

Верховний
Суд

ДАЙДЖЕСТ
судової практики
Великої Палати Верховного Суду
у справах щодо оскарження
рішень, дій, бездіяльності
Вищої ради правосуддя

Рішення, внесені до ЄДРСР
з 01 січня 2025 року до 01 липня 2026 року

Supreme LAB

База правових позицій

Зміст

1. Справи щодо оскарження рішень Вищої ради правосуддя стосовно дисциплінарної відповідальності судді	5
2. Справи щодо оскарження рішень Вищої ради правосуддя стосовно дисциплінарної відповідальності прокурора	48
3. Справи щодо оскарження рішень Вищої ради правосуддя про звільнення судді з посади та про припинення відставки судді	50
4. Справи щодо оскарження рішень Вищої ради правосуддя про визнання порушення суддею вимог щодо несумісності і про звільнення його з посади	65
5. Справи щодо оскарження рішень Вищої ради правосуддя про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя, надання згоди на утримання судді під вартою і про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя	67
6. Справи щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності Вищої ради правосуддя з питань невнесення Президентом України подання про призначення судді на посаду	72
7. Справи за позовами про оскарження рішень, дій чи бездіяльності Етичної ради	76

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Перелік скорочень

АСДС «Д-3»	– автоматизована система документообігу суду «Діловодство-3»
ВАКС	– Вищий антикорупційний суд
ВАСУ	– Вищий адміністративний суд України
ВГСУ	– Вищий господарський суд України
ВККС, Комісія	– Вища кваліфікаційна комісія суддів України
ВП ВС	– Велика Палата Верховного Суду
ВРП, Рада	– Вища рада правосуддя
ВРУ	– Верховна Рада України
ВРЮ	– Вища рада юстиції
ВС	– Верховний Суд
Держаудитслужба	– Державна аудиторська служба
ДП, ДП ВРП	– Дисциплінарна палата Вищої ради правосуддя
ДСА	– Державна судова адміністрація України
ДТП	– дорожньо-транспортна пригода
ЄДРСР	– Єдиний державний реєстр судових рішень
ЄРДР	– Єдиний реєстр досудових розслідувань
ЄСІТС	– Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система
ЄСПЛ	– Європейський суд з прав людини
Закон № 2657-XII	– Закон України від 02 жовтня 1992 року № 2657-XII «Про інформацію»
Закон № 2862-XII	– Закон України від 15 грудня 1992 року № 2862-XII «Про статус суддів»
Закон № 393/96-ВР	– Закон України від 02 жовтня 1996 року № 393/96-ВР «Про звернення громадян»
Закон № 2939-VI	– Закон України від 13 січня 2011 року № 2939-VI «Про доступ до публічної інформації»
Закон № 1700-VII	– Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII «Про запобігання корупції»
Закон № 1697-VII	– Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII «Про прокуратуру»
Закон № 889-VIII	– Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII «Про державну службу»
Закон № 1401-VIII	– Закон України від 02 червня 2016 року № 1401-VIII «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)»
Закон № 1402-VIII	– Закон України від 02 червня 2016 року № 1402-VIII «Про судоустрій і статус суддів»
Закон № 1798-VIII	– Закон України від 21 грудня 2016 року № 1798-VIII «Про Вищу раду правосуддя»

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Закон № 1635-IX	– Закон України від 14 липня 2021 року № 1635-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо порядку обрання (призначення) на посади членів Вищої ради правосуддя та діяльності дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя»
КАС ВС	– Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду
КАС України	– Кодекс адміністративного судочинства України
КДКП	– Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів
КК України	– Кримінальний кодекс України
ККС ВС	– Касаційний кримінальний суд у складі Верховного Суду
КМУ	– Кабінет Міністрів України
Конвенція	– Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод
КПК України	– Кримінальний процесуальний кодекс України
КСУ	– Конституційний Суд України
КУпАП	– Кодекс України про адміністративні правопорушення
КЦС ВС	– Касаційний цивільний суд у складі Верховного Суду
Мін'юст	– Міністерство юстиції України
НАБУ	– Національне антикорупційне бюро України
НАЗК	– Національне агентство з питань запобігання корупції
НСРД	– негласні слідчі (розшукові) дії
Положення № 835	– Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 року № 835
Положення про Службу судової охорони	– Положення про Службу судової охорони, затверджене рішенням Вищої ради правосуддя від 04 квітня 2019 року № 1051/0/15-19
Постанова № 1151	– Постанова Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2025 року № 1151 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 року № 835 і від 30 листопада 2016 року № 867»
Регламент	– Регламент Вищої ради правосуддя, затверджений рішенням Вищої ради правосуддя від 24 січня 2017 року № 52/0/15-17
САП	– Спеціалізована антикорупційна прокуратура
СБУ	– Служба безпеки України
СК України	– Сімейний кодекс України
ЦК України	– Цивільний процесуальний кодекс України
ЦПК України	– Цивільний кодекс України

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

1. Справи щодо оскарження рішень Вищої ради правосуддя стосовно дисциплінарної відповідальності судді

1.1. Справи про оскарження рішень ВРП стосовно притягнення судді до дисциплінарної відповідальності за вчинення дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 1 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII

1.1.1. З об'єктивної сторони дисциплінарний проступок, передбачений у підпункті «а» пункту 1 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, полягає в істотному порушенні суддею норм процесуального права під час здійснення правосуддя, яке повинне мати певні наслідки, зокрема такі, що унеможливили б реалізацію учасниками судового процесу наданих їм процесуальних прав та виконання процесуальних обов'язків.

Без встановлення порушення конкретних приписів процесуального закону, адресованих судді / суду, чи конкретних прав та обов'язків учасників судового процесу, реалізація яких була унеможливлена процесуальними діями судді, або причинно-наслідкового зв'язку між істотним порушенням суддею норм процесуального права під час здійснення правосуддя та відповідними наслідками, не можна говорити про наявність як ознак об'єктивної сторони, так і складу цього дисциплінарного проступку.

В оскаржуваному рішенні ВРП дійшла висновку, що суддя на порушення вимог статті 331, глави 18 КПК України не розглянув питання доцільності продовження запобіжного заходу стосовно ОСОБИ_5, а також не вжив усіх необхідних заходів для передачі матеріалів кримінальної справи іншим суддям для розгляду цього питання.

У зв'язку з перебуванням з 27 жовтня до 09 листопада 2020 року судді у відпустці та закінченням 07 листопада 2020 року строку тримання під вартою обвинуваченого ОСОБИ_5 суддя, будучи 27 жовтня 2020 року у приміщенні суду та в кабінеті голови суду особисто, повинен був відповідною службовою запискою повідомити голову суду про наявність у його провадженні відповідної кримінальної справи.

Розглядаючи скаргу, ВП ВС відзначила, що ВРП у своєму рішенні не встановила, які саме норми процесуального права, адресовані судді / суду, зобов'язували суддю вжити відповідних заходів у зв'язку з неможливістю виконати приписи частини третьої статті 331 КПК України та вирішити питання доцільності продовження запобіжного заходу ОСОБИ_5.

Норми КПК України (у редакції, чинній на момент виникнення спірних правовідносин) не містили приписів про те, як має вирішуватися питання щодо запобіжного заходу у зв'язку з неможливістю суддею-доповідачем виконати приписи частини третьої статті 331 цього Кодексу та без відповідного клопотання прокурора про продовження строку тримання під вартою.

ВП ВС дійшла висновку, що в оскаржуваному рішенні ВРП не зазначила конкретних приписів норм процесуального права, які, на думку членів ВРП,

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

було істотно порушено, зважаючи на підтвердження у судді захворювання на коронавірусну хворобу (COVID-19).

Водночас, покликаючись на обов'язок судді службовою запискою повідомити голову суду про наявність у його провадженні відповідної кримінальної справи та невжиття необхідних заходів для передачі матеріалів цієї справи іншим суддям колегії, у своєму рішенні ВРП лише формально послалася на правила статті 331 та глави 18 КПК України, які не встановлюють такого обов'язку для судді-доповідача, а також залишила поза увагою приписи пункту 20-5 розділу XI «Перехідні положення» цього Кодексу, які визначають відповідну процедуру передачі для розгляду клопотання про обрання або продовження запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою.

Також ВРП не мотивувала свій висновок щодо неможливості учасникам судового процесу реалізувати надані їм процесуальні права та виконати процесуальні обов'язки з огляду на те, що незалежно від дій (бездіяльності) судді норми КПК України надавали прокурору можливість завчасно звернутися до апеляційного суду з клопотанням про продовження строку тримання під вартою обвинуваченого ОСОБИ_5 у справі у порядку, передбаченому главою 18 КПК України, або в той же день, 29 жовтня 2020 року, коли прокурору стало відомо про те, що розгляд питання доцільності продовження строку запобіжного заходу не відбувся.

Отже, рішення ВРП від 24 вересня 2024 року № 2795/0/15-24 «Про скасування частково рішення Третьої Дисциплінарної палати Вищої ради правосуддя від 21 липня 2021 року про притягнення судді Сумського апеляційного суду до дисциплінарної відповідальності та ухвалення нового рішення» ВП ВС визнала не вмотивованим, а тому постановила про його скасування на підставі пункту 4 частини першої статті 52 Закону № 1798-VIII.

Див. постанови ВП ВС від 03 квітня 2025 року у справі № 990SCGC/23/24

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/127077660>);

від 11 квітня 2024 року у справі № 990SCGC/6/23

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/118601111>).

1.1.2. Очевидне порушення норм процесуального права таке, як неповідомлення власника майна про розгляд клопотання слідчого про арешт цього майна, становить склад дисциплінарного проступку, передбаченого підпунктом «а» пункту 1 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, а саме істотне порушення норм процесуального права, що унеможливило реалізацію учасниками судового процесу наданих їм процесуальних прав та виконання процесуальних обов'язків.

Встановлено, що 16 липня 2021 року до Білгород-Дністровського міськрайонного суду Одеської області у межах кримінального провадження

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

від 15 липня 2021 року слідчий подав клопотання про арешт майна, власником якого був ОСОБА_2. Клопотання про накладення арешту на майно подано після того, як того ж дня під час огляду місця події таке майно було вилучено.

Отже, розгляд клопотання про арешт майна міг відбутися за умови обов'язкового повідомлення його власника.

Водночас у дисциплінарній справі встановлено, що 16 липня 2021 року розгляд клопотання про арешт майна у справі відбувся без участі власника майна ОСОБА_2, а матеріали справи не містять доказів повідомлення його або його адвоката про розгляд клопотання. Суддя визнала факт, що ОСОБА_2 (його адвокат) не був повідомлений про розгляд клопотання.

За таких обставин ВП ВС погодилася з висновком ВРП, що суддя допустила очевидне істотне порушення норм процесуального права, не повідомивши власника майна про розгляд клопотання слідчого про арешт зазначеного майна.

Див. постанову ВП ВС від 20 лютого 2025 року у справі № 990SCGC/25/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/125503794>).

1.1.3. Дії судді щодо перегляду вироку за нововиявленими обставинами за заявою одного засудженого, без повідомлення про дату, час та місце судового засідання іншого засудженого, кваліфіковано за підпунктом «а» пункту 1 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII: істотне порушення норм процесуального права під час здійснення правосуддя, що унеможливило реалізацію учасниками судового процесу наданих їм процесуальних прав та виконання процесуальних обов'язків.

Усупереч вимогам частини другої статті 466 КПК України, засуджений ОСОБА_6 не був повідомлений про дату, час та місце розгляду Дергачівським районним судом Харківської області у складі колегії суддів (включно із суддею) заяви ОСОБА_3 про перегляд за нововиявленими обставинами вироку Апеляційного суду Харківської області від 09 березня 2010 року, яким його також було засуджено, зокрема, за вчинення умисного за попередньою змовою з ОСОБОЮ_3 убивства ОСОБА_4 з корисливих мотивів.

Це унеможливило реалізацію ОСОБОЮ_6 його прав, визначених статтею 42 КПК України, які він як засуджений має відповідно до частини третьої статті 43 цього ж Кодексу в обсязі, потрібному для його захисту на відповідній стадії судового провадження.

Те, що перегляд вироку відбувся поза реалізацією засудженим ОСОБОЮ_6 наданих йому законом прав, зокрема давати пояснення, заявляти клопотання про проведення процесуальних дій, висловлювати в судовому засіданні свою думку щодо клопотань інших учасників судового провадження, заявляти відводи суду, оскаржити судові рішення (пункти 5, 12, 13 частини третьої, пункт 6 частини четвертої статті 42 КПК України), не могло не позначитися на його правовому становищі, особливо з огляду на те, що він продовжив відбування покарання

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

за вчинення умисного вбивства ОСОБИ_4 за попередньою змовою з ОСОБОЮ_3, якого за результатом перегляду вироку було виправдано за цим епізодом обвинувачення.

Перегляд вироку за нововиявленими обставинами без участі засудженого ОСОБИ_6, якого суд не повідомив про це (про дату, час та місце судового засідання), був складовою обставин, які призвели до ухвалення двох вироків за епізодом вбивства ОСОБИ_4: виправдувального – стосовно ОСОБИ_3 та обвинувального – стосовно ОСОБИ_6 з кваліфікацією його дій, зокрема, як вчинених за попереднім зговором з ОСОБОЮ_3.

Враховуючи наведене, ВП ВС погодилася з висновком ВРП, що суддя вчинив істотне порушення норм процесуального права під час здійснення правосуддя, що унеможливило реалізацію засудженим ОСОБОЮ_6 прав, передбачених законом.

Див. постанову ВП ВС від 05 червня 2025 року у справі № 990SCGC/1/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/128422458>).

1.1.4. Дисциплінарна відповідальність судді може наставати винятково у разі наявності ознак грубої недбалості або злого умислу під час ухвалення судового рішення чи здійснення інших процесуальних дій. Будь-які відмінності у правовому тлумаченні норм чи у виборі способів їх застосування, як і ймовірні помилки у праві чи факті, не можуть бути предметом дисциплінарного переслідування, оскільки підлягають перевірці лише в межах процесуальних механізмів оскарження рішень суду.

Обґрунтовуючи наявність у діях судді складу дисциплінарного проступку, визначеного підпунктом «а» пункту 1 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, ВРП та її Перша ДП обґартовували свої висновки тим, що суддя постановив ухвалу від 11 липня 2024 року з порушенням приписів частини п'ятої статті 194 КПК України, що полягало в невиконанні вимог закону в частині обов'язкового визначення особи (осіб), з якою (якими) підозрюваний не має права спілкуватися.

ВП ВС не погодилась із висновками ВРП та вказала, що оскільки висновки щодо правомірності чи неправомірності судового рішення, у цьому випадку ухвали від 11 липня 2024 року, можуть бути зроблені виключно в процесуальному порядку, а не дисциплінарним органом, про що вже зазначалось вище у цій постанові. Такі висновки виходять за межі повноважень дисциплінарного органу при здійсненні дисциплінарного провадження щодо судді, оскільки є власною оцінкою ВРП.

Також ВП ВС дослідила результати розгляду суб'єктами дисциплінарного провадження інших аналогічних скарг, які стосувалися порушення слідчим суддею ВАКС приписів частини п'ятої статті 194 КПК України під час розгляду клопотання прокурора про продовження підозрюваному ОСОБИ_6 строку дії обов'язків, покладених на нього у зв'язку із застосуванням запобіжного заходу у виді застави у кримінальному провадженні, в контексті формулювання слідчим суддею

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

процесуального обов'язку [неконкретизація кола осіб, щодо яких встановлено заборону на утримання від спілкування].

Зміст висновків, складених за результатом попереднього розгляду скарг від 30 січня 2024 року, 06 лютого 2025 року членом Третьої ДП від 15 лютого 2024 року та дисциплінарним інспектором від 07 березня 2025 року, вказує на те, що доповідачі надавали оцінку покликанням заявника на порушення слідчим суддею норм процесуального права в частині встановлення неконкретизованого обов'язку щодо утримання від спілкування підозрюваного з іншими особами, передбаченого статтею 194 КПК України, та дійшли висновку про те, що, зокрема, такі доводи дисциплінарних скарг зводяться до незгоди з ухваленим суддею рішенням.

Узагальнюючи наведене, ВП ВС констатувала неоднаковість підходу дисциплінарного органу до встановлення ознак дисциплінарного проступку судді / складу дисциплінарного проступку у схожих обставинах, що свідчить і про передчасність висновків ВРП.

ВП ВС виснувала, що оскаржуване рішення, ухвалене ВРП за результатами розгляду скарги судді на рішення Першої ДП від 23 червня 2025 року, не є вмотивованим, а тому підлягає скасуванню на підставі пункту 4 частини першої статті 52 Закону № 1798-VIII.

Див. постанову ВП ВС від 02 квітня 2026 року у справі № 990SCGC/41/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/135804853>).

1.1.5. Нерозгляд по суті процесуальних заяв сторони захисту (скарг, які стосувались оскарження рішень, дій та бездіяльності слідчого (детектива) і прокурора, та клопотань про зміну запобіжного заходу) суперечить вимогам КПК України та є відмовою в доступі до правосуддя, відповідальність за такі дії судді передбачена підпунктом «а» пункту 1 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII.

У такому випадку прокурор САП постановою від 03 квітня 2023 року на підставі частини десятої статті 216 КПК України об'єднав в одне провадження кримінальні провадження від 06 березня 2023 року та від 31 березня 2023 року, вважаючи, що їхнє окреме розслідування може негативно вплинути на повноту досудового розслідування і судового розгляду, та визначив підслідність об'єднаного кримінального провадження за детективами НАБУ.

Оскільки ОСОБІ_10 та ОСОБІ_11 повідомлено про підозру в межах кримінального провадження від 06 червня 2023 року, внесеного до ЄРДР за ознаками вчинення кримінального правопорушення, визначеного частиною четвертою статті 368 КК України, підслідного детективам НАБУ, тому судовий контроль за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у цьому кримінальному провадженні мають здійснювати саме слідчі судді ВАКС.

ВП ВС погодилася з висновком ВРП, що суддя внаслідок недбалості допустив очевидне порушення норм процесуального права, закривши провадження у зазначених вище справах, чим незаконно відмовив стороні захисту в доступі

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

до правосуддя – розгляді по суті скарг, які стосувалися оскарження рішень, дій та бездіяльності слідчого (детектива) і прокурора та клопотань про зміну запобіжного заходу.

ВП ВС погодилася з висновками ВРП про наявність у діях судді під час розгляду справ (стосовно кримінального провадження від 06 березня 2023 року) складу дисциплінарного проступку, визначеного в підпункті «а» пункту 1 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII [внаслідок недбалості незаконна відмова в доступі до правосуддя (через незаконну відмову в розгляді по суті скарг та клопотань)].

Див. постанову ВП ВС від 19 лютого 2026 року у справі № 990SCGC/47/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/134384384>).

1.1.6. Процесуальні порушення, які зумовили незаконну відмову в доступі до правосуддя: порушення процесуального порядку ухвалення рішення про прийнятність позовної заяви – несвоєчасність вжиття судом заходів з перевірки місця проживання учасників провадження понад два місяці; ненадіслання копії ухвали про залишення позовної заяви без руху для усунення недоліків понад 3 роки і 7 місяців, стали підставою для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності на підставі підпункту «а» пункту 1 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII.

ВРП та її ДП встановили, що процесуальними порушеннями, які зумовили незаконну відмову в доступі до правосуддя, були: порушення процесуального порядку ухвалення рішення про прийнятність позовної заяви від моменту безпідставного затягування строку вирішення відповідних процесуальних питань (згідно зі статтями 185, 187 ЦПК України), які виявилися у протиправній бездіяльності щодо своєчасності вжиття судом заходів з перевірки місця проживання учасників провадження (понад два місяці); постановлення та надіслання копії ухвали від 07 липня 2021 року про залишення позовної заяви без руху для усунення недоліків (яка фактично залишалася ненадісланою до 04 березня 2025 року – понад 3 роки і 7 місяців, протягом яких справа перебувала у провадженні судді); недодержання строків вирішення питання для забезпечення можливості особи отримати ефективний та своєчасний захист її порушених, оспорюваних або невизнаних прав, свобод і інтересів; безпідставність повернення позову ухвалою від 08 лютого 2021 року ОСОБИ_2 у зв'язку зі зловживанням нею процесуальними правами відповідно до статті 44 та пункту 6 частини четвертої статті 185 ЦПК України, що, як установив суд апеляційної інстанції, стало наслідком процесуального порушення.

ВП ВС погодилась із тим, що тривалий нерозгляд справи в суді призвів не до втрати інтересу Особою_2 до захисту своїх прав в обраний нею спосіб, а у зв'язку зі зміною обставин (у тому числі відкриття провадження про визнання неплатоспроможності) подальший судовий розгляд «втратив усякий сенс».

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Саме процесуальна поведінка судді свідчить про те, що він не було дотримався вимог щодо виконання своїх обов'язків стосовно справедливого, безстороннього та своєчасного розгляду і вирішення судової справи, матеріали якої перебували у його провадженні протягом тривалого часу.

З приводу того, що повернення позовної заяви стало наслідком добросовісної суддівської помилки, що виключає наявність складу дисциплінарного проступку у діях судді, ВП ВС вказала, що ВРП обґрунтовано підтримала висновки Другої ДП про те, що фактичне чітке формулювання індивідуалізуючих ознак позовів у частині їхнього предмета, що відповідає різним нормативним способам захисту, у справах (про визнання недійсним правочину – пункт 2 частини другої статті 16 ЦК України) та (про зміну правовідношення – пункт 6 частини другої статті 16 ЦК України) не давало судді законних підстав для висновку про зловживання позивачкою процесуальними правами та повернення позовної заяви, як таких, що є тотожними позовами, які подані до цього самого відповідача (відповідачів) з тим самим предметом та з однакових підстав.

ВП ВС вважала слушним посилення ВРП на правовий висновок ВП про те, що суддя не може залишатись осторонь процесу контролю діяльності апарату суду щодо справ, які після здійснення автоматизованого розподілу судових справ (процесуальних документів) перебувають у його провадженні (пункт 168 постанови ВП ВС від 16 січня 2025 року у справі № 990SCGC/7/24), оскільки здійснення правосуддя є обов'язком саме судді, який деталізовано у статті 56 Закону № 1402-VIII. Обов'язок судді сумлінно виконувати покладені на нього обов'язки регламентований відповідними процесуальними законами та передбачає, зокрема, дотримання суддею порядку і строків розгляду судових справ, виготовлення судових рішень у строки, передбачені чинним законодавством, забезпечення можливості реалізації учасниками судового процесу своїх процесуальних прав, здійснення контролю за перебігом дій працівників апарату у справі, яка перебуває у провадженні судді. Зазначені обов'язки судді є універсальними професійними стандартами, що формують ту модель поведінки, яку суддя повинен ставити собі за взірець і якої повинен дотримуватися.

Зважаючи на сукупність обставин, встановлених у цій справі, ВП ВС погодилася з висновком ВРП та її ДП про істотність допущеного порушення, урахувавши його очевидність для судді, наявність достатнього досвіду і можливості у разі добросовісного ставлення до виконання службових обов'язків його уникнути, наслідку для подальшої можливості отримати ефективний судовий захист, якого потребувала позивачка.

Див. постанову ВП ВС від 12 лютого 2026 року у справі № 990SCGC/45/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/134833390>).

1.1.7. Постановлення судом ухвали про закриття провадження у справі за клопотанням матері, як законної представниці неповнолітніх, з якою не погоджується батько неповнолітніх, не становить відмову у доступі до правосуддя, не порушує засад рівності всіх учасників судового процесу перед законом і судом, а також не порушує права людини.

Основні аргументи скарги ОСОБИ_1 стосувалися допущення порушень суддею прав і свобод людини під час прийняття ухвали від 06 грудня 2023 року про закриття провадження у справі, якою задоволено відповідне клопотання позивачки, яка діяла в інтересах неповнолітніх дітей.

На думку ВРП, у розумінні норм Конвенції про права дитини від 20 листопада 1989 року, ратифікованої Постановою ВРУ від 27 лютого 91 року № 789-XII, СК України, ЦПК України діти ОСОБА_4, ОСОБА_6, ОСОБА_5 у межах справи не володіють процесуальною дієздатністю, а тому реалізують своє право на судовий захист через законних представників – батьків, які мають рівні права та обов'язки щодо дітей.

ВП ВС погодилася з ВРП, що подання адвокатом в інтересах ОСОБИ_1 заперечення на клопотання їх матері ОСОБИ_3 про закриття провадження у справі здійснено в межах прав, наданих чинним законодавством.

Водночас постановою Київського апеляційного суду від 28 березня 2024 року апеляційну скаргу ОСОБИ_1 як законного представника неповнолітніх дітей ОСОБИ_4, ОСОБИ_6, ОСОБИ_5 залишено без задоволення, а ухвалу Іванківського районного суду Київської області від 06 грудня 2023 року – без змін.

Суд апеляційної інстанції погодився з висновками Іванківського районного суду Київської області, зазначив, що позивачка ОСОБА_3 представляє інтереси своїх дітей у цьому цивільному процесі і саме вона як матір визначає, що саме краще для її малолітніх дітей, натомість апелянт узагалі не зазначає, яким чином і які саме їх права чи інтереси порушуються оскаржуваною ухвалою.

Саме в межах апеляційного та касаційного перегляду рішення суду першої інстанції суди вищих інстанцій надають оцінку правильності мотивів такого рішення з огляду на заявлені аргументи сторін.

Підсумовуючи викладене, ВП ВС вказала, що скажчик не довів допущення суддею порушення прав людини і основоположних свобод ОСОБИ_1, у тому числі і його дітей.

ВП ВС погодилась з висновками ВРП про невстановлення у діях судді складу дисциплінарних проступків, визначених підпунктами «а», «б», «г» пункту 1 та пунктом 4 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII.

Див. постанову ВП ВС від 23 жовтня 2025 року у справі № 990/300/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/131791934>).

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

1.1.8. Незазначення судом, який переглядав вирок за нововиявленими обставинами, мотивів прийняття аргументів засудженого про те, що йому не були відомі та не могли бути відомі обставини, на які він посилався як на нововиявлені, а також незазначення мотивів відхилення аргументів сторони обвинувачення свідчать про наявність у цих діях судді складу дисциплінарного проступку, передбаченого підпунктом «б» пункту 1 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII: незазначення у судовому рішенні мотивів прийняття та відхилення аргументів сторін щодо суті справи.

Третя ДП ВРП ухвалила рішення про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності з огляду на те, що вирок районного суду від 11 листопада 2019 року у справі стосовно ОСОБИ_3 не містить мотивів, якими суд керувався, визнаючи наведені ОСОБОЮ_3 обставини нововиявленими. Зокрема, у вироку не наведено мотивів прийняття аргументів ОСОБИ_3 про те, що до 2014 року йому не були відомі та не могли бути відомі обставини того, що 23 червня 2000 року (в день вбивства ОСОБИ_5) він перебував удома, куди протягом дня приходили згадані ним свідки, а також не зазначено мотивів відхилення аргументів сторони обвинувачення щодо наявності доказів, які доводять вину ОСОБИ_3 у вчиненні вбивства ОСОБИ_5, про які йдеться у вироку, що переглядався за нововиявленими обставинами. Зазначена обставина свідчить про невмотивованість цього вироку.

З погляду Третьої ДП ВРП, наведене свідчить про наявність у діях судді складу дисциплінарного проступку, передбаченого підпунктом «б» пункту 1 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII (незазначення в судовому рішенні мотивів прийняття аргументів сторони щодо суті спору).

ВРП за наслідками розгляду скарги судді на рішення Третьої ДП ВРП від 30 жовтня 2024 року залишила це рішення без змін.

ВП ВС дійшла висновку, що наведені в оскаржуваному рішенні результати розгляду скарги судді на рішення Третьої ДП ВРП вмотивовані, ґрунтуються на належних і допустимих доказах, рішення ухвалене на підставі закону та з урахуванням принципу пропорційності. Передбачених статтею 52 Закону № 1798-VIII обов'язкових підстав для скасування оскаржуваного рішення ВРП не встановлено.

ВП ВС зазначила, що виходячи зі змісту статті 6 Конвенції справедливості судового рішення вимагає, аби такі рішення достатньою мірою висвітлювали мотиви, на яких вони ґрунтуються. Межі такого обов'язку можуть різнитися залежно від природи рішення і мають оцінюватись у контексті обставин кожної справи. Національні суди, обираючи аргументи та приймаючи докази, мають обов'язок обґрунтувати свою діяльність шляхом наведення підстав для такого рішення. Таким чином, суди мають дослідити основні доводи (аргументи) сторін та з особливою прискіпливістю й ретельністю змагальні документи, що стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією.

Див. постанову ВП ВС від 05 червня 2025 року у справі № 990SCGC/3/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/128485909>).

1.1.9. Дисциплінарна відповідальність судді за підпунктом «б» пункту 1 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII настає не за самий факт помилки в оцінці доказів, не за неправильність висновків і не за переоцінку фактичних обставин справи, а винятково за незазначення в судовому рішенні мотивів прийняття або відхилення аргументів сторін щодо суті спору. Ця підстава є лише процесуальною, формальною за своєю природою, спрямована на забезпечення мінімальних стандартів якості судового акта як офіційного документа, що підлягає публічному сприйняттю, розумінню, виконанню та контролю з боку суспільства.

ВРП в оскаржуваному рішенні зазначила, що суддя під час винесення постанови від 17 червня 2021 року про закриття провадження у справі про притягнення ОСОБИ_2 до адміністративної відповідальності за статтями 124, 122-4, частиною першою статті 130 КУпАП у зв'язку з відсутністю події та складу адміністративного правопорушення не навів мотивів неприйняття як доказів протоколів про адміністративні правопорушення та додатків до них; не зазначив мотивів того, чому такі докази не містять жодної інформації про факти (подію) вчинення адміністративних правопорушень.

На думку ВРП, наведені Управлінням патрульної поліції аргументи у протоколах про адміністративні правопорушення мали бути належно оцінені в постанові від 17 червня 2021 року у справі.

ВП ВС зауважила, що хоча формально у провадженні про адміністративні правопорушення, зокрема на транспорті, немає сторони обвинувачення в класичному розумінні кримінального процесу, проте протокол про адміністративне правопорушення є актом публічного обвинувачення, складеним уповноваженим органом держави (його посадовою особою). Аргументи співробітника Національної поліції, викладені в протоколі, схемі ДТП, поясненнях, відеозаписах та медичних висновках, є офіційними доказами, що мають презумпцію достовірності до спростування. Суддя зобов'язаний оцінити ці аргументи не як приватні твердження, а як позицію держави і пояснити, чому вони відхиляються. Ігнорування цього обов'язку створює правову невизначеність.

Суддя, розглядаючи справу, зобов'язаний не лише констатувати відсутність події чи складу правопорушення, але й пояснити, чому докази, зібрані поліцією в умовах неочевидності (відразу після події), не спростовують презумпцію винуватості, закладену в протоколі. Без такого пояснення постанова втрачає характер судового акта і набуває певного декларативного характеру. Це особливо критично у справах про ДТП із суспільним резонансом, де публічний інтерес до справедливого розгляду є підвищеним.

З урахуванням того, що суддя не надав відповідей на основні аргументи сторін, ВП ВС визнала обґрунтованими висновки ВРП про наявність у діях скаржника складу дисциплінарного проступку, визначеного підпунктом «б» пункту 1 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII.

Див. постанову ВП ВС від 05 березня 2026 року у справі № 990SCGC/33/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/135044564>).

1.1.10. Ненаведення мотивів неприйняття доданих до протоколу про адміністративне правопорушення доказів, а також обґрунтування своєї позиції щодо обов'язку працівників патрульної поліції пропонувати водію, у якого виявлено ознаки наркотичного сп'яніння, пройти огляд з використанням спеціальних технічних засобів на місці зупинки транспортного засобу свідчить про наявність ознак дисциплінарного проступку, передбаченого підпунктом «б» пункту 1 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII: незазначення в судовому рішенні мотивів прийняття або відхилення аргументів сторін.

ВРП в оскаржуваному рішенні зазначила, що суддя під час ухвалення постанови від 09 лютого 2024 року про закриття провадження у справі у частині притягнення ОСОБИ_2 до адміністративної відповідальності за частиною першою статті 130 КУпАП у зв'язку з відсутністю в його діях складу адміністративного правопорушення та від 29 лютого 2024 року про закриття провадження у справі про притягнення ОСОБИ_3 до адміністративної відповідальності за частиною першою статті 130 КУпАП у зв'язку з відсутністю в його діях складу адміністративного правопорушення не навів мотивів неприйняття доданих до протоколу про адміністративне правопорушення доказів, а також позиції щодо обов'язку працівників патрульної поліції пропонувати водію, у якого виявлено ознаки наркотичного сп'яніння, пройти огляд з використанням спеціальних технічних засобів на місці зупинки транспортного засобу, що, за висновком судді, свідчить про недотримання встановленого працівниками поліції порядку огляду водія на стан наркотичного сп'яніння, а отже, відсутність у діях водіїв складу адміністративного правопорушення, передбаченого частиною першою статті 130 КУпАП (відмова від проходження огляду на стан наркотичного сп'яніння).

Так, у вказаних постановях суддя констатував відсутність підстав для висновку про відмову водіїв ОСОБИ_2 та ОСОБИ_3 від проходження огляду на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння, оскільки поліцейський не дотримався порядку проведення огляду на місці зупинки з використанням спеціальних технічних засобів, який встановлено статтею 266 КУпАП.

ВП ВС зауважила, що визначені у статті 283 КУпАП вимоги до змісту постанови у справі про адміністративне правопорушення не звільняють суд від обов'язку дати відповіді на питання, наведені у статті 280 КУпАП, і належно мотивувати постанови, щоб не виникало підстав для сумнівів у тому, що всі обставини та докази суд оцінив у сукупності.

Суддя, розглядаючи відповідні справи про адміністративні правопорушення, мав обов'язок оцінити всі обставини у сукупності на підставі всіх зібраних доказів і застосувати належні норми права. Також незалежно від того, чи згадали поліцейські приписи Інструкції № 1452/735 й інших нормативних актів щодо забезпечення безпеки дорожнього руху у справах про адміністративні правопорушення, суддя не був звільнений від обов'язку системно підійти

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

до застосування норм, які регламентують процедури, пов'язані з притягненням осіб до адміністративної відповідальності.

ВП ВС погодилася, що ВРП не має повноважень встановлювати або оцінювати обставини справи, вирішувати питання про достовірність або недостовірність того чи іншого доказу, проте відсутність будь-яких мотивів на обґрунтування відхилення доводів сторони судового процесу безпосередньо впливає на якість судового рішення як процесуального документа, можливість сприйняття його і сторонами, і суспільством у цілому як результату правильного застосування юридичних норм, справедливого процесу та належної оцінки фактів, а також як такого, що може бути ефективно виконаним.

ВП ВС визнала обґрунтованими висновки ВРП про наявність у діях скажника складу дисциплінарного проступку, передбаченого підпунктом «б» пункту 1 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII.

Див. постанову ВП ВС від 10 липня 2025 року у справі № 990SCGC/9/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/129853878>).

1.1.11. Оскаржуване рішення ВРП, як і попереднє рішення ВРП, яке було предметом оцінки ВП ВС, не містить належного обґрунтування висновків у тій частині, у якій зазначено, що під час вирішення клопотання про накладення арешту слідчий суддя внаслідок грубої недбалості чи свідомо вчинив дії, які мають ознаки дисциплінарного проступку, передбаченого підпунктом «б» пункту 1 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII.

За наслідком повторного розгляду скарги судді на рішення Третьої ДП ВРП від 16 червня 2021 року про притягнення його до дисциплінарної відповідальності ВРП виснувала, що під час розгляду клопотання слідчого СВ Синельниківського ГУ НП в Дніпропетровській області про арешт майна в межах кримінального провадження, відомості про яке внесено до ЄРДР 18 грудня 2019 року за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого частиною першою статті 190 КК України, а також клопотання представника ТОВ «Олімпіас груп» про скасування арешту слідчий суддя не перевіряв та не врахував їх невідповідність вимогам статей 171, 172 КПК України, що є порушенням норм чинного процесуального закону.

ВП ВС у постанові від 13 червня 2024 року в справі № 990SCGC/2/24 критично оцінила висновок ВРП про те, що «слідчим суддею не враховано, що клопотання слідчого не містить належного обґрунтування необхідності застосування такого заходу забезпечення кримінального провадження, як арешт», наголосивши, що оцінка обґрунтованості процесуальних звернень належить до виключної компетенції суду як органу, який здійснює правосуддя.

ВП ВС не погодилась з висновком ВРП, що «слідчий суддя під час розгляду вказаних клопотань не перевіряв та не врахував їх невідповідність вимогам статей 171, 172 КПК України, що є порушенням норм чинного процесуального закону»,

оскільки оцінка обґрунтованості процесуальних звернень, як про це вже зазначалося вище у цій постанові, не належить до повноважень дисциплінарного органу при здійсненні дисциплінарного провадження щодо судді.

Зважаючи на встановлені обставини справи, ВП ВС виснувала, що рішення, прийняте ВРП за результатами повторного розгляду скарги судді на рішення Третьої ДП ВРП від 16 червня 2021 року, як і рішення ВРП від 14 грудня 2023 року, яке було предметом оскарження до ВП ВС у справі № 990SCGC/2/24, не містить належного обґрунтування у тій частині, що під час вирішення клопотання про накладення арешту слідчий суддя вчинив у формі грубої недбалості чи свідомого допущення дії, які мають ознаки дисциплінарного проступку, передбаченого підпунктом «б» пункту 1 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII.

Оскільки в оскаржуваному рішенні ВРП помилково кваліфікувала дії судді як такі, що в їх сукупності становлять склад дисциплінарного проступку, передбаченого підпунктом «б» пункту 1 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, то ВП ВС не визнала вмотивованими і висновки ВРП у частині вирішення питання про застосування дисциплінарного стягнення до скажника.

Див. постанову ВП ВС від 26 червня 2025 року у справі № 990SCGC/28/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/128876522>).

1.1.12. Продовження розгляду після завершення повітряної тривоги апеляційної скарги прокурора на ухвалу слідчого судді за відсутності захисників підозрюваної є порушенням загальних засад кримінального провадження: забезпечення права підозрюваної на захист, рівності всіх учасників судового провадження перед законом і судом, а також принципу змагальності.

Предметом аналізу ВРП та її Першої ДП під час розгляду дисциплінарної справи стосовно суддів Апеляційної палати ВАКС були їхні дії під час розгляду апеляційної скарги прокурора САП на ухвалу слідчого судді ВАКС від 28 листопада 2022 року, якою відмовлено в задоволенні клопотання старшого детектива НАБУ про обрання запобіжного заходу у виді тримання під вартою у кримінальному провадженні від 16 вересня 2022 року стосовно ОСОБИ_4, підозрюваної у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною третьою статті 15, частиною п'ятою статті 191 КК України (справа № 991/3959/22).

Ухвалюючи рішення, ВРП виходила з того, що, продовживши розгляд апеляційної скарги прокурора САП на ухвалу слідчого судді ВАКС від 28 листопада 2022 року про відмову в обранні запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою в кримінальному провадженні стосовно підозрюваної за відсутності її захисників, які після завершення повітряної тривоги не повернулися до зали судового засідання, колегія суддів порушила загальні засади кримінального провадження – забезпечення права підозрюваної на захист, рівності всіх учасників судового провадження перед законом і судом, а також принцип змагальності, унаслідок чого

сторона захисту була позбавлена можливості взяти участь у судових дебатах під час вирішення питання про обрання запобіжного заходу підозрюваній у вчиненні особливо тяжкого кримінального правопорушення, тобто у якому участь захисника мала бути обов'язково забезпечена в силу положень частини першої статті 52 КПК України. Фактично колегія суддів, здійснивши виклик адвокатів, допустивши їх до участі у розглянутому питанні, в подальшому, після перерви, що оголошена через повітряну тривогу, позбавила їх можливості виступити у дебатах.

ВРП та її ДП встановили, що у матеріалах, доданих до дисциплінарної скарги, є відомості про те, що адвокати шляхом надсилання смс-повідомлення попереджали про можливу затримку в поверненні до зали судового засідання після оголошення перерви в розгляді справи на час оголошення повітряної тривоги та про наміри взяти участь у судових дебатах, але колегія суддів Апеляційної палати ВАКС закінчила розгляд справи за їх відсутності, що, як правильно зазначила Рада, свідчить про порушення загальної засади кримінального провадження – забезпечення права підозрюваної ОСОБИ_4 на захист, що закріплено у пункті 13 частини першої статті 7 КПК України.

Суд допустив порушення принципу рівності сторін у судовому процесі, оголосивши судові дебати без участі захисників підозрюваної. Тривалість дебатів у 6 секунд свідчить про формальний підхід суду та відсутність реальної можливості для сторони захисту представити свою позицію. Це суперечить Рішенню КСУ від 12 квітня 2012 року № 9-рп/2012, в якому наголошено на необхідності забезпечення рівних процесуальних можливостей для всіх учасників судового розгляду.

ВРП, пославшись на вимоги статей 20, 48, 52, 193 КПК України, статей 12, 191 КК України та статті 129 Конституції України, погодилася з висновками ДП, які обґрунтовані тим, що судді Апеляційної палати ВАКС не забезпечили стороні захисту достатнього часу для повернення до зали судового засідання після оголошеної повітряної тривоги. Це поставило захист у нерівні умови порівняно з іншими учасниками процесу, що суперечить принципу змагальності та рівності сторін.

ВП ВС погодилася з висновком ВРП та її ДП про те, що обставини дисциплінарної справи вказують на наявність підстав для притягнення суддів Апеляційної палати ВАКС до дисциплінарної відповідальності за підпунктами «а», «г», «г» пункту 1 та пунктом 4 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII (істотне порушення норм процесуального права під час здійснення правосуддя, що унеможливило реалізацію учасниками судового процесу наданих їм процесуальних прав та виконання процесуальних обов'язків; порушення засад рівності всіх учасників судового процесу перед законом і судом, змагальності сторін та свободи в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості; незабезпечення обвинуваченому права на захист; умисного або внаслідок грубої недбалості допущення суддями порушення прав людини і основоположних свобод).

Див. постанову ВП ВС від 23 жовтня 2025 року у справі № 990SCGC/15/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/131579463>).

1.1.13. Розгляд клопотання про закриття кримінального провадження за відсутності потерпілих та їхніх представників, яких не було належно повідомлено про дату, час і місце засідання, свідчить про наявність у діях судді складу дисциплінарного проступку, передбаченого підпунктом «г» пункту 1 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII: порушення засад рівності всіх учасників судового процесу перед законом і судом та змагальності сторін.

Зі встановлених у справі обставин випливає, що у судовому засіданні 29 лютого 2024 року суддя:

- розглянув та задовольнив клопотання захисника про закриття кримінального провадження за відсутності потерпілих та їхніх представників, яких не було належно повідомлено про дату, час і місце засідання у спосіб, визначений частиною першою статті 135 КПК України;

- не надав присутньому прокурору можливості ознайомитися зі змістом клопотання захисника, незважаючи на його прохання;

- проігнорував копію підозри обвинуваченого в іншому кримінальному провадженні, долученої прокурором до матеріалів справи.

ВП ВС вказала, що наведене підтверджує порушення обов'язку суду, визначеного у частині третій статті 56 та частині другій статті 288 КПК України, завчасно повідомити потерпілих та з'ясувати їхню думку щодо можливості звільнення обвинуваченого від кримінальної відповідальності. Київський апеляційний суд в ухвалі від 18 квітня 2024 року у справі зазначив, що суд зобов'язаний щонайменше повідомити потерпілого у встановлений законом спосіб про надходження клопотання та його зміст.

ВП ВС погодилася з висновком ВРП та її ДП про встановлення у діях судді складу дисциплінарного проступку, визначеного підпунктом «г» пункту 1 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII.

Див. постанову ВП ВС від 05 травня 2026 року у справі № 990SCGC/53/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/136901093>).

1.1.14. Розгляд суддею у кримінальному провадженні власної заяви про самовідвід від розгляду справи суперечить процесуальним нормам та усталеному підходу судів України, відповідно, становить склад дисциплінарного проступку, передбаченого підпунктом «д» пункту 1 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, – порушення правил щодо відводу (самовідводу)

ВРП, кваліфікуючи дії скажника як дисциплінарний проступок, урахувала встановлення її Третьою ДП обставин того, що суддя у справі двічі самостійно розглянув питання самовідводу від розгляду справи, що суперечить процесуальним нормам та усталеному підходу судів України щодо розгляду самовідводу у кримінальному провадженні.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Так, з посиланням на приписи статей 75, 80, 81 КПК України та правовий висновок ВПВС, сформульований у постанові від 29 серпня 2019 року у справі № 11-312cap19, ВРП наголосила, що оскільки КПК України залишає неврегульованим порядок вирішення питання про самовідвід судді, то доцільним є використання в такому випадку положення законодавства, що регулює подібні суспільні відносини, а саме частини першої статті 81 цього Кодексу.

ВП ВС погодилася з висновком ВРП, наведеним в оскаржуваному рішенні, що суддя усупереч процесуальним нормам та усталеному підходу судів України самостійно вирішив питання самовідводу.

Див. постанови ВП ВС від 19 лютого 2026 року у справі № 990SCGC/46/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/135235071>);
від 12 лютого 2026 року у справі № 990SCGC/43/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/134160146>);
від 20 лютого 2025 року у справі № 990SCGC/25/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/125503794>).

1.1.15. Задоволення заяви про самовідвід з непередбачених законом підстав є порушенням правил відводу (самовідводу).

У справі, що розглядається, ВРП за наслідками розгляду скарги судді ОСОБИ_1 виснувала, що подана суддею ОСОБОЮ_3 заява про самовідвід (приміщення суду не пристосоване для розгляду складних і резонансних справ, а також, що суддя має намір піти у відставку) не містила підстав, визначених КПК України як таких, що виключають участь судді у кримінальному провадженні, а отже не містила підстав для відводу, визначених приписами статей 75–79 КПК України. Задоволення заяви про самовідвід з непередбачених законом підстав є порушення правил відводу (самовідводу).

ВРП в оскаржуваному рішенні підтримала висновок Першої ДП ВРП, що вимоги щодо безсторонності суду спрямовані на усунення сумніву осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні, а не на вирішення організаційних питань розгляду кримінального провадження, створення зручностей для організації роботи суду або взагалі, за наявності бажання, самоусунення від розгляду кримінального провадження.

ВП ВС підкреслила, що стаття 75 КПК України [з урахуванням положень пункту 4 частини першої цієї статті] безперечно не встановлює вичерпного переліку обставин, які можуть вплинути на неупередженість судді під час розгляду певної справи. Проте в будь-якому випадку такі обставини мають створювати саме відчуття упередженості у судді [за об'єктивним чи суб'єктивним критерієм], тобто певного ставлення судді до тієї чи іншої особи або формування у нього відповідного уявлення про неї.

Водночас наведені суддею ОСОБОЮ_3 у заяві про самовідвід доводи, з обґрунтованістю яких погодився, зокрема, і ОСОБА_1, не можуть стороннім

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

спостерігачем сприйматися як такі, що свідчать про упереджене ставлення цього судді саме до учасників справи.

ВП ВС погодилась, що наявність певних організаційних питань під час розгляду кримінального провадження, а також ймовірний вихід одного із членів колегії у відставку в майбутньому [щонайменше через три місяці] не є тими обставинами, що могли створити у судді упереджене ставлення до будь-кого з учасників вказаної справи та вплинути на результат її вирішення. Натомість, як зазначив суддя у заяві про самовідвід, що в подальшому було продубльовано у мотивах ухвали від 02 червня 2021 року про задоволення вказаної заяви, справа є резонансною. Відтак наявні обґрунтовані підстави вважати, що колегія суддів Шишацького районного суду Полтавської області мала намір самоусунутися від розгляду зазначеної справи шляхом використання механізму самовідводу одного із членів колегії, що є неприпустимим.

Довід скаржника, що постановлення ухвали від 02 червня 2021 року не призвело до негативних наслідків, є помилковим, адже з огляду на неможливість утворити склад суду в Шишацькому районному суді Полтавської області Полтавський апеляційний суд ухвалою від 04 червня 2021 року направив кримінальне провадження до Полтавського районного суду Полтавської області. Отже, відбулося безпідставне затягування розгляду справи.

ВП ВС погодилася з правильною кваліфікацією Першої ДП ВРП вчиненого ОСОБОЮ_1 дисциплінарного проступку за пунктом «д» частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII.

Див. постанову ВП ВС від 09 квітня 2026 року у справі № 990SCGC/1/26 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/136004945>).

1.2. Справи про оскарження рішень ВРП стосовно притягнення судді до дисциплінарної відповідальності за вчинення дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 2 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII

1.2.1. Постановлення слідчим суддею з власної ініціативи ухвали про застосування приводу до підозрюваної, а також ухвали про надання дозволу на її затримання з метою приводу, які в цій конкретній ситуації не передбачені правовою процедурою спеціального порядку розгляду клопотання про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, призвело до суттєвого затягування строків судового розгляду, що охоплюється складом дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 2 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII.

13 червня 2023 року слідчому судді ВАКС на розгляд надійшло клопотання старшого детектива НАБУ, погоджене із прокурором САП, про обрання підозрюваній у кримінальному провадженні від 22 квітня 2020 року ОСОБІ_2 запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою за частиною шостою статті 193 КПК України.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

ВП ВС зауважила, що за частиною другою статті 140 та частиною третьою статті 187 КПК України слідчий суддя наділений правом постановити ухвалу про привід підозрюваного, а також про дозвіл на його затримання з метою приводу як за клопотанням слідчого, прокурора, так і за власною ініціативою задля забезпечення розгляду клопотання про застосування запобіжного заходу, а саме для забезпечення присутності підозрюваного в судовому засіданні під час вирішення питання про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою або у разі невиконання ухвали про привід підозрюваного для розгляду клопотання щодо обрання запобіжного заходу у вигляді застави, домашнього арешту чи тримання під вартою. Зазначені випадки зумовлені протиправною поведінкою підозрюваного, яка перешкоджає (може перешкодити) здійсненню кримінального провадження та негативно впливає (може вплинути) на забезпечення його ефективності.

Разом із цим в частині першій статті 193 КПК України з посиланням на частину шосту цієї статті законодавець передбачив винятки із загального правила щодо здійснення розгляду клопотання про застосування запобіжного заходу за участю підозрюваного, обвинуваченого.

Отже, в частині шостій статті 193 КПК України зазначено відмінну від загальної процедуру розгляду слідчим суддею, судом клопотання про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, яка передбачає розгляд цього клопотання за відсутності підозрюваного, обвинуваченого. Обов'язок доведення наявності підстав, визначених статтею 177 цього Кодексу, так і факту виїзду та/або перебування підозрюваного, обвинуваченого на тимчасово окупованій території України, території держави, визнаній Верховною Радою України державою-агресором, та/або оголошення його у міжнародний розшук покладається на слідчого, прокурора, який подав клопотання про застосування такого запобіжного заходу.

Відповідно розгляд цього клопотання мав здійснюватися за відсутності підозрюваної ОСОБИ_2 не пізніше сімдесяти двох годин з моменту його надходження до суду, як це визначено статтею 186 та частиною шостою статті 193 КПК України.

Водночас у дисциплінарній справі з'ясовано, що слідчий суддя з власної ініціативи постановив ухвалу від 15 червня 2023 року про застосування приводу до підозрюваної ОСОБИ_2, а також ухвалу від 26 червня 2023 року про надання дозволу на її затримання з метою приводу, які в такій конкретній ситуації не передбачені правовою процедурою спеціального порядку розгляду клопотання про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою.

Отже, ВП ВС дійшла висновку, що ВРП в оскаржуваному рішенні правильно зазначила, що дії судді із постановлення зазначених ухвал не лише є процесуально необґрунтованими, а й призвели до суттєвого затягування строків судового розгляду.

ВП ВС погодилася з висновками ВРП та її дисциплінарного органу, що у діях судді наявний склад дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 2 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII.

Див. постанову ВП ВС від 19 лютого 2026 року у справі № 990SCGC/47/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/134384384>).

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

1.2.2. Якщо суддя діяв сумлінно, але копія судового рішення не була своєчасно надана для внесення до ЄДРСР через обставини, на які суддя не мав впливу, то законних підстав для притягнення його до дисциплінарної відповідальності немає.

У довідці від 30 квітня 2024 року за підписом тимчасово виконуючої обов'язки керівника апарату суду, яку ОСОБА_1 надала суду, повідомлялося, що у Шевченківському районному суді міста Києва автоматизована система документообігу суду налаштована так, що суддя та його апарат мають доступ до перегляду та роботи лише з тими справами, які перебувають у провадженні судді або розглянуті ним з ухваленням кінцевого рішення. Після повторного автоматизованого розподілу іншому судді справи суддя, у провадженні якого перебувала така справа до її перерозподілу, не має вільного доступу до справи в автоматизованій системі документообігу суду.

У цьому зв'язку ВП ВС зазначила, що згідно з пунктом 2 розділу III Порядку ведення ЄДРСР, затвердженого рішенням ВРП від 19 квітня 2018 року № 1200/0/15-18 у разі надсилання до ЄДРСР судових рішень та окремих думок суддів, що ухвалювалися суддями, які на момент настання необхідності надсилання до ЄДРСР відповідного електронного примірника втратили можливість його підписання власним ЕЦП (за наявності у таблиці обліку робочого часу відомостей щодо судді, підтверджених первинними документами, про підстави відсутності на роботі з нез'ясованих причин; через виклик повісткою до суду, правоохоронного органу, військового комісаріату; у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю; згідно з наказами про відрядження, про надання відпустки, про притягнення до дисциплінарної відповідальності, про звільнення тощо), такі електронні примірники підписує власним ЕЦП та надсилає до ЄДРСР особа, визначена наказом голови суду, в якому зберігається судова справа. У разі відсутності такого наказу електронні примірники підписує власним ЕЦП та надсилає до ЄДРСР голова суду, в якому зберігається судова справа, або особа, яка виконує його обов'язки.

Докази, які скаржниця надала суду, підтверджували необхідність перевірки її доводу, що після повторного перерозподілу справи вона втратила можливість доступу до справи в АСДС та надати (направити) копію ухвали від 03 березня 2020 року до ЄДРСР [тобто підписати її власним ЕЦП].

У контексті встановлення вини скаржниці ВРП мала б перевірити також її доводи, що у неї не було можливості надати (направити) копію ухвали від 03 березня 2020 року для внесення до ЄДРСР у проміжок часу після проголошення ухвали до повторного перерозподілу справи. ВГСУ

У зв'язку із цим ВП ВС вказала, що ВРП, зробивши в оскаржуваному рішенні висновок, що факт невнесення суддею електронного примірника судового рішення до ЄДРСР має оцінюватися в комплексі з діями (бездіяльністю) та поведінкою судді під час розгляду судової справи, не обґрунтувала його відповідними мотивами та аргументами. Водночас пункт 2 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII не ставить у залежність притягнення судді до дисциплінарної відповідальності

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

за відповідний проступок від поведінки судді під час розгляду справи, судові рішення в якій не було своєчасно надано для внесення до ЄДРСР. Для встановлення складу дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 2 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, мають значення обставини щодо причин несвоечасного надання суддею копії судового рішення для її внесення до ЄДРСР та вжиття суддею усіх залежних від нього заходів [сумлінне виконання суддею службових обов'язків (чи навпаки)] для надіслання відповідного рішення до ЄДРСР протягом строку, встановленого законом.

Втім, переглядаючи рішення Другої ДП, ВРП не дала оцінки цим доводам судді, обмежившись установленням факту, що копія ухвали Шевченківського районного суду міста Києва від 03 березня 2020 року в цивільній справі була внесена до ЄДРСР 11 травня 2021 року.

Див. постанову ВП ВС від 21 липня 2025 року у справі № 990SCGC/7/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/129054286>).

1.2.3. Обов'язковою умовою для встановлення у діях судді ознак дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 2 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII (безпідставне затягування або невжиття заходів щодо розгляду заяви, скарги чи справи протягом встановленого законом строку), є наявність обставин, які свідчать, що таке мало місце у зв'язку з безпідставним невчиненням суддею дій, спрямованих на забезпечення розгляду справи (заяви, скарги) у строк, визначений законом, або умисним вчиненням дій (бездіяльності), що призвело до затягування строків розгляду справи (заяви, скарги).

ВРП встановила, що з дня надходження цивільної справи до провадження судді (14 квітня 2023 року) до дня ухвалення остаточного рішення про відмову в задоволенні позову (26 вересня 2024 року) було призначено 7 судових засідань, з яких 4 судових засідання не відбулися у зв'язку з неявкою учасників справи, 2 судові засідання не відбулися у зв'язку з перебуванням судді у відпустці.

ВРП констатувала, що матеріали цивільної справи не містили відомостей, зафіксованих у протоколах судових засідань, довідках секретаря судового засідання, про підстави відкладення судових засідань, призначених на 11 травня 2023 року та на 09 вересня 2024 року.

ВРП наголосила, що позивач ОСОБА_2 неодноразово звертався до суду із заявами про розгляд справи без його участі, про прискорення розгляду справи, про розгляд справи в порядку письмового провадження. Представник відповідача після кожного призначення справи до розгляду надсилав до суду заяви про забезпечення його участі в судовому засіданні в режимі відеоконференції.

Проте, матеріали цивільної справи не містили ухвал суду про визнання явки позивача та/або представника відповідача в судові засідання обов'язковою, а також не містили ухвал суду про задоволення чи про відмову в задоволенні

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

клопотань представника відповідача про участь у судових засіданнях, призначених на 05 березня, 20 травня та 09 вересня 2024 року, у режимі відеоконференції.

ВРП також констатувала, що суддя під час перебування в її провадженні цивільної справи додатково не вчиняла процесуальних дій для встановлення обставин справи; призначала судові засідання в період, коли перебувала у відпустці; відкладала судові засідання за відсутності належних підстав.

Отже, критеріями оцінки належної поведінки судді в аспекті дисциплінарного проступку, який ставиться за провину судді, можуть бути: своєчасне призначення справи до розгляду; часові інтервали між судовими засіданнями; обґрунтованість відкладення судових засідань чи оголошення в них перерв; повнота підготовки справ до розгляду; повнота вжитих суддею заходів щодо усунення обставин, які унеможливають розгляд справи чи спричиняють його затягування; належність та дієвість контролю з боку судді за виконанням службових обов'язків відповідальними працівниками суду, у тому числі щодо формування та надіслання судових повісток (іншої кореспонденції), за своєчасністю виконання запитів суду іншими органами тощо.

ВП ВС неодноразово вказувала, що пунктом 2 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII передбачено два різні за складом дисциплінарні проступки: безпідставне затягування розгляду справи (перший) і (або) невжиття суддею заходів щодо розгляду справи протягом строку, встановленого законом (другий).

Якщо йдеться про безпідставне затягування розгляду справи, то таке може бути вчинено тільки умисно. Суддя усвідомлює, що немає об'єктивних перешкод для розгляду справи (заяви, скарги) у строки, встановлені законом, однак цього не виконує, а спрямовує свої дії чи бездіяльність на затягування розгляду.

Натомість суб'єктивна сторона дисциплінарного проступку «невжиття суддею заходів щодо розгляду справи (заяви, скарги) у строки, передбачені законом» характеризується недбалістю як формою вини. Суддя через погану організацію своєї роботи, недостатню компетентність тощо, не маючи об'єктивно непереборних перешкод, не вжив (не вжила) відповідних процесуальних заходів для своєчасного розгляду справи (заяви, скарги), хоча повинен був і міг усвідомлювати можливість внаслідок цього порушення строків розгляду справи (заяви, скарги) та інших негативних наслідків.

ВП ВС визнала, що ВРП правильно кваліфікувала дії як безпідставне затягування та невжиття суддею заходів для розгляду справи протягом строку, встановленого законом, тобто як дисциплінарний проступок, передбачений пунктом 2 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII.

Див. постанову ВП ВС від 16 жовтня 2025 року у справі № 990SCGC/35/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/131495512>).

1.2.4. Суддя не могла не усвідомлювати, що в разі якщо строк накладення адміністративного стягнення спливає, особа уникає адміністративної відповідальності. Невжиття всіх можливих заходів для розгляду 39 справ про адміністративні правопорушення, передбачені частиною першою статті 130 КУпАП, у строки, визначені законом, свідчать, що в поведінці судді є ознаки недбалості.

ВП ВС визнала, що ВРП правильно кваліфікувала дії судді як невиконання всіх можливих заходів для розгляду 39 справ про адміністративні правопорушення за статтею 130 КУпАП протягом строку, встановленого законом, тобто як дисциплінарний проступок, передбачений пунктом 2 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII.

Немає сумніву, що суддя достеменно знала про умови притягнення особи до адміністративної відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 130 КУпАП, та порядок розгляду справ цієї категорії. Вона не могла не усвідомлювати, що в разі якщо строк накладення адміністративного стягнення спливає, особа уникає адміністративної відповідальності, і що в разі належної організації процесу підготовки та розгляду справ про адміністративні правопорушення такі негативні наслідки будуть унеможливлені. Іншими словами, в її поведінці є ознаки недбалості.

Встановлені у дисциплінарній справі обставини, враховуючи критерії оцінки належної поведінки судді в аспекті дисциплінарного проступку, який ставиться за провину судді, дають підстави для оцінки, що суддя не вчинила достатніх і необхідних дій для забезпечення розгляду справ про адміністративні правопорушення, які були в її провадженні, відповідно до встановленого статтею 38 КУпАП строку притягнення особи до адміністративної відповідальності.

ВП ВС зазначила, що безумовно, навантаження є тим чинником, який повинен враховуватися при вирішенні питання, чи вчинив суддя дисциплінарний проступок, який підпадає під ознаки пункту 2 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII.

Разом з тим цей чинник не у всіх випадках має вирішальне значення при вирішенні питання про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності. Він повинен оцінюватися у сукупності з іншими обставинами щодо розгляду суддею судових справ, зокрема, правовою та/або фактичною складністю справ, необхідністю вжиття процесуальних та/або організаційних заходів щодо підготовки справи до розгляду; процесуальною поведінкою учасників справи.

Наслідки пропуску строку не можуть відкидатися при оцінці впливу суддівського навантаження на розгляд справи поза межами встановленого законом строку. Саме по собі суддівське навантаження не може бути єдиним та достатнім виправданням розгляду справи поза межами встановленого законом строку, якщо встановлені обставини, що свідчать про невиконання суддею всіх можливих

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

процесуальних і організаційних заходів задля належної підготовки та розгляду справи.

Див. постанови ВП ВС від 21 липня 2025 року у справі № 990SCGC/19/25

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/129054289>);

від 14 листопада 2024 у справі № 990SCGC/11/24

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/123466970>);

від 13 червня 2024 року у справі № 990SCGC/5/24

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/120088932>);

від 13 червня 2024 року у справі № 990SCGC/6/24

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/120396083>).

1.3. Справи про оскарження рішень ВРП стосовно притягнення судді до дисциплінарної відповідальності за вчинення дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII

1.3.1. Допущення поведінки, що порочить звання судді та підриває авторитет правосуддя, зокрема в питаннях дотримання норм суддівської етики та стандартів поведінки, які забезпечують суспільну довіру до суду, є підставою для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності згідно з пунктом 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII.

Постановою Тячівського районного суду Закарпатської області від 21 червня 2024 року, залишеною без змін постановою Закарпатського апеляційного суду від 09 серпня 2024 року, суддю визнано винним у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого частиною першою статті 130 КУпАП, та накладено на нього адміністративне стягнення у виді штрафу в розмірі однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 17 000 (сімнадцять тисяч) гривень, з позбавленням права керування транспортними засобами на строк один рік. Судовими рішеннями встановлено, що суддя керував автомобілем у стані алкогольного сп'яніння. Огляд на стан сп'яніння зі згоди водія у встановленому законом порядку проводився із застосуванням приладу «Drager». Згідно з результатами огляду показник алкоголю становив – 0,73 проміле, у зв'язку із чим констатовано порушення вимоги підпункту «а» пункту 2.9 Правил дорожнього руху.

За результатами зібраних та досліджених під час здійснення дисциплінарного провадження доказів Третя ДП ВРП дійшла висновку, що поведінка судді свідчить про недотримання ним норм суддівської етики та стандартів поведінки, які забезпечують суспільну довіру до суду.

За наслідком розгляду скарги, дослідивши встановлені під час перевірки скарги обставини, описані вище у цій постанові, ВРП, як і її дисциплінарний орган раніше, висувала, що суддя умисно допустив поведінку, що порочить звання судді та підриває авторитет правосуддя, зокрема в питаннях дотримання норм суддівської етики та стандартів поведінки, які забезпечують суспільну довіру

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

до суду, оскільки був обізнаний із встановленими законом вимогами щодо стандартів етичної поведінки, покладеними на нього обов'язками судді, а також з вимогами Правил дорожнього руху, а тому не міг не знати, що керування транспортним засобом у стані алкогольного сп'яніння може призвести до заподіяння шкоди, що і мало місце 14 березня 2024 року, та, як наслідок, матиме негативний вплив на рівень суспільної довіри до суду.

Посада судді покладає на нього додаткові обмеження та обов'язки, які водночас є етичними стандартами, що формують модель поведінки, яку суддя повинен ставити за мету і якої повинен дотримуватися. Зокрема, запорукою утвердження довіри до суду має бути законослухняна і добропорядна поведінка суддів у повсякденному житті.

ВРП констатувала, що Третя ДП ВРП правильно кваліфікувала дії судді як істотний дисциплінарний проступок з огляду на положення пункту 1 частини дев'ятої статті 109 Закону № 1402-VIII. У цьому випадку істотним дисциплінарним проступком або грубим нехтуванням обов'язками судді, що є несумісним зі статусом судді, є допущення поведінки, що порочить звання судді або підриває авторитет правосуддя, у тому числі в питаннях моралі, чесності, непідкупності, відповідності способу життя судді його статусу, дотримання інших етичних норм та стандартів поведінки, які забезпечують суспільну довіру до суду.

Див. постанову ВП ВС від 17 липня 2025 року у справі № 990SCGC/25/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/129023027>).

1.3.2. Дії судді, які полягали у набутті громадянства іноземної держави та продовженні після цього здійснення правосуддя, підпадають під склад дисциплінарного проступку, відповідальність за який передбачена пунктом 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII.

До висновку про наявність у поведінці судді складу дисциплінарного проступку ВРП, як і її Перша ДП раніше, дійшла, дослідивши зібрані у дисциплінарній справі докази, зокрема: щорічну декларацію за 2021 рік (яку ОСОБА_1 подав 02 січня 2024 року о 09:41), декларацію (під час звільнення) за період із 01 січня до 09 грудня 2021 року (яку ОСОБА_1 подав 02 січня 2024 року о 09:37), декларацію (кандидата на посаду) (яку ОСОБА_1 подав 03 травня 2024 року о 13:02).

У таких висновках ВРП та її Перша ДП базувалися на тому, що неподання суддею виправлених щорічної декларації за 2021 рік та декларації (під час звільнення) за період із 01 січня до 09 грудня 2021 року протягом 30 днів після подання первинних декларацій свідчить про достовірність та повноту відомостей, зазначених у цих деклараціях.

Зі змісту наведених документів встановлено, що суддя районного суду має паспорт громадянина Румунії, а також ідентифікаційний код громадянина Румунії.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Поряд із цим ВРП та її Перша ДП врахували, що на день звернення СБУ з дисциплінарною скаргою (20 червня 2024 року) і на дату прийняття рішення у дисциплінарній справі (25 листопада 2024 року) трудові відносини судді з районним судом не припинені, він здійснював правосуддя, що підтверджується інформацією з ЄДСР.

Відповідно до статті 4 Конституції України в Україні існує єдине громадянство. Підстави набуття і припинення громадянства України визначаються законом.

Чинне законодавство України не передбачає подвійного (множинного) громадянства, а доброчесність, що виявляється, зокрема, у неуклінному дотриманні законів України, та незалежність, що полягає, окрім іншого, у відсутності обов'язків перед іншою державою, є одними з основних вимог, яким має відповідати суддя.

ВП ВС вважала обґрунтованим висновок Першої ДП ВРП, що, склавши присягу судді, ОСОБА_1 зобов'язаний усвідомлювати, що: виявлення фактів / обставин набуття суддею громадянства іншої держави може свідчити про безумовне порушення Конституції України та законів України; виявлення фактів / обставин набуття суддею громадянства іншої держави ставить під сумнів здатність судової влади в Україні забезпечити утвердження в державі принципу верховенства права і, зокрема, інтересів осіб, які звертаються до суду та очікують неупередженого правосуддя; такі дії суперечать конституційному принципу незалежності судді; такі дії неминуче підривають авторитет правосуддя, що має наслідком зниження рівня довіри громадян до судової влади та безпосередньо впливає на публічний імідж системи правосуддя.

Натомість суддя, будучи громадянином Республіки Румунія, а відповідно й маючи з цією державою правовий зв'язок, що знаходить свій вияв у взаємних правах та обов'язках, продовжував здійснювати обов'язки судді, що з погляду розсудливої, законослухняної та поінформованої людини свідчить про зухвалість його неправомірних дій, зокрема й з огляду на вимоги Конституції України та Закону № 1402-VIII, які унеможливають наявність у судді іншого громадянства, ніж громадянство України.

З огляду на встановлені обставини справи, ВП ВС постановила, що ВРП та її Перша ДП дійшли обґрунтованого висновку про наявність визначених законом підстав для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, оскільки розглядувана поведінка судді, безсумнівно, порочить звання судді, а її наслідки призводять до підриву авторитету правосуддя, а отже, негативно впливають на ступінь довіри суспільства до судової влади загалом.

Див. постанову ВП ВС від 02 жовтня 2025 року у справі № 990SCGC/18/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/131067562>).

1.3.3. Вчинення суддею дій для отримання документів, що підтверджують громадянство російської федерації, а також бездіяльність судді стосовно відмови від такого громадянства є підставою для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності за вчинення дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII.

З оскаржуваного рішення випливає, що під час кваліфікації діянь судді за пунктом 3 статті 106 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» ВРП встановила, що перебування судді в юридичному стані громадянина російської федерації було результатом не лише окупації російською федерацією АР Крим, а й наслідком вольових дій судді.

Відповідно до матеріалів дисциплінарного провадження та пояснень ОСОБИ_1 вона мала можливість вільно виїжджати з окупованої території під час постійного проживання там. Після переїзду на підконтрольну Україні територію вона щороку систематично та на тривалі періоди вїжджала на територію Криму. Зокрема, відповідно до листа Державної прикордонної служби України від 04 листопада 2024 року востаннє ОСОБА_1 перебувала на окупованій території з 27 грудня 2021 року до 26 січня 2022 року.

З точки зору звичайної розсудливої людини, набуття суддею громадянства російської федерації чи просто перебування судді в громадянстві російської федерації – країни, яка вчиняє воєнні злочини проти Українського народу, а також дії, спрямовані на набуття громадянства російської федерації, та відсутність проактивної поведінки щодо відмови від такого громадянства суперечать присязі судді, складаючи яку, суддя присягає Українському народові.

ВП ВС постановила, що ВРП дійшла обґрунтованого висновку про те, що за результатами розгляду дисциплінарної справи встановлено чіткі та переконливі докази на підтвердження наявності у судді громадянства російської федерації, використання його, бездіяльності судді стосовно відмови від такого громадянства, а також вчинення суддею дій, які, навпаки, були направлені на отримання документів для підтвердження громадянства російської федерації.

Див. постанову ВП ВС від 03 липня 2025 року у справі № 990SCGC/29/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/128812952>).

1.3.4. Некоректна поведінка та висловлювання судді, в тому числі зневажливого характеру, до працівників патрульної поліції; намагання уникнути фіксації подій з пропозицією вимкнути нагрудні камери поліцейських, використання особистих зв'язків для впливу на правоохоронців, свідоме введення в оману поліції щодо особи, яка керувала автомобілем, заперечення перевірки документів водія – це дії, що порочать звання судді та підривають авторитет правосуддя.

Третя ДП ВРП під час дисциплінарного провадження установила обставини, які свідчать про те, що суддя у робочий час перебувала в стані алкогольного сп'яніння, крім того, надавала суперечливі твердження, некоректно поводитись та висловлювалась, в тому числі зневажливо до працівників патрульної поліції, намагалась уникнути фіксації подій з пропозицією вимкнути нагрудні камери поліцейських, вводила в оману поліцію щодо особи, яка керувала автомобілем, заперечувала проти перевірки документів водія; поведінка судді отримала значний суспільний резонанс, що підтверджується численними публікаціями у засобах масової інформації та соціальних мережах; а також розглянула об'єднану справу про адміністративні правопорушення, а саме на прохання сторонніх осіб до офіційної реєстрації та авторозподілу цієї справи.

До висновку про наявність у поведінці судді складу дисциплінарного проступку ВРП, як і її Третя ДП раніше, дійшла, дослідивши зібрані у дисциплінарній справі докази у їхній сукупності, а саме: копію відеозапису з нагрудних камер працівників патрульної поліції із зафіксованими подіями за участю судді; численні публікації щодо цієї події в засобах масової інформації, соціальних мережах TikTok та Instagram; постанову районного суду від 30 січня 2024 року у справі, згідно з якою ОСОБУ_3 визнано винним у вчиненні правопорушення, передбаченого частиною першою статті 130 КУпАП, і накладено адміністративне стягнення; твердження представника судді, висловлені на засіданні Третьої ДП ВРП 15 травня 2024 року.

ВРП визнала ці докази чіткими, переконливими та такими, що підтверджують наявність підстав для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності за вчинення дій, що порочать звання судді та підривають авторитет правосуддя, що є підставою для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності згідно з пунктом 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII.

ВРП також зазначила, що поведінка судді, зокрема коли вона пропонувала працівникам патрульної поліції вимкнути нагрудну камеру, свідчить про намагання приховати можливе правопорушення. Посилання судді на знайомство з керівником працівників патрульної поліції свідчить про намагання використати службове становище або особисті зв'язки для уникнення відповідальності. А дії судді, яка заявила працівникам патрульної поліції, що саме вона керувала автомобілем, свідчать про свідоме намагання судді ввести правоохоронців в оману.

ВП ВС погодилась, що ВРП і її Третя ДП дійшли обґрунтованого висновку про наявність визначених законом підстав для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, оскільки розглядувана у цій справі поведінка судді порочить звання судді та підриває авторитет як самої судді, так і суду загалом.

Див. постанову ВП ВС від 27 листопада 2025 року у справі № 990SCGC/31/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/132197258>).

1.3.5. Поведінка судді на місці ДТП, яка полягала у наданні працівникам правоохоронних органів недостовірних відомостей щодо своєї особи та особи, яка керувала автомобілем, яким було вчинено наїзд на потерпілого (приховування обставин ДТП); ігнорування законної вимоги поліцейського на місці ДТП щодо проведення огляду на стан сп'яніння – є порушенням суддею норм суддівської етики та стандартів поведінки судді і кваліфікується як істотний дисциплінарний проступок, за вчинення якого настає дисциплінарна відповідальність відповідно до пункту 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII.

У дисциплінарній справі щодо судді були встановлені та оцінені обставини щодо його поведінки під час подій у ніч на 26 травня 2023 року.

Так, Друга ДП ВРП, з якою погодилася і ВРП, визнала, що поведінка судді на місці ДТП, в якому загинув військовослужбовець; надання працівникам правоохоронних органів недостовірних відомостей щодо своєї особи та свого керування автомобілем, яким було вчинено наїзд на потерпілого (приховування обставин ДТП); ігнорування законної вимоги поліцейського на місці ДТП щодо проведення огляду на стан сп'яніння за допомогою приладу «Драгер», – є порушенням суддею норм суддівської етики та стандартів поведінки судді і кваліфікується як істотний дисциплінарний проступок, за вчинення якого він підлягає притягненню до дисциплінарної відповідальності.

Такі висновки ВРП та її дисциплінарного органу ґрунтувалися, зокрема, на поясненнях судді, показах свідків ОСОБИ_5, старшого лейтенанта Управління патрульної поліції у місті Києві Департаменту патрульної поліції України, ОСОБИ_6, заступника командира роти по роботі з особовим складом військової частини Національної гвардії України, ОСОБИ_7 щодо дій (поведінки) скаржника на місці ДТП в ніч на 26 травня 2023 року, а також на приєднаних до матеріалів дисциплінарної справи доказах: копії відеозапису з нагрудної камери працівника патрульної поліції ОСОБИ_5, яка несла службу на КПП у ніч на 26 травня 2023 року, на якому, зокрема, зафіксовані момент ДТП за участю автомобіля під керуванням судді та подальший перебіг подій; висновку експерта про проведення судової авто-технічної експертизи від 20 червня 2023 року; висновку експерта про проведення судової інженерно-транспортної експертизи з дослідження технічного стану транспортного засобу від 05 червня 2023 року; висновку експерта за результатами проведення судово-медичної експертизи трупа громадянина ОСОБИ_8.

ВП ВС відзначила, що установлені в дисциплінарній справі обставини щодо причетності судді до ДТП у місті Києві в ніч на 26 травня 2023 року та його подальшої поведінки на місці цієї події були достатньою підставою, щоб зробити висновок про вчинення суддею дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII.

Див. постанову ВП ВС від 13 березня 2025 року у справі № 990SCGC/15/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/126259391>).

1.3.6. Надаючи оцінку показанням зазначеного свідка, відмінну від оцінки, наданої цим показанням ДП ВРП, Рада мала б навести у своєму рішенні інші чіткі та переконливі докази, які б узгоджувалися з показаннями цього свідка і з точки зору звичайної розсудливої людини у своїй сукупності давали б змогу дійти висновку про наявність обставин, що були б підставою для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності.

Рада скасувала рішення Другої ДП ВРП від 20 березня 2024 року про відмову в притягненні судді до дисциплінарної відповідальності з огляду на те, що цей суддя як у суді, так і під час дисциплінарного провадження надав недостовірну інформацію, яка не відповідала фактичним обставинам справи, з метою уникнення відповідальності за свої дії, що свідчить про порушення ним високих стандартів етичної поведінки судді та не може виправдовуватися правом на захист особи. Суддя не довів того, що сумніви, які виникли щодо перебування його 27 грудня 2019 року за кермом автомобіля у стані алкогольного сп'яніння, не є обґрунтованими. Достатніх доказів, які спростовують цей сумнів, не надав.

Проте, ВП ВС не погодилася з такими висновками ВРП з огляду на те, що, як впливає з оскаржуваного рішення, висновку про наявність у діях судді складу дисциплінарного проступку Рада дійшла на підставі оцінки показань свідка поліцейського, який склав щодо цього судді протокол про адміністративне правопорушення, передбачене частиною першою статті 130 КУпАП.

Так, в оскаржуваному рішенні йшлося про те, що поліцейський підтримав показання, які надавав у засіданні Другої ДП ВРП, та зазначив, зокрема, що на відстані приблизно 20 метрів від патрульного автомобіля зупинився темний автомобіль, з місця водія якого вийшла особа чоловічої статі, як потім з'ясувалося, суддя. На місці події інших осіб не було.

Водночас Друга ДП ВРП у своєму рішенні зазначила, що показання свідка поліцейського суперечать показанням інших свідків, які були допитані в судових засіданнях, про які йшлося вище, та не узгоджуються повною мірою з обставинами, зафіксованими на відеозаписах.

Отже, надаючи оцінку показанням зазначеного свідка, відмінну від оцінки, наданої цим показанням Другою ДП ВРП, Рада мала б навести у своєму рішенні інші чіткі та переконливі докази, які б узгоджувалися з показаннями поліцейського, і з точки зору звичайної розсудливої людини у своїй сукупності давали б змогу дійти висновку про наявність обставин, що були б підставою для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності.

Натомість в оскаржуваному рішенні не наведено обґрунтування того, чому ВРП взагалі не взяла до уваги обставини, встановлені судовими рішеннями у справах, згідно з якими 27 грудня 2019 року суддя транспортним засобом не керував.

Див. постанову ВП ВС від 04 грудня 2025 року у справі № 990SCGC/34/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/132590606>).

1.3.7. Виправдання суддею збройної агресії російської федерації проти України, тимчасової окупації частини території України, а також висловлювання інформації негативного характеру про Україну, Збройні Сили України є підставою притягнення судді до дисциплінарної відповідальності згідно з пунктом 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII.

Рішенням Третьої ДП ВРП від 13 листопада 2024 року суддю притягнуто до дисциплінарної відповідальності та застосовано до неї дисциплінарне стягнення у виді подання про звільнення судді з посади. Третя ДП ВРП, дослідивши протокол за результатами проведення НСРД від 12 червня 2023 року та висновок експерта від 26 червня 2023 року, визнала встановленими обставини щодо висловлення суддею виправдання збройної агресії російської федерації проти України, тимчасової окупації частини території України, а також інформації негативного характеру щодо України, Збройних Сил України та її інших військових формувань.

Третя ДП ВРП висувала, що суддя вчинила дисциплінарний проступок, передбачений пунктом 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, оскільки допустила поведінку, що порочить звання судді та підриває авторитет правосуддя, зокрема в питаннях моралі, дотримання інших норм суддівської етики та стандартів поведінки, які забезпечують суспільну довіру до суду.

Розглянувши скаргу судді, ВРП залишила без змін рішення своєї Третьої ДП від 13 листопада 2024 року.

ВП ВС відзначила, що факт висловлювань ОСОБИ_1 наведеного вище змісту в розмовах з іншими особами 16, 18, 26, 30, 31 травня, 01 та 08 червня 2023 року ВРП встановила на підставі дослідженої в дисциплінарному провадженні інформації, отриманої з матеріалів кримінального провадження від 04 травня 2023 року, та з врахуванням її (судді) пояснень, позбавлених категоричних заперечень відповідних обставин. Такі факти також встановлено вироком Черкаського районного суду Черкаської області від 04 квітня 2025 року у справі, який набрав законної сили з 06 травня 2025 року [цим вироком суддю визнано винуватою у вчиненні злочину, передбаченого частиною третьою статті 436-2 КК України].

Див. постанову ВП ВС від 03 липня 2025 року у справі № 990SCGC/14/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/128812951>).

1.3.8. Наведення суддею в рішенні тверджень, якими заперечується факт існування України, органів державної влади, передбачених Конституцією України та законами України, свідчить про наявність у діях судді складу дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII.

За змістом оскаржуваного рішення ВРП оцінила висловлені суддею міркування в рішенні від 29 серпня 2022 року у справі, ухваленому від імені України,

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

у якому він висловив думку щодо відсутності факту існування України, органів її державної влади.

Предметом розгляду дисциплінарного органу та ВРП також стали твердження судді у вироку в справі про відсутність повноважень та незаконність діяльності територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, Міністерства оборони України та КМУ.

ВРП визнала, що своїми діями суддя ставить під сумнів легітимність та легальність органів державної влади України, передбачених Конституцією України та законами України. Суддя, мотивуючи свої судові рішення, допустив висловлювання та висновки, що викликають обґрунтовані сумніви у його професійності, неупередженості, неухильному додержанні вимог закону і принципів верховенства права, а також поваги до української державності.

ВП ВС постановила, що ВРП і її Третя ДП дійшли обґрунтованого висновку про наявність визначених законом підстав для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, оскільки розглядувана в цій справі поведінка судді порочить звання судді та підриває авторитет як самого судді, так і суду загалом.

Див. постанову ВП ВС від 12 лютого 2026 року у справі № 990SCGC/43/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/134160146>).

1.3.9. Закон не забороняє дисциплінарному органу використовувати інформацію, зафіксовану в протоколах НСРД, як доказ під час вирішення питання застосування до судді дисциплінарного стягнення.

За обставинами справи, що розглядається, прокурор у кримінальному провадженні – заступник начальника відділу Офісу Генерального прокурора надав дозвіл на використання і розголошення документів (відомостей) досудового розслідування кримінального провадження в межах дисциплінарного провадження відповідно до статті 222 КПК України. Інформація, зафіксована в протоколах НСРД, використовується, зокрема, у кримінальних провадженнях від 21 червня 2019 року, а також від 05 серпня 2019 року, яке в частині, що стосується ОСОБИ_1, було виділене з кримінального провадження від 25 лютого 2014 року, в якому проводилися НСРД. Тож заборони частини другої статті 255 КПК України у цьому випадку незастосовні.

Протоколи НСРД є частиною кримінальних проваджень, їх розсекречено й дозволено для використання уповноваженою особою в інших цілях, зокрема у дисциплінарному провадженні, що не суперечить легітимній меті здобуття цих матеріалів.

Процедура доказування в межах дисциплінарного провадження стосовно суддів визначена спеціальним законодавством – Законом № 1402-VIII та Законом № 1798-VIII, яке не містить обмежень щодо допустимості доказів, зокрема й таких доказів, що отримані як результат проведення НСРД.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Тож якщо внаслідок проведення НСРД у кримінальному провадженні була виявлена інформація про ознаки дисциплінарного проступку, то закон не забороняє компетентному дисциплінарному органу на самостійних правових підставах, здобутих у рамках дисциплінарного провадження, послуговуватися такою інформацією у разі, коли вона через прокурора на підставі закону була передана для використання.

ВП ВС дійшла висновку, що оскільки відомості, зазначені в протоколах про результати проведення НСРД, розсекречені на законних підставах та інформація, яка впливає з досліджених доказів, стосується саме дисциплінарного провадження, то дисциплінарний орган під час дисциплінарного провадження може досліджувати ці протоколи та надавати оцінку викладеній у них інформації, а також всім доказам сукупно на предмет наявності у діях судді складу дисциплінарного проступку, здійснюючи натомість самостійну оцінку таких дій та обставин справи, зокрема й у контексті дотримання суддями правил службової та професійної етики.

Висновок щодо можливості використання таких доказів під час дисциплінарного провадження за подібних обставин ВП ВС неодноразово робила у своїх попередніх постановках.

Див. постанови ВП ВС 18 червня 2026 року у справі № 990SCGC/21/25

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/137759218>);

від 14 травня 2026 року у справі № 990SCGC/32/25

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/136901096>);

від 03 липня 2025 року у справі № 990SCGC/14/25

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/128812951>);

від 12 грудня 2024 року у справі № 990SCGC/16/24

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/124522589>);

від 14 липня 2022 року (провадження № 11-168cap21)

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/105624100>).

1.4. Справи про оскарження рішень ВРП стосовно притягнення судді до дисциплінарної відповідальності за вчинення дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 4 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII

1.4.1. Застосування статті 22 КУпАП (звільнення від відповідальності через малозначність) у справах про притягнення до адміністративної відповідальності за статтею 130 КУпАП всупереч прямій законодавчій забороні є підставою для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності на підставі пункту 4 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII – грубе порушення закону.

Станом на день винесення суддею постанови у справі правила статті 22 КУпАП чітко й однозначно прописували заборону їхнього використання у разі вчинення особою адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 130 КУпАП.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

ВП ВС погодилась із висновками ВРП про те, що суддя жодним чином не мотивував підстави для застосування статті 22 КУпАП, зокрема чому визнав діяння водія малозначним. ВРП та її орган не обмежувалися констатацією того, що суддя вчинив неправильно, коли не навів мотивів застосування норми закону, якої не мав застосовувати, але деталізували, чому відомості, які суддя використав для рішення про звільнення від відповідальності за малозначністю, такими не є, і встановили, що суддя вдався до підміни понять, бо замість кваліфікувати малозначність діяння через характер зовнішніх поведінкових дій суб'єкта правопорушення (учиненого діяння) почав наводити відомості про особу останнього та стверджувати, що малозначність обумовлена, зокрема, участю водія у громадській організації, фактом догляду за матір'ю та здійсненням волонтерської діяльності.

ВП ВС визнала обґрунтованим висновок ВРП про наявність у діях судді ознак складу дисциплінарного проступку, визначеного пунктом 4 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII (умисне грубе порушення закону, що призвело до істотних негативних наслідків).

Див. постанову ВП ВС від 15 травня 2025 року у справі № 990SCGC/6/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/127424281>).

1.4.2. Висновки ВРП про наявність підстав для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності згідно з пунктом 4 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII не узгоджуються з висновками ЄСПЛ у частині того, що розуміється під порушенням «права на справедливий суд», та того, що розуміється під порушенням «права на мирне володіння майном».

Переглядаючи рішення дисциплінарного органу, ВРП вважала, що Друга ДП в рішенні від 27 березня 2024 року правильно кваліфікувала дії судді, зокрема, за пунктом 4 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, оскільки вирішення суддею питання про «надання дозволу на проведення обшуку в автомобілях з метою їх вилучення» призвело до порушення права власності в розумінні статті 1 Першого протоколу до Конвенції та права на справедливий суд у розумінні статті 6 Конвенції.

ВП ВС не погодитися з висновками дисциплінарного органу щодо наявності в діях судді складу дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 4 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, з тих міркувань, що в оскаржуваному рішенні ВРП не надано логічного обґрунтування, як постановлення в порядку КПК України слідчим суддею ухвал про надання дозволу на обшук та вилучення майна, на підставі яких слідчим тимчасово вилучене спірне майно із володіння ОСОБИ_3, призвело до порушення права останнього на мирне володіння майном (основоположного права) у розумінні критеріїв, визначених ЄСПЛ, з урахуванням вимог до вмотивованості ухвал слідчого судді.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Аналізуючи дії слідчого судді під час постановлення ухвал від 29 вересня 2021 року, ВП ВС не знайшла підстав для констатації допущення суддею порушення прав людини і основоположних свобод, зокрема права на мирне володіння майном (стаття 1 Першого протоколу до Конвенції), а так само й права на справедливий суд (стаття 6 Конвенції) як юридичних ознаки дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 4 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII.

З огляду на необґрунтованість та суперечливість мотивів оскаржуваного рішення ВРП щодо оцінки дій слідчого судді як порушення прав людини і основоположних свобод, що становить об'єктивну сторону поставленого у провину заявнику проступку, невмотивованими є й висновки ВРП щодо встановлення грубої недбалості як форми вини.

Також ВП ВС звернула увагу на ту обставину, що 22 лютого 2024 року скаржник подав до ВРП клопотання про закриття провадження у дисциплінарній справі, в якому зазначив, що після аналізу законодавства та судової практики він зробив висновок про правомірність дій судді та відсутність підстав для притягнення його до дисциплінарної відповідальності; будь-яких претензій до судді він не мав та просив закрити дисциплінарне провадження.

Див. постанову ВП ВС від 30 січня 2025 року у справі № 990SCGC/17/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/125162556>).

1.5. Справи про оскарження рішень ВРП стосовно притягнення судді до дисциплінарної відповідальності за вчинення дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 15 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII

1.5.1. Помилковою є кваліфікація ВРП дій судді одночасно за підпунктом «д» і за пунктом 15 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII у зв'язку з неможливістю подвійного притягнення до відповідальності одного виду за одне й те саме правопорушення.

У цій справі передумовою для кваліфікації дій судді за пунктом 15 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII слугував факт набрання законної сили судовим рішенням у справі, яким суддю визнано винною у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого частиною другою статті 172⁷ КУпАП, у зв'язку з тим, що під час розгляду нею справи та ухвалення рішень існувала суперечність між приватним інтересом та її службовими повноваженнями.

Тобто об'єктивну сторону дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 15 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, складали дії судді щодо розгляду справи, як зазначено в рішенні суду, в умовах реального конфлікту інтересів.

ВП ВС констатувала, що дії судді, які ВРП кваліфікувала за підпунктом «д» пункту 1 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, повністю охоплювалися складом адміністративного правопорушення, за яке суддю вже було притягнуто

до відповідальності судом, що своєю чергою стало підставою для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності також за пунктом 15 частини першої цієї статті.

Отже, з урахуванням специфічних обставин цього дисциплінарного провадження кваліфікація дій судді одночасно за підпунктом «д» пункту 1 і за пунктом 15 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII ВП ВС визнала надмірною та зайвою, оскільки така кваліфікація призводить до подвійного притягнення особи до юридичної відповідальності одного виду за одне й те саме правопорушення, що прямо заборонено статтею 61 Конституції України.

Подібні підходи ВП ВС неодноразово визначила в постановях від 22 серпня 2019 року у справі № 11-450сап19, від 25 березня 2021 року у справі № 11-410сап20, від 20 травня 2021 року у справі № 11-420сап20, від 17 квітня 2025 року у справі № 11-283сап24.

З урахуванням викладеного ВП ВС визнала помилковою здійснену ВРП додаткову кваліфікацію дій судді за підпунктом «д» пункту 1 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII.

Див. постанови ВП ВС від 05 червня 2025 року у справі № 990SCGC/10/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/128595569>);
від 17 квітня 2025 року у справі № 990SCGC/27/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/127464011>).

1.5.2. Для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності згідно з пунктом 15 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII у разі набрання законної сили рішенням суду про визнання його винним у вчиненні корупційного правопорушення або правопорушення, пов'язаного з корупцією, – мають бути відповідні підстави.

Згідно з пунктом 15 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII суддю може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності в порядку дисциплінарного провадження з підстав визнання його винним у вчиненні корупційного правопорушення або правопорушення, пов'язаного з корупцією, у випадках, установлених законом.

ВП ВС зазначила, що за цією нормою підставою для дисциплінарної відповідальності судді є факт визнання судді винним у вчиненні корупційного правопорушення або правопорушення, пов'язаного з корупцією. Такий факт може бути встановлений у судовому провадженні (кримінальному чи провадженні про адміністративне правопорушення).

Дисциплінарний орган не наділений повноваженнями здійснювати діяльність, спрямовану на встановлення фактичних обставин вчинення корупційного правопорушення або правопорушення, пов'язаного з корупцією, шляхом збирання та процесуального закріплення відповідних доказів, що можуть свідчити про вчинення особою такого правопорушення. Таку діяльність відповідно

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

до Закону № 1700-VII здійснюють спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції – органи прокуратури, Національної поліції, НАБУ, НАЗК.

Відповідно до матеріалів дисциплінарної справи, суддя визнаний винним у вчиненні правопорушення, пов'язаного з корупцією, постановою Арбузинського районного суду Миколаївської області від 13 серпня 2024 року у справі, яка набрала законної сили 17 грудня 2024 року (залишена без змін постановою Миколаївського апеляційного суду від 17 грудня 2024 року).

Тому ВП ВС дійшла висновку, що факт визнання судді винним у вчиненні правопорушення, пов'язаного з корупцією, судовим рішенням, яке набрало законної сили, давав ВРП правові підстави для притягнення скажника до дисциплінарної відповідальності відповідно до пункту 15 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII.

Див. постанову ВП ВС від 02 квітня 2026 року у справі № 990SCGC/48/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/136045917>).

1.6. Справи про оскарження відмов ВРП у поновленні строку на оскарження рішень ДП ВРП

1.6.1. При вирішенні клопотання про поновлення строків на оскарження рішення ДП стосовно притягнення судді до дисциплінарної відповідальності підлягають врахуванню обставини поважності причин пропуску цих строків.

ВП ВС відзначила, що під час вирішення питання про поновлення строків для звернення до ВРП як квазісудового органу підлягають застосуванню сформовані у практиці ЄСПЛ за статтею 6 Конвенції стандарти.

Законодавство, яке регулює порядок оскарження рішення ДП ВРП, визначає можливість поновлення строку на оскарження у випадку, якщо ВРП дійде висновку про те, що він був пропущений з поважних причин (частина друга статті 51 Закону № 1798-VIII). Закон не містить переліку обставин чи їх критеріїв, за якими такі обставини для поновлення строку можуть бути визнані поважними.

Можливість оскаржити рішення дисциплінарного органу по суті є важливим запобіжником суддівської незалежності та незалежності судової системи в цілому, що ВРП зобов'язана врахувати як орган, який відповідно до статті 1 Закону № 1798-VIII насамперед діє для забезпечення незалежності судової влади, зокрема під час вирішення питання про поновлення строків на оскарження рішення дисциплінарного органу.

Проаналізувавши правила частини шостої статті 34, частини десятої статті 50 Закону № 1798-VIII, ВП ВС дійшла висновку, що оприлюднення повного тексту рішення ДП ВРП на офіційному вебсайті не скасовує обов'язку ВРП вручити чи надіслати копію цього рішення судді у триденний строк з дня оголошення його резолютивної частини.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Отже, вручення рішення ДП в той чи інший спосіб судді є процесуальним обов'язком ВРП. Відомості про вручення (доставлення) рішення ДП судді повинні підтверджуватися належними доказами, зокрема розпискою про вручення, рекомендованим повідомленням про вручення поштового відправлення.

Поведінка судді після проголошення оскарженого нею до ВРП рішення ДП, а також розумний проміжок часу між отриманням необхідних для підготовки скарги матеріалів справ про адміністративне правопорушення та поданням скарги може свідчити про те, що суддя вживала активних та послідовних дій, спрямованих на реалізацію свого права на доступ до правосуддя. Така поведінка, на переконання суду, може підтверджувати поважність причин пропуску встановленого Законом № 1798-VIII строку для звернення зі скагою.

ВП ВС не погодилась із формальною оцінкою ВРП обставин пропуску строку на оскарження та виснувала, що доводи судді про поважність причин пропуску строку на оскарження рішення дисциплінарного органу не є очевидно необґрунтованими, проте ВРП в оскаржуваній ухвалі не навела належного обґрунтування щодо відхилення доводів [у їх сукупності] судді про пропуск строку для подання скарги на рішення ДП ВРП з поважних причин з урахуванням принципу верховенства права та практики ЄСПЛ щодо забезпечення права на суд.

Крім того, ВРП не обґрунтувала в оскаржуваній ухвалі та не пояснила під час розгляду справи легітимної мети суворого застосування нею закону за обставин цієї справи, коли першою [щонайменше в часі] причиною пропуску строку на оскарження була бездіяльність ВРП щодо виготовлення і надіслання судді у встановлений законом строк повного тексту рішення ДП.

З огляду на те, що наявними у матеріалах справи доказами не спростовано факту ознайомлення заявниці з оскаржуваним рішенням, ВП ВС вказала, що вважає, що, ухвалюючи рішення про залишення без розгляду скарги судді на рішення ДП, ВРП не врахувала критеріїв, сформованих у практиці ЄСПЛ у питаннях поновлення строків.

Див. постанови ВП ВС від 26 лютого 2026 року у справі № 990SCGC/44/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/135235076>);
від 27 листопада 2025 у справі № 990SCGC/26/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/132391396>).

1.6.2. Підстави для задоволення клопотання про поновлення строку на оскарження рішення ДП ВРП про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності відсутні, якщо не доведено поважності причин пропуску зазначеного строку.

ВП ВС зазначила, що пропущений строк на оскарження рішення ДП може бути поновлений лише за наявності поважних причин такого пропуску (підтверджених належними доказами), тобто обставин, які є об'єктивно непереборними, не залежать

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

від волі особи та пов'язані з дійсними істотними перешкодами чи труднощами для своєчасного вчинення відповідних дій.

У цій справі ВП ВС погодилася з оцінкою ВРП наведених ОСОБОЮ_1 обставин щодо стаціонарного лікування з 28 березня до 17 квітня 2024 року, з 20 до 27 травня 2024 року та проходження її чоловіком медичного огляду військово-лікарською комісією як таких, що не можуть бути визнані підставою для поновлення її строку на оскарження рішення ДП, адже зі скаргою вона звернулася через тривалий проміжок часу як після закінчення стаціонарного лікування, так і після проходження її чоловіком ОСОБОЮ_3 військово-лікарської комісії (04 червня 2024 року).

Перебування ж ОСОБИ_1 на амбулаторному лікуванні з 19 до 28 червня та із 17 до 26 липня 2024 року (з огляду на надання скаржниці медичної допомоги без госпіталізації та невизнання її непрацездатною) не можна вважати обставиною, яка сама собою може бути поважною причиною пропуску встановленого законом строку на оскарження рішення.

Див. постанову ВП ВС від 27 лютого 2025 року у справі № 990SCGC/24/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/125933385>).

1.7. Справи про визнання неправомірними рішень ВРП у зв'язку з виявленням порушень загальних засад притягнення до дисциплінарної відповідальності суддів

1.7.1. Звільнити з посади судді в порядку притягнення до дисциплінарної відповідальності можна особу, яка обіймає посаду судді, тобто є суддею в розумінні статті 52 Закону № 1402-VIII.

Рада ухвалила оскаржуване рішення з огляду на те, що, незважаючи на припинення повноважень як судді у зв'язку з набуттям нею громадянства іншої держави, вона не втратила статусу судді, у зв'язку із чим за наявності у її діях складу дисциплінарного проступку ця суддя може бути звільнена на підставі пункту 3 частини шостої статті 126 Конституції України.

Проте з наведеним рішенням ВРП ВП ВС не погодилася з огляду на те, що звільнити з посади судді можна особу, яка є суддею в розумінні статті 52 Закону № 1402-VIII, зокрема займає штатну суддівську посаду в одному із судів України і здійснює правосуддя на професійній основі.

Звільнення особи з посади судді у випадку, коли вона цю посаду вже не займає у зв'язку з припиненням повноважень судді з передбачених статтею 126 Конституції України підстав, не здійснює правосуддя і відрахована зі штату відповідного суду, не узгоджується з вимогами зазначеної статті Основного Закону України та наведених вище норм законів України № 1402-VIII та № 1798-VIII.

За обставинами цієї справи, відповідно до наказу Окружного адміністративного суду міста Києва від 31 жовтня 2024 року суддю відраховано

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

з 31 жовтня 2024 року зі штату суду у зв'язку із припиненням повноважень судді на підставі частини сьомої статті 126 Конституції України.

Однак, у супереч законотворчим нормам та положенням Регламенту ВРП, Друга ДП ВРП притягнула як суддю Окружного адміністративного суду міста Києва до дисциплінарної відповідальності рішенням від 04 грудня 2024 року, тобто після того, як повноваження цієї судді були припинені з підстави, визначеної пунктом 2 частини сьомої статті 126 Конституції України.

Див. постанову ВП ВС від 05 червня 2025 року у справі № 990SCGC/8/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/128485911>).

1.7.2. ВРП за наслідками розгляду скарги судді не може застосувати більш суворе стягнення, ніж те, яке було застосоване ДП ВРП.

ВРП за наслідками розгляду скарги судді на рішення її Третьої ДП від 01 травня 2024 року про притягнення його до дисциплінарної відповідальності змінила це рішення та застосувала до судді більш суворий вид дисциплінарного стягнення, а саме подання про тимчасове, строком на три місяці, відсторонення від здійснення правосуддя – з позбавленням права на отримання доплат до посадового окладу судді, обов'язковим направленням судді до Національної школи суддів України для проходження курсу підвищення кваліфікації за програмою «Суддівська етика та доброчесність» та подальшим кваліфікаційним оцінюванням для підтвердження здатності судді здійснювати правосуддя у відповідному суді.

ВП ВС не погодилася з оскаржуваним рішенням з огляду на те, що право судді на оскарження рішення ДП може бути ефективним способом захисту лише тоді, коли такий суддя не буде мати побоювань, що оскарження може призвести до погіршення його юридичного стану, який він мав до оскарження.

Натомість якщо суддя буде остерігатися того, що уповноважені розглядати дисциплінарні справи органи за його ж скаргою зможуть змінити оскаржуване рішення ex officio йому на шкоду, це викликатиме стримуючий ефект у реалізації права на оскарження рішення про притягнення до дисциплінарної відповідальності, що є несумісним з ефективним захистом порушеного права, а отже, не відповідатиме й принципу верховенства права.

ВП ВС висувала, що суддя, який оскаржує до ВРП рішення її дисциплінарного органу про притягнення до дисциплінарної відповідальності, не повинен потрапити в гірше становище порівняно з тим, яке він мав до такого оскарження. Іншими словами, ВРП не може за скаргою судді застосувати до нього більш суворе стягнення, ніж те, яке було застосоване до цього судді ДП.

Див. постанову ВП ВС від 23 січня 2025 року у справі № 990SCGC/19/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/124904844>).

1.8. Процесуальні питання оскарження рішень ВРП

1.8.1. Оскарження до суду рішення ДП ВРП (члена ВРП) про відмову у відкритті дисциплінарної справи та про повернення дисциплінарної скарги не передбачено чинним законодавством.

Згідно із частиною першою статті 44 Закону № 1798-VIII дисциплінарна скарга залишається без розгляду та повертається скаржнику, якщо: 1) дисциплінарна скарга подана з порушенням порядку, визначеного Законом № 1402-VIII; 2) дисциплінарна скарга не містить відомостей про ознаки дисциплінарного проступку судді; 3) дисциплінарна скарга не містить посилання на фактичні дані (свідчення, докази) щодо дисциплінарного проступку судді; 4) дисциплінарна скарга містить виражені у непристойній формі висловлювання або висловлювання, що принижують честь і гідність будь-якої особи; 5) у дисциплінарній скарзі порушується питання про притягнення до дисциплінарної відповідальності судді, звільненого з посади або повноваження якого припинені; 6) дисциплінарна скарга ґрунтується лише на доводах, що можуть бути перевірені винятково судом вищої інстанції в порядку, передбаченому процесуальним законом.

Рішення про повернення дисциплінарної скарги має бути вмотивованим та оскарженню не підлягає (частина четверта статті 44 Закону № 1798-VIII).

Аналогічна за змістом норма також закріплена в абзаці першому пункту 13.13 глави 13 Регламенту ВРП, затвердженого рішенням ВРП від 24 січня 2017 року № 52/0/15-17.

Отже, зміст наведених норм права свідчить, що чинним законодавством не передбачено можливості оскаржити рішення ДП ВРП (дисциплінарного органу в системі правосуддя) про залишення без розгляду та повернення скаржнику дисциплінарної скарги, зокрема, до суду.

Аналогічних висновків дійшла ВП ВС у подібних процесуальних правовідносинах, зокрема, у постановях від 11 вересня 2025 року у справі № 990/212/25, від 02 жовтня 2025 року у справі № 320/24274/25, від 11 грудня 2025 року у справі № 990/334/25, від 18 грудня 2025 року у справі № 990/432/25, від 15 січня 2026 року у справі № 990/526/25, так само виснувавши, що ухвала ДП ВРП про залишення без розгляду та повернення дисциплінарної скарги не може бути самостійним предметом судового розгляду.

Див. постанови ВП ВС від 04 червня 2026 року у справі № 990/110/26

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/137144667>);

від 11 лютого 2026 року у справі № 990/571/25

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/134266625>);

від 05 лютого 2026 року у справі № 990/538/25

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/134647897>);

від 05 лютого 2026 року у справі № 990/530/25

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/1339836074>);

від 15 січня 2026 року у справі № 990/526/25

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/133382320>);
від 18 грудня 2025 року у справі № 990/432/25
(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/132746796>);
від 11 грудня 2025 року у справі № 990/334/25
(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/132590512>);
від 20 листопада 2025 року у справі № 990/296/25
(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/132279112>);
від 16 жовтня 2025 року у справі № 990/272/25
(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/131097101>);
від 02 жовтня 2025 року у справі № 320/24274/25
(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/130755430>);
від 11 вересня 2025 року у справі № 990/212/25
(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/130232814>);
від 04 вересня 2025 року у справі № 560/8027/25
(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/130048371>);
від 03 липня 2025 року у справі № 990/66/25
(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/128812946>);
від 24 квітня 2025 року у справі № 990/47/25
(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/128485904>);
від 06 березня 2025 року у справі № 990/11/25
(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/125933392>);
від 27 лютого 2025 року у справі № 990/409/24
(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/125774456>).

1.8.2. Оскарження до суду рішення ДП ВРП про відмову у притягненні судді до дисциплінарної відповідальності не передбачено.

Згідно з пунктом 13.1 Регламенту ВРП право оскаржити рішення ДП до ВРП не пізніше тридцяти днів із дня його ухвалення має суддя, а також за наявності дозволу ДП – скаржник.

За змістом пункту 13.2 Регламенту ВРП питання про надання дозволу скаржнику на оскарження рішення ДП вирішується під час постановлення нею рішення у дисциплінарній справі.

Згідно з пунктом 12.39 Регламенту ВРП рішення ДП повинне відповідати вимогам частини восьмої статті 50 Закону № 1798-VIII. Під час ухвалення рішення ДП може надати дозвіл скаржнику на оскарження рішення палати, зокрема у разі, якщо рішення прийнято не одноголосно та/або якщо прийняте рішення не збігається з позицією доповідача. У рішенні про притягнення до дисциплінарної відповідальності судді ДП може встановити порядок його виконання.

Зі змісту наведених нормативних положень випливає, що можливість (або доступ) до оскарження рішення дисциплінарного органу про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності за скаргою особи, яка має право на це оскарження, залежить від волі дисциплінарного органу. Останній основує своє рішення, зазвичай, на підставі власного розсуду, оскільки умов чи підстав, за яких ухвалюється таке

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

рішення, законодавство не містить, лише Регламент ВРП дає «примірний» перелік умов, за яких надається дозвіл на оскарження (пункт 12.39 Регламенту ВРП).

З огляду на викладене ВП ВС вказала, що КАС ВС дійшов правильного висновку про відмову у відкритті провадження в цій справі, оскільки вимоги щодо оскарження рішення ДП ВРП про відмову у притягненні судді до дисциплінарної відповідальності не можуть бути самостійним предметом судового розгляду.

Подібні висновки викладено також у постановках ВП ВС від 31 травня 2018 року у справі № 9901/500/18, від 15 листопада 2018 року у справі № 9901/751/18, від 29 серпня 2019 року у справі № 9901/73/19, від 28 листопада 2019 року у справі № 9901/194/19, від 05 листопада 2020 року у справі № 9901/147/20, від 13 травня 2021 року у справі № 9901/378/20.

Див. постанову ВП ВС від 26 червня 2025 року у справі № 990/74/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/128876521>).

1.8.3. ВС не може здійснювати судовий контроль на етапі попередньої перевірки дисциплінарної скарги й ухвалення рішення щодо відкриття дисциплінарної справи.

Позивач оспорує до суду дії ВРП щодо розгляду його заяв про відвід дисциплінарного інспектора ВРП ОСОБИ_6 у зв'язку з наявністю, на його думку, реального конфлікту інтересів (зокрема, зважаючи на особу скаржника), що таким чином впливає / може вплинути на результат розгляду дисциплінарної скарги щодо судді. Із цих міркувань позивач просив суд, по суті, втрутитися у розгляд дисциплінарної скарги (дисциплінарне провадження) та запобігти участі дисциплінарного інспектора ВРП ОСОБИ_6 з уваги на мотиви та обставини, які Третя ДП ВРП не вважала переконливими, і зобов'язати до «вжиття заходів щодо врегулювання реального конфлікту інтересів».

Умови і порядок оскарження актів ВРП та її дисциплінарних палат у питаннях, які вирішуються під час дисциплінарного провадження щодо судді, чітко регламентовані у Законі № 1798-VIII, який не встановлює судового контролю адміністративного суду на етапі попередньої перевірки дисциплінарної скарги і ухвалення рішення щодо відкриття дисциплінарної справи. Водночас рішення ДП ВРП щодо відкриття дисциплінарної справи теж не підлягає оскарженню до компетентного органу (ВРП), тож якщо не підлягає оскарженню рішення Дисциплінарного органу ВРП, то немає причин поширювати адміністративний судовий контроль на їхній перегляд.

Див. постанови ВП ВС від 04 червня 2026 року у справі № 990/62/26 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/137144668>);
від 07 травня 2026 року у справі № 990/46/26 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/136544734>);
від 12 березня 2026 року у справі № 990/18/26 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/134833412>);

від 19 лютого 2026 року у справі № 990/527/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/134266639>);
від 15 січня 2026 року у справі № 990/245/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/133382329>);
від 15 січня 2026 року у справі № 990/438/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/133382327>);
від 04 грудня 2025 року у справі № 990/248/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/132610470>);
від 23 жовтня 2025 року у справі № 990/319/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/131357819>);
від 09 жовтня 2025 року у справі № 990/144/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/131495513>);
від 20 березня 2025 року у справі № 990/309/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/126054744>).

1.8.4. Оскарження до ВС ухвали ДП ВРП про зупинення розгляду дисциплінарної справи стосовно судді не передбачено.

Відповідно до частини другої статті 50 Закону № 1798-VIII ДП ВРП за результатами розгляду дисциплінарної справи ухвалює рішення про притягнення до дисциплінарної відповідальності судді або про відмову у притягненні до дисциплінарної відповідальності судді, що за частиною шостою цієї статті зумовлює ухвалення рішення про припинення дисциплінарного провадження.

За частиною першою статті 51 цього Закону право оскаржити рішення ДП у дисциплінарній справі має суддя, щодо якого ухвалено відповідне рішення. Скаржник (автор дисциплінарної скарги) теж має право оскаржити рішення ДП у дисциплінарній справі, але за наявності дозволу ДП на таке оскарження. І суддя, і скаржник можуть оскаржити рішення ДП [тільки] до ВРП.

Отож з наведеного нормативного регулювання ВП ВС виснувала, що рішення про зупинення дисциплінарного провадження є одним з рішень (актів), які ухвалює дисциплінарний орган ВРП у межах визначених йому законом повноважень під час здійснення (перебігу) дисциплінарного провадження.

Водночас Закон № 1798-VIII не містить прямих приписів, які б визначали, що рішення ДП ВРП про зупинення розгляду дисциплінарної справи підлягає чи не підлягає оскарженню, а якщо підлягає, то до якого органу вони можуть бути оскаржені.

Натомість згідно із загальними правилами частини четвертої статті 35, частини другої статті 51 Закону № 1798-VIII рішення ДП ВРП про зупинення провадження у дисциплінарній справі може бути оскаржено до ВРП, яка переглядає таке рішення у пленарному складі.

Див. постанови ВП ВС від 03 липня 2025 року у справі № 990/97/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/128812945>);
від 03 липня 2025 року у справі № 990/176/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/128812947>).

2. Справи щодо оскарження рішень Вищої ради правосуддя стосовно дисциплінарної відповідальності прокурора

2.1. Щодо визнання необґрунтованим притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності за пунктом 5 частини першої статті 43 Закону № 1697-VII у зв'язку з несвоєчасним поданням декларації доброчесності

Підставою для висновку дисциплінарного органу про вчинення позивачем дисциплінарного проступку стало несвоєчасне подання прокурором декларації доброчесності прокурора.

КДКП кваліфікувала вчинені позивачем дії за пунктом 5 частини першої статті 49 Закону № 1697-VII з огляду на те (і з її висновками погодилася ВРП), що пункт 7 розділу II Порядку проведення таємної перевірки доброчесності прокурорів, затвердженого наказом Генерального прокурора від 29 грудня 2022 року, визначає несвоєчасне подання прокурором декларації доброчесності без поважних причин як невиконання обов'язку, передбаченого частиною п'ятою статті 19 Закону № 1697-VII. Своєю чергою, пункт 2 розділу I Порядку організації роботи з питань внутрішньої безпеки в органах прокуратури України, затвердженого наказом Генеральної прокуратури України від 13 квітня 2017 року № 111, відносить, зокрема, неподання або несвоєчасне подання прокурором без поважних причин анкети доброчесності прокурора до дій, що порочать звання прокурора і можуть викликати сумнів у його об'єктивності, неупередженості та незалежності, у чесності та непідкупності органів прокуратури. Та обставина, що порядок анкетування змінився на декларування, не нівелює обов'язку прокурорів подавати у відведений 90-денний строк декларацію доброчесності.

У цій справі ВС ВП виснувала, що несвоєчасне подання позивачем декларації доброчесності прокурора помилково було кваліфіковано дисциплінарним органом як дії та бездіяльність, які порочать звання прокурора і можуть викликати сумнів у його об'єктивності, неупередженості та незалежності, у чесності та непідкупності органів прокуратури. Ні КДКП, ні ВРП не навела змістовних та ґрунтованих доводів на користь того, що невиконання позивачем обов'язку, визначеного частиною п'ятою статті 19 Закону № 1697-VII, містило настільки негативне морально-етичне забарвлення, що мало б бути кваліфіковане саме за пунктом 5 частини першої статті 43 Закону № 1697-VII.

ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції, що за відсутності аргументованого мотивування висновків про те, що дії прокурора, кваліфіковані за пунктом 5 частини першої статті 43 Закону № 1697-VII, порочать звання прокурора і можуть викликати сумнів у його об'єктивності, неупередженості та незалежності, у чесності та непідкупності органів прокуратури, акт дисциплінарного органу не може вважатися обґрунтованим.

Див. постанову ВП ВС від 16 квітня 2026 року у справі № 990/5/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/136045932>).

2.2. Щодо неналежності до юрисдикції судів розгляду позову заявника про оскарження рішення ВРП стосовно визнання відсутності порушення прокурором вимог щодо несумісності у зв'язку з тим, що оспорюваний акт не породжує, не змінює і не припиняє прав чи обов'язків заявника у сфері публічно-правових відносин

Відповідно до матеріалів справи ОСОБА_1 реалізував своє право на звернення до ВРП із заявою про порушення вимог щодо несумісності начальником відділу організації процесуального керівництва досудовим розслідуванням та підтримання публічного обвинувачення в обласних прокуратурах Департаменту нагляду за додержанням законів органами безпеки Офісу Генерального прокурора, у якій навів факти, що підтверджували, на його думку, вчинення прокурором відповідного порушення.

За результатами розгляду справи щодо несумісності, порушеної за заявами ОСОБИ_1, ВРП ухвалила рішення про визнання відсутності порушень прокурором вимог щодо несумісності.

Зі змісту оскаржуваного рішення випливає, що воно в розумінні пункту 19 частини першої статті 4 КАС України є актом індивідуальної дії, оскільки стосується прав та інтересів прокурора, щодо якого вирішувалося питання про порушення вимог щодо несумісності.

ВП ВС зазначила, що обраний позивачем спосіб захисту – оскарження рішення ВРП про визнання відсутності порушень прокурором вимог щодо несумісності з іншою діяльністю або статусом жодним чином позитивно не вплине на хід досудового розслідування й не відновить його прав. Крім того, саме рішення ВРП за результатами розгляду справи щодо несумісності хоч і прийняте за заявою позивача, не створює для нього жодних юридичних прав та/чи обов'язків, а з огляду на завдання справ щодо несумісності і правовий статус ВРП у цих правовідносинах рішення цього органу не може порушувати особистих прав та/або інтересів заявника.

Оскаржуване рішення не адресоване ОСОБИ_1, воно не породжує, не змінює і не припиняє його прав чи обов'язків у сфері публічно-правових відносин, що унеможливорює оскарження цього індивідуального акта позивачем незалежно від того, вважає чи не вважає він, що такий акт опосередковано зачіпає його права та/або законні інтереси. Воно породжує права й обов'язки тільки для прокурора – суб'єкта, якому воно адресоване.

З огляду на наведене ВП ВС дійшла висновку про необхідність скасування рішення КАС ВС від 27 червня 2023 року із закриттям провадження у справі.

ВП ВС водночас звернула увагу, що поняття «спір, який не підлягає розгляду в порядку адміністративного судочинства» слід тлумачити в ширшому значенні, тобто як поняття, що стосується спорів, які не підлягають розгляду в порядку адміністративного судочинства, спорів, які взагалі не підлягають судовому розгляду, а також спорів, стосовно яких законом установлені імперативні вимоги

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

щодо суб'єктного складу, у зв'язку із чим ВП ВС не зазначила, до юрисдикції якого суду належить вирішення заявлених у цій справі позовних вимог.

Див. постанови ВП ВС від 23 жовтня 2025 року у справі № 990/357/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/131357806>);
від 14 вересня 2023 року у справі № 990/73/23 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/113701377>).

3. Справи щодо оскарження рішень Вищої ради правосуддя про звільнення судді з посади та про припинення відставки судді

3.1. Щодо оскарження зупинення ВРП розгляду питання про звільнення судді у відставку на час розгляду дисциплінарної скарги

Відповідно до частини третьої статті 55 Закону № 1798-VIII ВРП має право зупинити розгляд питання про звільнення судді з посади з підстав, визначених пунктами 1 та 4 частини шостої статті 126 Конституції України, на час розгляду скарги або заяви, наслідком якої може бути звільнення судді з посади з підстав, визначених пунктами 2, 3, 6 частини шостої статті 126 Конституції України.

Такого ж змісту правило закріплено у пункті 16.8. Регламенту ВРП, згідно з яким розгляд питання про звільнення судді з посади відповідно до пунктів 1, 4 частини шостої статті 126 Конституції України може бути зупинено Радою на час розгляду скарги або заяви, наслідком якої може бути звільнення судді з посади з підстав, визначених пунктами 2, 3, 6 частини шостої статті 126 Конституції України.

За наведеного регулювання, як вказала ВП ВС, суд першої інстанції дійшов правильного висновку, що ВРП наділена повноваженнями зупиняти розгляд питання про звільнення з посади судді у зв'язку з поданням заяви про відставку на час розгляду дисциплінарної скарги.

За таких умов (в контексті положень частини третьої статті 55 Закону № 1798-VIII) визначальним є надходження скарги про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності (що відповідно до статті 42 цього Закону є днем початку дисциплінарного провадження), а не факт відкриття дисциплінарного провадження за скаргою.

Див. постанови ВП ВС від 11 вересня 2025 року у справі № 990/264/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/130378244>);
від 26 червня 2025 року у справі № 990/292/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/128876520>).

3.2. Щодо відсутності підстав для визнання протиправною бездіяльності ВРП стосовно непоновлення розгляду заяви про відставку судді після спливу граничного строку для здійснення дисциплінарного провадження

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Предметом спору в цій справі була бездіяльність ВРП щодо непоновлення розгляду заяви про відставку, який був зупинений ухвалою ВРП від 08 серпня 2024 року на час до завершення розгляду дисциплінарної скарги.

ВП ВС погодилася з доводами позивача про те, що тривалість розгляду дисциплінарної скарги об'єктивно впливає на тривалість розгляду його заяви про відставку. Однак спонукати дисциплінарний орган ВРП до пришвидшення розгляду дисциплінарної скарги чи знівелювати його задля швидшої реалізації права на відставку позивач у такий спосіб (шляхом звернення до суду з цим позовом) не може, інакше це порушує інстанційність розгляду питань, пріоритетність яких встановлена законом.

Фактично позивач у такий спосіб намагався вплинути на хід дисциплінарного провадження, яке стало перешкодою для реалізації права на відставку, і в судовому порядку (поза межами встановлених законом процедур) довести наявність порушень з боку дисциплінарного органу. Однак в умовах, коли фактичним предметом спору позивач визначив бездіяльність ВРП щодо непоновлення розгляду заяви про відставку, такі підстави позову, як і їх оцінка судом, виходять за межі повноважень суду в цій справі.

У цьому контексті ВП ВС погодилася з висновками суду першої інстанції, що розгляд заяви судді про відставку та розгляд дисциплінарної скарги – це дві самостійні, незалежні процедури. Кожна з них визначає власне коло (обсяг) питань, які підлягають встановленню спеціальним на те органом, відповідно й межі ревізії дій / рішень цього органу з боку суду адміністративної юрисдикції.

Розглядаючи в межах цієї справи заявлене позивачем порушення права на відставку, суд не може вдаватися до оцінки правомірності дій дисциплінарного органу ВРП у дисциплінарному провадженні відносно ОСОБИ_1, яке триває як на момент подання цього позову, так і на момент ухвалення судом рішення у справі.

Див. постанову ВП ВС від 20 травня 2026 року у справі № 990/288/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/136978485>).

3.3. Щодо визнання рішення ВРП про звільнення судді з посади не рішенням про притягнення до дисциплінарної відповідальності, а рішенням, що приймається на його підставі, кадровим за суттю

ВП ВС визнала обґрунтованим викладений у оскаржуваному рішенні висновок суду першої інстанції про те, що рішення ВРП про звільнення судді з посади не є рішенням про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, а лише приймається на його підставі, за своєю суттю таке рішення є кадровим.

Водночас ВП ВС акцентувала увагу на тому, що в рішенні про звільнення судді з посади ВРП не оцінює обставин та висновків дисциплінарного органу щодо змісту, характеру дисциплінарного проступку, виду дисциплінарної відповідальності та інших пов'язаних із цим питань, оскільки для цього законами № 1402-VIII

і № 1798-VIII передбачено процедуру перегляду ВРП рішень її дисциплінарного органу. Нормами зазначених вище законів не передбачено права ВРП переоцінювати вже встановлені нею обставини на стадії розгляду подання дисциплінарного органу про звільнення судді з посади.

Взявши до уваги наведене, ВП ВС вказала, що ВРП в оскаржуваному рішенні навела обґрунтування його ухвалення з огляду на ті межі умотивованості, яких вимагає закон під час вирішення питання про звільнення судді з посади за наслідками розгляду подання дисциплінарного органу ВРП.

Аналогічний висновок щодо застосування норм права в подібних правовідносинах викладений у постановках ВП ВС від 16 квітня 2020 року у справі № 9901/742/18, від 22 вересня 2021 року у справі № 9901/544/19, від 07 липня 2022 року у справі № 9901/95/2, від 28 липня 2022 року у справі № 9901/273/20, від 06 квітня 2023 року у справі № 9901/87/21, від 14 вересня 2023 року у справі № 9901/98/21; від 06 березня 2025 року у справі № 990/223/24; від 01 травня 2025 року у справі № 9901/136/21; та від 12 лютого 2026 року у справі № 990/3/25.

Див. постанови ВП ВС від 12 лютого 2026 року у справі № 990/3/25

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/134456471>);

від 01 травня 2025 року у справі № 9901/136/21

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/127326411>);

від 06 березня 2025 року у справі № 990/223/24

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/125933393>);

від 14 вересня 2023 року у справі № 9901/98/21

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/113769375>);

від 06 квітня 2023 року у справі № 9901/87/21

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/110208959>);

від 28 липня 2022 року у справі № 9901/273/20

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/105637717>);

від 28 липня 2022 року у справі № 9901/35/20

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/105637697>);

від 07 липня 2022 року у справі № 9901/95/2

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/105279533>).

3.4. Щодо оскарження рішення ВРП про звільнення судді на підставі підпункту 4 пункту 16 розділу XV «Перехідні положення» Конституції України у зв'язку з ненаданням суддею повних, обґрунтованих та достатніх пояснень щодо джерел походження майна

18 вересня 2018 року колегія ВККС рішенням внесла до ВРП подання з рекомендацією про звільнення з посади судді Господарського суду Одеської області.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

За наслідками розгляду подання з рекомендацією ВККС про звільнення з посади судді Господарського суду Одеської області, ВРП постановила рішення від 28 листопада 2023 року, яким звільнила його на підставі підпункту 4 пункту 16 розділу XV «Перехідні положення» Конституції України».

Мотивами ухвалення оскаржуваного рішення ВРП було те, що під час співбесіди у ВККС суддя зазначив, що доходи своєї сім'ї до 2001 року може підтвердити документами лише частково. Із 2001 року декларує всі доходи сім'ї, їх походження може підтвердити документами, сума цих коштів еквівалентна 1 000 000 доларів США. У його родині немає значення, на чие ім'я зареєстровано майно. За потреби у придбанні майна сини звертаються до батьків, тому значна частина майна, яка на праві власності належить його синам, придбана за кошти, належні йому та його дружині.

ВККС констатувала, що суддя під час співбесіди не надав чітких пояснень щодо незазначення в деклараціях сум готівкових коштів та коштів, розміщених на банківських рахунках членів його сім'ї. До того ж він заперечив, що члени сім'ї відмовилися надати йому інформацію щодо своїх грошових активів.

У ВРП суддя продовжив надавати суперечливі пояснення щодо джерел походження коштів та майна.

ВП ВС відмітила, що повноваження ВРП у процедурі кваліфікаційного оцінювання не є формальними, вона як колегіальний, незалежний конституційний орган державної влади та суддівського врядування наділена свободою розсуду та винятковими повноваженнями щодо розгляду адресованого їй подання. Її оцінка установленим у процесі оцінювання Комісією обставинам, а не власне рішення цього органу визначає подальшу кар'єру судді.

Див. постанову ВП ВС від 30 квітня 2026 року у справі № 990/341/23 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/136901077>).

3.5. Щодо оскарження рішення ВРП про звільнення судді на підставі підпункту 4 пункту 16 розділу XV «Перехідні положення» Конституції України у зв'язку з систематичною неявкою на кваліфікаційний іспит за відсутності поважних причин

Підставою для звільнення з посади судді став висновок ВРП про її відмову від проходження кваліфікаційного іспиту, якому передувало рішення ВККС України про встановлення такого факту.

Зі змісту рішення ВРП випливає, що ОСОБА_1 тричі не з'явилась на етап «Складання іспиту», а саме 01 серпня, 12 вересня, 30 жовтня 2024 року без поважних на те причин.

Позивачка ж в апеляційній скарзі зазначала, що такі висновки ВККС та ВРП спростовуються поданими нею 02 грудня 2024 року до ВККС документами, які не були взяті до уваги ні вказаними суб'єктами, ні судом, та висновком ВП ВС

у постанові від 07 липня 2022 року у справі, який визначив можливість не з'являтися на кваліфікаційний іспит у разі тимчасової непрацездатності.

Перевіряючи наведені доводи, ВП ВС зазначила, що згідно з інформацією, наданою головою вказаного суду, суддя перебувала у відпустках із 05 серпня до 06 вересня, 03, 04 жовтня та 25 жовтня 2024 року. У зв'язку зі службовою необхідністю 19 та 21 серпня 2024 року суддю було відкликано з відпустки. Відомостей щодо тимчасової непрацездатності судді з 01 серпня до 30 жовтня 2024 року до суду не надходило.

Відповідно до копій табелів обліку використання робочого часу (наявних також у матеріалах справи) суддя у дні складання іспиту в межах кваліфікаційного оцінювання на відповідність займаній посаді відпрацювала повний робочий день 01 серпня, 12 вересня та 30 жовтня 2024 року. Також суддя відпрацювала повний робочий день 21 серпня 2024 року – у переддень складання іспиту в межах кваліфікаційного оцінювання на відповідність займаній посаді.

За наведених обставин ВП ВС виснувала, що не встановила підстав для висновку, що 01 серпня, 12 вересня та 30 жовтня 2024 року позивачка не прибула на кваліфікаційне оцінювання з поважних причин.

З огляду на встановлені у цій справі обставини ВП ВС погодилася з висновком КАС ВС про обґрунтованість та вмотивованість рішення ВРП від 25 березня 2025 року та відсутність підстав вважати, що воно прийняте з порушенням норми пункту 3 частини другої статті 57 Закону № 1798-VIII.

Див. постанову ВП ВС від 02 квітня 2026 року у справі № 990/183/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/136149463>).

3.6. Щодо оскарження рішення ВРП у частині незарахування до стажу роботи на посаді судді, що дає право на відставку, часу роботи на посаді начальника відділу організаційного забезпечення судової діяльності управління юстиції в області

На день призначення на посаду судді (02 лютого 2002 року) питання визначення стажу, який давав право на відставку судді, регулювалося частиною четвертою статті 43 Закону № 2862-XII, абзацом другим якої до стажу роботи, який дає право на відставку судді та отримання щомісячного довічного грошового утримання, також зарахувався час роботи на посадах, безпосередньо пов'язаних з керівництвом та контролем за діяльністю судів у ВСУ, в обласних судах, Київському і Севастопольському міських судах, Мін'юсті та підвідомчих йому органах на місцях тощо за умови наявності у всіх зазначених осіб стажу роботи на посаді судді не менше 10 років.

ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції про те, що компетенція Мін'юсту, а відповідно і його обласних управлінь, у спірний період охоплювала ключові аспекти управління та контролю за діяльністю судів. Посада начальника відділу організаційного забезпечення судової діяльності в територіальному управлінні

юстиції, яку обіймала позивачка, передбачала безпосереднє забезпечення організаційного функціонування судів на регіональному рівні, що за своїм змістом відповідає критеріям, встановленим абзацом другим частини четвертої статті 43 Закону № 2862-XII.

Із записів в трудовій книжці позивачки та оскаржуваного рішення суд установив, що ОСОБА_1 до її призначення на посаду судді працювала в управлінні юстиції у Полтавській області Мін'юсту, зокрема:

- з 11 лютого 1997 року до 04 грудня 1997 року – на посаді начальника відділу організаційного забезпечення судової діяльності (не зараховано до стажу);

- з 05 грудня 1997 року до 10 січня 1999 року – на посаді виконуючого обов'язки заступника начальника управління юстиції по організаційному забезпеченню діяльності судів та судово-правової реформи (зараховано до стажу).

З огляду на викладене до стажу роботи позивачки, що дає право на відставку, має бути зарахований спірний період роботи на посаді начальника відділу організаційного забезпечення судової діяльності як такий, що безпосередньо пов'язаний з керівництвом та контролем за діяльністю судів.

Див. постанову ВП ВС від 27 листопада 2025 року у справі № 990/139/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/132556415>).

3.7. Щодо оскарження рішення ВРП у частині незарахування до стажу роботи на посаді судді, що дає право на відставку, половини строку навчання у вищому юридичному навчальному закладі за заочною формою

Відповідно до матеріалів справи та згідно із системним аналізом нормативно-правового врегулювання правовідносин цієї справи на день призначення ОСОБИ_1 на посаду судді (13 травня 2009 року), за змістом підпункту 31 пункту 3 Постанови № 865 (у редакції, чинній станом на 13 травня 2009 року), до стажу роботи, що дає судді право на відставку та одержання щомісячного грошового утримання, за умови роботи на посаді судді не менш як 10 років, зараховується, крім стажу трудової діяльності, визначеного законом, половина строку навчання за денною формою у вищих юридичних навчальних закладах, на юридичних факультетах вищих навчальних закладів та календарний період проходження строкової військової служби.

Отож умови, визначені Постановою № 865, щодо зарахування до стажу роботи, що дає судді право на відставку, винятково денної форми навчання на дату призначення позивачки на посаду судді існували.

Було встановлено (і скаржниця цього не заперечує), що ОСОБА_1 з 1996 до 2000 року навчалася в Інституті міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка за заочною формою навчання за спеціальністю «Міжнародне право», а також з 2003 року до 2006 року – у Київському

національному університеті імені Тараса Шевченка за заочною формою навчання за спеціальністю «Правознавство».

За таких обставин суд першої інстанції дійшов слушного висновку про відсутність правових підстав для зарахування до стажу судді, який дає право на відставку, половини строку навчання у вищих юридичних навчальних закладах.

Див. постанову ВП ВС від 01 травня 2025 року у справі № 990/368/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/127297924>).

3.8. Щодо оскарження рішення ВРП у частині зменшення зарахування до суддівського стажу, що дає право на відставку, половини строку навчання в кооперативному технікумі

Зміст рішення від 18 червня 2024 року свідчить про те, що ВРП не зарахувала до стажу роботи, що дає судді право на відставку, половину строку навчання в Чернівецькому кооперативному технікумі.

Надаючи оцінку правильності застосування ВРП норм законодавства у разі обчислення стажу, який підлягає зарахуванню до стажу роботи, що дає право на відставку судді, ВП ВС зазначила, що на початок навчання ОСОБИ_1 у Чернівецькому кооперативному технікумі й до липня 1981 року за чинним на той час Законом Української РСР від 28 червня 1974 року № 2778-VIII «Про народну освіту» (далі – Закон № 2778-VIII) технікуми відносилися до середніх спеціальних навчальних закладів (стаття 49 цього Закону), а отримана в них освіта – до середньої спеціальної (стаття 51).

Стаття 55 Закону № 2778-VIII визначала, що вища освіта здійснюється в університетах, інститутах, академіях та інших навчальних закладах, віднесених у встановленому порядку до вищих навчальних закладів.

Відповідно до роз'яснення Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, викладеного в листі від 16 березня 2011 року № 4.7-17/674, середня спеціальна освіта, здобута за часів існування Радянського Союзу в технікумах та училищах, прирівнюється відповідно до чинного законодавства до неповної вищої освіти освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста.

Наведене у зіставленні з обставинами справи дало ВП ВС підстави вважати, що здобута ОСОБОЮ_1 у 1981 році освіта в Чернівецькому кооперативному технікумі прирівнюється до неповної вищої освіти освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста.

Однак здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» у Чернівецькому кооперативному технікумі не надавало ОСОБИ_1 право бути рекомендованою кваліфікаційною комісією суддів на посаду судді, тому в розумінні положень абзацу другого статті першої Указу Президента України від 10 липня 1995 року № 584/95 «Про додаткові заходи щодо соціального захисту суддів»

половина строку навчання в такому навчальному закладі не може бути зарахована до стажу роботи, що дає судді право на відставку.

Див. постанову ВП ВС від 06 березня 2025 року у справі № 990/230/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/125774454>).

3.9. Щодо скасування рішення ВРП про звільнення судді апеляційного суду з посади на підставі пункту 3 частини шостої статті 126 Конституції України та зобов'язання розглянути заяву позивача про звільнення у відставку

ВП ВС постановою від 08 вересня 2022 року скасувала рішення ВРП від 25 травня 2021 року «Про залишення без змін рішення Другої ДП ВРП від 11 квітня 2018 року «Про притягнення до дисциплінарної відповідальності судді Апеляційного суду міста Києва».

06 лютого 2024 року відбувся повторний розгляд ВРП дисциплінарної справи щодо ОСОБИ_1, за результатами якого рішення Другої ДП ВРП від 11 квітня 2018 року про притягнення судді Апеляційного суду міста Києва до дисциплінарної відповідальності було скасовано, а дисциплінарне провадження закрито.

Отже, із цього часу позивач вважається таким, що не притягнутий до дисциплінарної відповідальності і щодо якого немає дисциплінарних проваджень. Як наслідок, підстав для його звільнення з посади судді Апеляційного суду міста Києва на підставі підпункту 3 частини шостої статті 126 Конституції України немає.

Однак після 06 лютого 2024 року відповідач своє рішення від 29 травня 2018 року «Про звільнення ОСОБИ_1 з посади судді Апеляційного суду міста Києва на підставі пункту 3 частини шостої статті 126 Конституції України» не переглянув та не скасував ні з власної ініціативи, ні у зв'язку із заявами позивача, а тому відмовив у задоволенні заяв ОСОБИ_1 про звільнення у відставку, пояснюючи це існуванням відповідного рішення, яке в цьому випадку є перешкодою.

ВП ВС у постанові від 15 травня 2025 року (пункти 29, 30) у цій справі звернула увагу на те, що ні Закон № 1798-VIII, ні Закон № 1402-VIII не запроваджують регулювання стосовно того, хто має ініціювати перегляд рішення про звільнення – чи сам суддя, чи ВРП, її органи. Наприклад, чи може ВРП використати правила статті 56 Закону № 1798-VIII для того, щоб переглянути рішення про звільнення судді за обставинами, яких насправді нема.

Також у пункті 35 цієї постанови ВП зазначила, що якщо дивитися на спірні правовідносини крізь призму принципів юридичної визначеності та правомірних сподівань, можна побачити, що після того як ВРП ухвалила рішення про закриття дисциплінарного провадження, у позивача виникли правомірні сподівання на те, що ВРП направить подання або обере будь-який формат реагування, спрямований на те, щоб виправити підстави звільнення судді.

Проте ВРП відповідних дій, спрямованих на те, щоб виправити підстави звільнення ОСОБИ_1 з посади судді, не вчинила, обмежившись посиланням на наявність оскаржуваного рішення.

ВП ВС визнала правильним висновок КАС ВС про те, що дії ВРП у ситуації, що склалася зі звільненням ОСОБИ_1 з посади судді Апеляційного суду міста Києва, мають зтяжний характер, що не відповідає принципу справедливості, а тому оскаржуване рішення підлягає скасуванню як таке, що не містить належного обґрунтування та підстав.

Див. постанову ВП ВС від 11 грудня 2025 року у справі № 990/14/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/133319630>).

3.10. Щодо відсутності підстав для визнання протиправним і скасування рішення ВРП про звільнення з посади судді КАС ВС на підставі пункту 3 частини шостої статті 126 Конституції України

Підставою для звільнення позивача з посади судді було рішення Першої ДП ВРП від 17 червня 2024 року «Про притягнення судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду до дисциплінарної відповідальності», залишене без змін рішенням ВРП від 18 липня 2024 року, яким позивача притягнуто до дисциплінарної відповідальності та застосовано до нього дисциплінарне стягнення у виді подання про звільнення судді з посади з огляду на встановлення в його діях складу дисциплінарних проступків, передбачених пунктами 3, 15 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII (допущення суддею поведінки, що порочить звання судді або підриває авторитет правосуддя, зокрема в питаннях моралі, чесності, непідкупності, відповідності способу життя судді його статусу, дотримання інших норм суддівської етики та стандартів поведінки, які забезпечують суспільну довіру до суду; визнання судді винним у вчиненні правопорушення, пов'язаного з корупцією, у випадках, установлених законом).

У цьому контексті ВП ВС зауважила, що в оспорюваному рішенні ВРП є висновок про те, що дисциплінарне провадження стосовно судді здійснене з дотриманням процедури, встановленої законами № 1798-VIII і № 1402-VIII.

До того ж рішення ВРП від 18 липня 2024 року «Про залишення без змін рішення Першої Дисциплінарної палати Вищої ради правосуддя від 17 червня 2024 року про притягнення судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду до дисциплінарної відповідальності» було предметом судового розгляду в порядку, визначеному частиною сьомою статті 266 КАС України, і ВП ВС постановою від 12 грудня 2024 року у справі № 990SCGC/18/24 відмовила в задоволенні скарги ОСОБИ_1 на це рішення.

Ураховуючи викладене, ВП ВС визнала безпідставними доводи скаржника щодо невідповідності оспорюваного рішення вимогам пункту 3 частини другої

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

статті 57 Закону № 1798-VIII з огляду на недоведеність, як він вважає, підстав для притягнення його до дисциплінарної відповідальності.

Отже, ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції, що оспорюване рішення містить конкретну підставу звільнення позивача, визначену Конституцією України, та є вмотивованим.

Див. постанову ВП ВС від 21 липня 2025 у справі № 990/283/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/129023054>).

3.11. Щодо визнання протиправною та скасування ухвали ВРП про залишення без розгляду заяви про звільнення судді з посади у відставку, наданої до відкриття дисциплінарного провадження і до досягнення 65 років

Дисциплінарне провадження щодо ОСОБИ_1, у якого 03 січня 2025 року припинилися повноваження судді, здійснювалося в межах усіх етапів, передбачених частиною третьою статті 42 Закону № 1798-VIII, до 16 липня 2025 року і закінчилося закриттям дисциплінарної справи з підстави, яка об'єктивно існувала ще на час її відкриття і поза розумним сумнівом була відома ВРП, в тому числі і її дисциплінарному органу, – досягнення ОСОБОЮ_1 65 років і припиненням у зв'язку із цим повноважень судді.

Третя ДП ВРП хоча у підсумку і прийняла ухвалу, передбачену законом і Регламентом, щодо закриття дисциплінарної справи, однак виклала в ній висновки щодо доведення наявності в діях ОСОБИ_1 складу дисциплінарного проступку, що за загальними правилами було б підставою звільнення ОСОБИ_1 за пунктом 3 частини шостої статті 126 Конституції України.

ВП ВС такі дії дисциплінарного органу ВРП визнала протиправними.

Також ВП ВС вказала, що визначена у пункті 1 частини сьомої статті 126 Конституції України така обставина, коли повноваження судді припиняються, як досягнення суддею шістдесяти п'яти років, є об'єктивно – біологічною (природною), а тому вона сама собою не може бути перешкодою для реалізації права судді на відставку, якщо він таке право набув до досягнення 65 років і своєчасно вчинив усі необхідні дії задля реалізації такого права.

Див. постанову ВП ВС від 09 квітня 2026 року у справі № 990/434/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/136004947>).

3.12. Щодо визнання неправомірними дій ВРП стосовно зупинення розгляду заяви судді про відставку та надання пріоритету розгляду подання ВККС за результатами кваліфікаційного оцінювання

ВП ВС вказала, що сукупність та послідовність вчинених ВРП дій у цій справі свідчить про їх спрямованість на те, щоб не розглядати заяву про відставку судді за наявності у нього достатнього стажу роботи на посаді. Такі дії за своїми наслідками становлять непропорційне втручання у право судді на відставку,

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

порушують баланс між несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямовані оскаржувані рішення, оскільки метою проведення оцінювання суддів – є встановлення відповідності займаній посаді того суді, який (яка) бажає продовжувати здійснювати правосуддя, а не створення додаткової підстави для звільнення судді.

ВРП звільнила ОСОБУ_1 з посади судді Кіровоградського районного суду міста Кіровограда на підставі подання з рекомендацією ВККС, керуючись підпунктом 4 пункту 16-1 розділу XV «Перехідні положення» Конституції України.

Такі дії ВРП хоча за формальними ознаками і відповідають повноваженням Ради, проте мають очевидні ознаки створення штучних перешкод для розгляду заяви судді про відставку з метою застосування до нього несприятливої процедури звільнення, а саме за результатами непроходження ним кваліфікаційного оцінювання з метою підтвердження відповідності займаній посаді, що не відповідає меті процедури кваліфікаційного оцінювання та є порушенням права на відставку.

ВП ВС дійшла висновку, що дії ВРП, які полягали у зупиненні розгляду заяви судді про відставку та фактичному наданні пріоритету розгляду подання ВККС за результатами кваліфікаційного оцінювання, мають ознаки штучного створення умов для відтермінування реалізації права на звільнення у відставку з метою завершення щодо судді більш несприятливої процедури.

Див. постанову ВП ВС від 09 квітня 2026 року у справі № 990/98/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/136004950>).

3.13. Щодо визнання правомірним рішення ВРП про звільнення судді згідно з пунктом 14 розділу III «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1798-VIII за результатами розгляду подання ВРЮ про його звільнення у зв'язку з порушенням присяги

У цій справі встановлено, що ВРЮ 31 березня 2016 року ухвалила рішення, законність якого перевірів і підтвердив суд (справа № 800/25/17 (800/274/16)), внесла до ВРУ подання про звільнення, зокрема, ОСОБИ_1 з посади судді Апеляційного суду міста Києва за порушення присяги.

ВРУ підтримала зазначене подання, прийнявши Постанову від 29 вересня 2016 року, якою звільнила суддю з посади.

Однак парламент порушив процедуру прийняття цієї Постанови. Такого висновку дійшов КАС ВС і з цих підстав визнав її незаконною і скасував (рішення від 11 листопада 2019 року).

Отже, ВП ВС зробила висновок, що в разі визнання судом незаконним рішення / дій, прийнятого / вчинених ВРУ за результатами розгляду подання ВРЮ про звільнення судді з посади за порушення присяги, незалежно від того, підтримав парламент таке подання і прийняв постанову про звільнення судді чи ні (порушення вимог закону (зокрема, процедури) можуть мати місце у будь-якому із цих двох випадків), процедура вирішення питання щодо звільнення судді з посади не може

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

вважатися завершеною, а подання ВРЮ, на підставі якого суддя є притягнутим до дисциплінарної відповідальності з обранням йому виду стягнення, – розглянутим.

У контексті обставин справи, яка розглядається, це означає, що внаслідок визнання незаконною і скасування судом Постанови ВРУ від 29 вересня 2016 року цей акт не породжує жодних правових наслідків від часу його прийняття, а тому відповідне подання ВРЮ не може вважатися реалізованим, що обумовлює відновлення стадії його розгляду уповноваженим органом.

Отже, доводи скаржника щодо відсутності у його справі факту неприйняття ВРУ рішення за внесеним ВРЮ поданням, а відтак і протиправності застосування ВРП пункту 14 розділу III «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1798-VIII й ухвалення нею рішення про звільнення судді за таким поданням визнані такими, що ґрунтуються на помилковому тлумаченні норм закону і не заслуговують на увагу.

Після скасування зазначеної вище Постанови ВРУ подання ВРЮ від 08 червня 2016 року не було реалізоване та залишилось чинним.

Після набрання чинності законами № 1401-VIII та № 1402-VIII, а також № 1798-VIII у системі правосуддя відбулися суттєві зміни в організації судоустрою та її правових інститутів. Зокрема, повноваженнями ухвалювати рішення про звільнення суддів тепер наділена лише ВРП.

Передання на підставі пункту 14 розділу III «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1798-VIII на розгляд ВРП подань ВРЮ про звільнення з посади судді, за якими до набрання чинності конституційних змін щодо правосуддя не прийнято рішення Президентом України чи ВРУ, спрямоване на те, щоб процес (правовідносини), розпочатий до того, як змінилося законодавство (у цій сфері), був завершений, але вже з урахуванням нового правового регулювання, зокрема в тій його частині, яка стосується компетенції органів, уповноважених на прийняття відповідних рішень.

ВП ВС визнала, що суд першої інстанції слушно зауважив, що з набранням чинності зазначеними вище законами відповідальність за дії, з якими ВРЮ пов'язувала внесення подання про звільнення позивача, скасована не була і наслідки таких дій у вигляді звільнення з посади судді не змінилися.

Також ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції про те, що за наведених обставин немає підстав вважати, що ВРП притягнула позивача до відповідальності повторно (за одне і те ж), адже вид відповідальності (стягнення) щодо ОСОБИ_1 уже обрала ВРЮ своїм рішенням від 31 березня 2016 року, відповідач же реалізував повноваження, якими був наділений парламент (щодо суддів, обраних безстроково) у процедурі звільнення судді і які (повноваження) на перехідний період передано йому (відповідачу).

Див. постанови ВП ВС від 13 березня 2025 року у справі № 9901/231/20 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/126486068>);
від 20 червня 2024 року у справі № 990/130/23 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/120396085>);
від 23 травня 2024 року у справі № 990/191/23 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/119493887>);

від 04 квітня 2024 року у справі № 990/194/23 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/118297145>);
від 29 лютого 2024 року у справі № 990/165/23 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/117721711>);
від 03 серпня 2023 року у справі № 990/38/22 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/112702941>);
від 06 квітня 2023 року у справі № 990/86/22 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/110208966>).

3.14. Щодо визнання правомірним рішення ВРП про звільнення з посади судді районного суду у зв'язку із встановленням факту вчинення істотного дисциплінарного проступку в рішенні суду в іншій справі

Підставою для звільнення ОСОБИ_1 з посади судді стало рішення Першої ДП ВРП від 30 жовтня 2020 року, залишене без змін рішенням ВРП від 14 березня 2024 року, про притягнення судді Верховнодніпровського районного суду Дніпропетровської області ОСОБИ_1 до дисциплінарної відповідальності шляхом застосування дисциплінарного стягнення у виді внесення подання до ВРП про звільнення її з посади судді.

Зазначене рішення ВРП було предметом судового розгляду в порядку, визначеному частиною сьомою статті 266 КАС України, і ВП постановою від 16 січня 2025 року у справі № 990SCGC/7/24 відмовила в задоволенні скарги ОСОБИ_1, а рішення ВРП від 14 березня 2024 року залишила без змін.

ВП ВС погодилася з тим, що зазначені у рішенні від 14 березня 2024 року висновки ВРП щодо вчинення суддею ОСОБОЮ_1 дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII, є належним чином умотивованими, ґрунтуються на доказах, а застосований вид дисциплінарного стягнення є пропорційним.

Отже, відповідно до вимог частини четвертої статті 78 КАС України факт вчинення позивачкою істотного дисциплінарного проступку та, як наслідок, правомірність рішення ВРП, ухваленого за результатами розгляду скарги на рішення її дисциплінарного органу про застосування до ОСОБИ_1 дисциплінарного стягнення у виді подання про її звільнення з посади, не потребують доказування.

Під час перегляду рішення Ради про звільнення судді за особливими обставинами суд не може давати оцінку обставинам та фактам, які були підставою для ухвалення рішення про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності.

Подібний висновок ВП ВС викладала, зокрема, у постановах від 06 березня 2025 року у справі № 990/223/24, 21 липня 2025 року у справі № 990/283/24.

Див. постанови ВП ВС від 30 квітня 2026 року у справі № 990/254/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/136588263>);
від 20 листопада 2025 року у справі № 990/178/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/132556413>);
від 16 січня 2025 року у справі № 990SCGC/7/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/125028864>).

3.15. Щодо можливості оскарження рішення ВРП про звільнення з посади судді у відставку лише особою, щодо якої це рішення прийнято або прав, свобод та інтересів якої безпосередньо стосується

У цій справі голова ліквідаційної комісії Окружного адміністративного суду міста Києва звернувся до КАС ВС з позовом про визнання протиправним та скасування акта індивідуальної дії, а саме рішення ВРП від 01 квітня 2025 року, яким ОСОБУ_1 звільнено з посади судді Окружного адміністративного суду міста Києва у відставку.

Відмовляючи у відкритті провадження, суд першої інстанції обґрунтовано зазначив, що оскаржуване рішення у цій справі є актом індивідуальної дії, бо встановлює індивідуалізовані юридичні наслідки щодо звільнення судді у відставку, а отже, право на його оскарження надано винятково особі, щодо якої цей акт прийнятий або прав, свобод та інтересів якої він безпосередньо стосується.

Крім того, законодавчі обмеження стосовно можливості оскарження актів індивідуальної дії не шкодять самій суті права на доступ до суду, оскільки ці акти можуть бути оскаржені в суді їхніми адресатами, тобто суб'єктами, для яких відповідні акти створюють права та/чи обов'язки. Однією із цілей таких обмежень є недопущення розгляду в судах позовів третіх осіб в інтересах (або всупереч інтересам) адресатів індивідуальних актів, зокрема як у цій справі. І така мета досягається законодавчо встановленим обмеженням, тобто останнє є пропорційним переслідуваній меті.

Таке правозастосування відповідає правовому висновку ВП ВС, викладеному у постанові від 14 вересня 2023 року у справі № 990/73/23.

Ураховуючи викладене, ВП ВС погодила з висновком суду першої інстанції щодо відсутності правових підстав для відкриття провадження у цій справі, у зв'язку із чим КАС ВС обґрунтовано відмовив у його відкритті на підставі пункту 1 частини першої статті 170 КАС України.

Див. постанову ВП ВС від 17 липня 2025 року у справі № 990/173/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/129023037>).

3.16. Щодо неможливості оскарження до суду протоколу чи протокольної ухвали ВРП стосовно відкладення розгляду заяви про звільнення судді у відставку

Питання про розгляд матеріалів щодо звільнення суддів з посад за загальними обставинами, а саме у зв'язку з поданням заяви про відставку ОСОБИ_1 з посади судді Окружного адміністративного суду міста Києва, було включено до проекту порядку денного засідання ВРП на 27 квітня 2023 року. У призначений день, 27 квітня 2023 року, головування запропонував не включати до порядку денного питання про розгляд матеріалів щодо звільнення, зокрема, ОСОБИ_1 з посади судді Окружного адміністративного суду Києва у зв'язку з відсутністю доповідача з цього питання – члена ВРП.

Надалі питання про розгляд матеріалів щодо звільнення суддів з посад за загальними обставинами, а саме у зв'язку з поданням заяви про відставку

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

ОСОБИ_1 з посади судді Окружного адміністративного суду міста Києва, було включено до проєкту порядку денного засідання ВРП на 20 червня 2023 року.

Водночас 19 червня 2023 року відповідач направив запит до голови ВАСУ з проханням надати інформацію про те, чи перебувають і на якій стадії в провадженні ВАСУ справи, стороною у яких є ОСОБА_1. Інший запит був адресований керівникові Приморської окружної прокуратури міста Одеси з проханням надіслати до ВРП посадові інструкції помічника прокурора – стажиста прокуратури Жовтневого району міста Одеси для визначення стажу роботи на посаді судді позивача.

Враховуючи наведене, на засіданні 20 червня 2023 року член ВРП запропонувала не включати до порядку денного питання про розгляд матеріалів щодо звільнення ОСОБИ_1 з посади судді Окружного адміністративного суду міста Києва у зв'язку з поданням заяви про відставку з метою додаткового опрацювання та за результатами голосування ВРП затвердила порядок денний засідання Ради з відповідними змінами, тобто без включення питання щодо звільнення ОСОБИ_1.

Наступне засідання ВРП, до порядку денного якого було включено питання щодо розгляду матеріалів щодо звільнення ОСОБИ_1 з посади судді Окружного адміністративного суду міста Києва, відбулося 22 серпня 2023 року.

За поясненнями відповідача, на вказаному засіданні член ВРП запропонувала відкласти розгляд матеріалів щодо звільнення ОСОБИ_1 з посади судді Окружного адміністративного суду міста Києва у зв'язку з поданням заяви про відставку, бо не отримала відповіді на запити.

ВП ВС погодилася з висновками суду першої інстанції, що зазначені дії ВРП відповідають пункту 5.22 Регламенту ВРП, а тому є правомірними.

Питання щодо невключення до порядку денного засідання ВРП (27 квітня та 20 червня 2023 року) і щодо відкладення розгляду заяви ОСОБИ_1 (22 серпня 2023 року) про звільнення останнього у відставку були оформлені протокольними ухвалами у вигляді витягів з протоколу.

ВП ВС зазначила, що Закон № 1798-VIII визначає можливість оскарження рішень ВРП, натомість оскарження протоколу чи протокольної ухвали про відкладення розгляду заяви про звільнення судді у відставку чинним законодавством не передбачено. Це відповідає правовому висновку ВС, викладеному в рішенні від 06 серпня 2019 року у справі № 9901/814/18.

Див. постанову ВП ВС від 10 липня 2025 року у справі № 990/146/23 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/128845053>).

3.17. Щодо неможливості оскарження до суду дій ВРП про включення до проєкту порядку денного засідання Ради питання про розгляд матеріалів стосовно звільнення судді

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Позивач предметом оскарження визначив вимоги про визнання протиправними дій відповідача щодо включення до проекту порядку денного засідання ВРП, яке відбудеться 11 липня 2024 року, питання про розгляд матеріалів щодо звільнення судді Артемівського міськрайонного суду Донецької області на підставі пункту 3 частини шостої статті 126 Конституції України та зобов'язання ВРП утриматися від вчинення таких дій на період здійснення процедур судового оскарження рішення відповідача від 25 червня 2024 року.

ВП ВС визнала правильною позицію суду першої інстанції про те, що дії відповідача щодо включення до проекту порядку денного засідання ВРП не можуть бути самостійним предметом судового розгляду, оскільки такі процедурні дії відповідача можуть бути оскаржені винятково в межах провадження, пов'язаного з переглядом рішення ВРП, яким звільнено суддю з посади.

Процедурні (проміжні) дії та рішення, які за своєю юридичною природою є актами організаційного характеру та які передують прийняттю ВРП рішення про звільнення з посади судді, не можуть бути окремим предметом судового оскарження, оскільки безпосередньо не зумовлюють самостійних правових наслідків. Такі дії є частиною відповідної процедури, що регулюється законом, і лише забезпечують реалізацію процедури дисциплінарного провадження.

Див. постанову ВП ВС від 13 лютого 2025 року у справі № 990/220/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/125265446>).

4. Справи щодо оскарження рішень Вищої ради правосуддя про визнання порушення суддею вимог щодо несумісності і про звільнення його з посади

4.1. Щодо неналежності до юрисдикції суду розгляду позову заявника про оскарження рішення ВРП стосовно визнання відсутності порушення суддею вимог щодо несумісності у зв'язку з тим, що оспорюваний акт не породжує, не змінює і не припиняє прав чи обов'язків заявника

За результатами розгляду справи щодо несумісності, порушеної за заявами позивача і ОСОБИ_3, ВРП ухвалила рішення про визнання відсутності порушення вимог щодо несумісності суддею Закарпатського окружного адміністративного суду. Встановлено, що доказів на підтвердження того, що він, обіймаючи посаду судді, здійснював дії, які відповідно до статей 1, 19 Закону України від 05 липня 2012 року № 5076-VI «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» визначені як адвокатська діяльність, заявники не надали, і таких доказів не встановлено під час попередньої перевірки та розгляду справи.

Не погоджуючись із ухваленим ВРП рішенням, позивач звернувся до КАС ВС з позовом про скасування цього рішення.

Задовольняючи клопотання відповідача про закриття провадження, суд першої інстанції обґрунтовано зазначив, що оскаржуване рішення ВРП не породжує,

не змінює і не припиняє прав чи обов'язків позивача у сфері публічно-правових відносин, що унеможлиблює оскарження цього індивідуального акта позивачем незалежно від того, вважає чи не вважає він, що такий акт опосередковано зачіпає його права та/або законні інтереси. Воно породжує права й обов'язки тільки для судді – суб'єкта, якому адресоване.

ВП ВС вказала, що законодавчі обмеження стосовно можливості оскарження актів індивідуальної дії не шкодять самій суті права на доступ до суду, оскільки ці акти можуть бути оскаржені в суді їхніми адресатами, тобто суб'єктами, для яких відповідні акти створюють права та/чи обов'язки. Однією із цілей таких обмежень є недопущення розгляду в судах позовів третіх осіб в інтересах (або всупереч інтересам) адресатів індивідуальних актів, зокрема як у цій справі. І така мета досягається законодавчо встановленим обмеженням, тобто останнє є пропорційним переслідуюній меті.

Таке правозастосування відповідає правовому висновку ВП ВС, викладеному в постанові від 14 вересня 2023 року у справі № 990/73/23.

Ураховуючи викладене, ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції про те, що оскаржуване рішення ВРП не адресоване заявнику, воно не породжує, не змінює і не припиняє його прав чи обов'язків у сфері публічно-правових відносин, справа не підлягає розгляду за правилами адміністративного судочинства, а тому клопотання представника відповідача про закриття провадження підлягає задоволенню на підставі пункту 1 частини першої статті 238 КАС України.

Див. постанови ВП ВС від 30 січня 2025 року у справі № 990/335/24

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/124932690>);

від 05 вересня 2024 року у справі № 990/137/24

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/121665625>).

4.2. Щодо неможливості відкриття ВРП провадження у справах про порушення вимог несумісності відносно суддів у відставці

У травні 2024 року ОСОБА_1 звернувся до КАС ВС як суду першої інстанції з позовом, у якому з урахуванням заяви про уточнення позовних вимог від 03 червня 2024 року просив визнати протиправною та скасувати ухвалу члена ВРП від 30 квітня 2024 року «Про залишення без розгляду та повернення заяви ОСОБИ_1 про порушення суддею Ужгородського міськрайонного суду Закарпатської області вимог щодо несумісності».

КАС ВС рішенням від 11 грудня 2024 року відмовив у задоволенні позову з огляду на те, що Постановою ВРУ від 22 вересня 2016 року ОСОБА_2 звільнений з посади судді Ужгородського міськрайонного суду Закарпатської області у зв'язку з поданням заяви про відставку.

Стосовно доводів апелянта про безумовний обов'язок члена ВРП відкрити справу щодо несумісності на підставі норм Конституції України та Закону

№ 1798-VIII, незважаючи на те, що ОСОБА_2 є суддею у відставці, ВП ВС визнала правильним висновок суду першої інстанції, що звільнення з посади судді можна застосувати лише до особи, яка є суддею в розумінні статті 52 Закону № 1402-VIII, а саме займає штатну суддівську посаду в одному із судів України і здійснює правосуддя на професійній основі. Крім того, стаття 145 Закону № 1402-VIII не містить такої підстави для припинення відставки судді, як порушення вимог щодо несумісності.

Див. постанову ВП ВС від 27 березня 2025 року у справі № 990/185/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/126803143>).

5. Справи щодо оскарження рішень Вищої ради правосуддя про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя, надання згоди на утримання судді під вартою і про вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя

5.1. Щодо визнання правомірним застосування ВРП тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності за клопотанням заступника Генерального прокурора, яке повторно надійшло на стадії судового провадження

Відповідно до частини шостої статті 64 Закону № 1798-VIII повторне звернення Генерального прокурора або його заступника з клопотанням про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності або з клопотанням про продовження строку такого відсторонення стосовно судді в межах одного кримінального провадження не допускається, крім випадків скасування попереднього рішення ВРП судом.

У пункті 19.14 Регламенту вказано, що суддя відстороняється від здійснення правосуддя з дня ухвалення Радою рішення про його тимчасове відсторонення від здійснення правосуддя на строк, зазначений у рішенні, який не може становити більше ніж два місяці. На стадії судового провадження строк відсторонення встановлюється до набрання законної сили вироком суду або закриття кримінального провадження.

Дотримуючись порядку, визначеного Законом № 1798-VIII і Регламентом, ВРП як суб'єкт кримінальних процесуальних відносин має керуватися також положеннями КПК України, що визначають загальні правила застосування заходів забезпечення кримінального провадження і продовження строку їх дії.

Згідно з пунктом 14 частини першої статті 3 КПК України притягнення до кримінальної відповідальності – стадія кримінального провадження, яка починається з моменту повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення.

Зі змісту клопотання заступника Генерального прокурора – керівника САП від 14 лютого 2020 року та оскаржуваного рішення слідує, що заступник Генерального прокурора – керівник САП 08 листопада 2019 року склав повідомлення про підозру судді районного суду у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною третьою статті 368 КК України, яке вручено йому того самого дня у присутності захисника.

Суд першої інстанції встановив, що 14 лютого 2020 року судді вручено обвинувальний акт і реєстр матеріалів досудового розслідування, які також надіслано до ВАКС для розгляду по суті та цього ж дня отримані судом.

14 лютого 2020 року судді та його захиснику – адвокату вручено копії клопотання про тимчасове, до набрання законної сили вироком суду або закриття кримінального провадження, відсторонення від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності, до якого долучено матеріали, що обґрунтовують клопотання.

Ухвалою ВАКС від 17 лютого 2020 року на 18 березня 2020 року призначено підготовче судове засідання у кримінальному провадженні щодо обвинувачення ОСОБИ_1 у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого частиною третьою статті 368 КК України.

24 лютого 2020 року до ВРП надійшло клопотання заступника Генерального прокурора – керівника САП щодо тимчасового відсторонення судді районного суду від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого частиною третьою статті 368 КК України, до набрання законної сили вироком суду або закриття кримінального провадження. До клопотання долучено копії матеріалів, якими обґрунтовано його доводи.

Отже, на час вирішення питання про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя ОСОБА_1 був притягнутий до кримінальної відповідальності.

За висновками ВП ВС, викладеними в постанові від 21 січня 2020 року у справі № 9901/962/18, загальний максимальний строк тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності з урахуванням можливості продовження такого строку на стадії досудового розслідування становить чотири місяці, протягом яких досудове слідство має бути завершеним. Ці законодавчі гарантії недоторканності та імунітету судді мають дисциплінувати й орієнтувати сторону обвинувачення на необхідність завершення досудового розслідування щодо відстороненого судді у строки, встановлені законом для відсторонення.

За наведених обставин такий ліміт строку відсторонення судді від здійснення правосуддя не поширюється на застосування цього заходу на стадії судового провадження, для якого встановлено спеціальний строк – до набрання законної сили вироком суду або закриття кримінального провадження.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Тобто застосування тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя на стадіях досудового розслідування та судового провадження в межах одного кримінального провадження не можна вважати тотожними за юридичним змістом, підставами, значимістю, метою і тривалістю застосування.

Зі змісту статті 293 КПК України слідує, що копії обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру та реєстру матеріалів досудового розслідування надаються саме підозрюваному, що свідчить про стадію досудового розслідування.

Відповідно до частини другої статті 42 КПК України обвинуваченим (підсудним) є особа, обвинувальний акт щодо якої переданий до суду в порядку, передбаченому статтею 291 цього Кодексу.

З наведеного слідує, що стадія судового провадження розпочинається з отримання обвинувального акта судом.

ВП ВС погодила з висновком суду першої інстанції про те, що направлення 14 лютого 2020 року обвинувального акта щодо скаржника до ВАКС та отримання його судом відповідно до статті 3 КПК України є обставиною, яка свідчить про закінчення стадії досудового розслідування.

Також ВП ВС врахувала, що на час розгляду клопотання про тимчасове відсторонення у кримінальному провадженні було призначене підготовче судові засідання. Тобто стадія судового провадження в розумінні статей 314–316 КПК України, частини першої статті 63 Закону № 1798-VIII була розпочата.

Відтак у суду немає сумнівів у тому, що клопотання про тимчасове відсторонення та оскаржуване рішення ВРП охоплюються часовими межами стадії судового провадження.

Див. постанови ВП ВС від 28 травня 2026 року у справі № 990/269/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/137071609>);
від 29 квітня 2026 року у справі № 990/347/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/136588261>);
від 23 червня 2021 року у справі № 9901/85/20 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/98235825>).

5.2. Щодо відсутності підстав для скасування рішення ВРП про задоволення клопотання заступника Генерального прокурора про продовження строку тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності

Згідно із частиною першою статті 65 Закону № 1798-VIII рішення ВРП про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності, продовження строку такого відсторонення може бути оскаржене та скасоване винятково з таких підстав:

1) склад ВРП, який ухвалив відповідне рішення, не мав повноважень його ухвалювати;

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

2) рішення не підписано будь-ким зі складу членів ВРП, які брали участь у його ухваленні;

3) рішення не містить посилання на визначені законом підстави його ухвалення або мотиви, з яких ВРП дійшла відповідних висновків.

Отже, законодавець чітко визначив підстави для оскарження та скасування рішення про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності, продовження строку такого відсторонення. Такі підстави є вичерпними та не підлягають розширеному тлумаченню.

У справі ОСОБА_1 оскаржує рішення ВРП від 09 вересня 2024 року з підстав, визначених пунктами 1, 3 частини першої статті 65 Закону № 1798-VIII.

КАС ВС, ухвалюючи рішення про відмову в задоволенні позову, дійшов висновку, що оскаржуване рішення ВРП ухвалено повноважним складом; підписано усіма членами ВРП, які брали участь у його ухваленні, а також є вмотивованим.

ВП ВС звернула увагу, що в апеляційній скарзі апелянт не навів обґрунтувань щодо неправильності застосування КАС ВС норм права в контексті оцінки доводів позивача про неповноважність складу ВРП, який ухвалив відповідне рішення, а також ненабуття ОСОБОЮ_1 статусу підозрюваного у кримінальному провадженні з покликанням на те, що підозру йому було вручено неуповноваженою особою.

Ураховуючи визначені у статті 308 КАС України межі перегляду судом апеляційної інстанції, ВП ВС не знайшла підстав повторно надавати оцінку обставинам та підставам, що не охоплюються доводами та вимогами апеляційної скарги ОСОБИ_1.

Див. постанови ВП ВС від 05 лютого 2026 року у справі № 990/137/25

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/134647898>);

від 04 грудня 2025 року у справі № 990/306/24

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/132590603>).

5.3. Щодо зобов'язання ВРП розглянути по суті заяву про скасування тривалого відсторонення судді районного суду від здійснення правосуддя

Позивач тривалий час відсторонений від посади судді (понад 13 років), а матеріали кримінального провадження стосовно нього втрачені.

Відповідно до інформації з ЄДРСР останній процесуальний документ у кримінальному провадженні ухвалено 28 лютого 2013 року (ухвала Джанкойського міськрайонного суду АРК про відкладення розгляду справи від 28 лютого

2013 року). Після цього в ЄДРСР немає інформації про ухвалення судом (Джанкойським міськрайонним судом АРК чи іншим судом) судового рішення за результатами розгляду зазначеної кримінальної справи.

До того ж ухвалою Деснянського районного суду міста Києва від 10 лютого 2025 року (набрала законної сили з 17 березня 2025 року) у справі закрито

70 Рішення, внесені до ЄДРСР з 01.01.2025 до 01.07.2026

провадження за заявою ОСОБИ_1 про відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження за недостатністю зібраних матеріалів для точного відновлення матеріалів втраченого кримінального провадження.

Керуючись настановами ЄСПЛ у силу норми статті 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», ВП ВС дійшла висновку, що ВРП повинна розглянути заяву ОСОБИ_1 по суті, оскільки питання, про яке в ній ідеться, безпосередньо стосується його права на приватне життя, гарантоване статтею 8 Конвенції, в аспекті доступу до обраної професії. Довід ВРП, що функціонуючою автоматизованою системою документообігу не передбачено розподілу такого роду заяв, як заява позивача, між членами ВРП з подальшим внесенням на розгляд у пленарному засіданні, ВП ВС відхилила як такий, що не стосується повноважень ВРП щодо професійної кар'єри судді.

Див. постанову ВП ВС від 05 червня 2025 року у справі № 990/258/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/128422459>).

5.4. Щодо відсутності в Держаудитслужби повноважень на звернення до суду з позовом про оскарження рішення ВРП стосовно неприпустимості проведення ревізій

Спірні правовідносини виникли у зв'язку з тим, що ВПР ухвалила оскаржуване рішення за зверненням голови Закарпатського окружного адміністративного суду, яка своєю чергою діяла за дорученням зборів суддів.

Передумовою цього звернення до ВРП стало опублікування на вебсайті Держаудитслужби Плану проведення заходів державного фінансового контролю Державної аудиторської служби України на III квартал 2024 року. У додатку 4 до цього Плану був затверджений перелік підконтрольних установ (об'єктів контролю), на яких планувалося проведення інспектувань за темою 6.1 «Ревізія окремих питань фінансово-господарської діяльності апеляційних, місцевих судів та інших, які утримуються коштом бюджетної програми КПКВК 0501020 «Забезпечення здійснення правосуддя місцевими, апеляційними судами та функціонування органів і установ системи правосуддя». У цьому переліку «підконтрольних установ (об'єктів контролю)» серед інших судів зазначався також Закарпатський окружний адміністративний суд.

Звернення голови Закарпатського окружного адміністративного суду до Ради було продиктоване наміром отримати від ВРП вирішення у межах її повноважень питання про наявність потенційного конфлікту інтересів та ознак порушення незалежності органів судової влади під час здійснення органами Держаудитслужби запланованих ревізій окремих питань. У зверненні її авторка, зокрема, зазначила, що станом на дату звернення до ВРП в Закарпатському окружному адміністративному суді перебувають на розгляді 20 судових справ, однією із сторін

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

у яких є Держаудитслужба та/або її територіальний орган і в яких суд не ухвалив остаточних рішень. На переконання голови цього суду, така ситуація може спричинити виникнення потенційного конфлікту інтересів.

Рада з посиланням на статтю 131 Конституції України та статті 3, 73 Закону № 1798-VIII після розгляду цього звернення ухвалила оскаржуване рішення, у резолютивній частині якого ВРП прописала, що вирішила «звернутися до Державної аудиторської служби України стосовно недопущення втручання Державної аудиторської служби України в діяльність суддів щодо здійснення правосуддя та порушення гарантій суддівської незалежності».

ВП ВС погодилася з судом першої інстанції, який відносно позовних вимог та доданих до нього матеріалів ухвалив рішення про відмову у відкритті позовного провадження на підставі пункту 1 частини першої статті 170 КАС України. КАС ВС слушно зважив на те, що Держаудитслужба, яка звернулася до суду як суб'єкт владних повноважень, не має встановлених законом повноважень на звернення до адміністративного суду з позовом про оскарження зазначеного рішення ВРП, а також не зазначила у своїй позовній заяві, які її права чи інтереси були порушені оскаржуваним рішенням.

Див. постанову ВП ВС від 13 березня 2025 року у справі № 990/17/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/125933395>).

6. Справи щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності Вищої ради правосуддя з питань невнесення Президентом України подання про призначення судді на посаду

6.1. Щодо визнання правомірним рішення ВРП про відмову у внесенні Президентом України подання про призначення кандидати на посаду судді у зв'язку із порушенням вимог щодо декларування майнового стану членів своєї сім'ї, а також поширенням у минулому дописів, які містили зневажливе ставлення і висміювання символів та цінностей української державності

ВП ВС нагадала свій висновок, висловлений у постанові від 16 вересня 2021 року у справі № 9901/395/20, згідно з яким навіть якщо певні відомості були предметом розгляду ВККС і вона, незважаючи на це, рекомендувала позивача для призначення на посаду судді, то розгляд таких відомостей та їхня оцінка Комісією в розумінні пункту 2 абзацу другого частини четвертої статті 37 Закону № 1798-VIII не позбавляє ВРП можливості ухвалити рішення про відмову у внесенні Президентом України подання про призначення на посаду судді, якщо ВККС не дала належної оцінки таким відомостям у межах процедури кваліфікаційного оцінювання щодо відповідного кандидата.

ВП ВС погодилася з доводами апеляційної скарги ВРП про те, що пояснення позивачки про причини недекларування доходів її чоловіка та спосіб недекларування свідчить про її недостатню сумлінність та неготовність докладати

достатніх зусиль для того, щоб виконувати обов'язок судді бути поінформованим щодо майнового стану членів своєї сім'ї, адже вона повинна була розуміти зміст належно оприлюднених і доступних для ознайомлення правових норм, які регламентують відносини у сфері запобігання корупції, а також не могла не усвідомлювати наслідків, пов'язаних з їх порушенням (недотриманням), у тому числі й тих, які можуть настати в межах проведення конкурсної процедури, у якій вона виявила свідоме та добровільне бажання взяти участь.

Що ж до поширення ОСОБОЮ_1 у 2014 році у соціально-орієнтованому ресурсі «Вконтакте» дописів, які ВРП оцінила як такі, що свідчать про зневажливе ставлення ОСОБИ_1 та висміювання важливих символів та цінностей, що лежать в основі української державності, а отже, її невідповідність стандартам, яким має відповідати особа, яка в майбутньому має здійснювати правосуддя іменем України на підставі Конституції та законів України, ВП ВС взяла до уваги те, що позивачка в письмових поясненнях, які надала на пропозицію доповідача, та під час засідання ВРП не заперечувала факту користування в минулому соціальною мережею «Вконтакте» і не спростувала факту поширення цих публікацій. Натомість позивачка лише зазначила, що не пригадує про їх розміщення і припускала можливість стороннього доступу до її сторінки у соціальноорієнтованому ресурсі «Вконтакте».

ВП ВС вказала, що такі пояснення позивачки давали ВРП підстави для висновку про її невідповідність критерію доброчесності, оскільки вона, однозначно не заперечуючи факт розміщення зазначених публікацій, вочевидь визнавала, що справді могла їх розмістити.

Див. постанову ВП ВС від 11 грудня 2025 року у справі 990/410/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/132746751>).

6.2. Про визнання правомірним рішення ВРП про відмову у внесенні Президентіві України подання про призначення кандидата на посаду судді у зв'язку з неповідомленням у процесі добору фактів вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого частиною першою статті 130 КУпАП, та порушень податкового законодавства

ВРП виявила обставини, які не були предметом розгляду ВККС, а також установила наявність обґрунтованого сумніву щодо відповідності кандидата критеріям доброчесності, які можуть негативно вплинути на суспільну довіру до судової влади у зв'язку з таким призначенням.

ВРП констатувала наявність обґрунтованого сумніву у відповідності ОСОБИ_1 критерію доброчесності та професійної етики на підставі: 1) недотримання кандидатом обов'язку щодо надання правдивих і точних, повних і достовірних відомостей; 2) неповідомлення ОСОБИ_1 ВККС у підписаних ним анкетах кандидата на посаду судді від 11 травня 2017 року, 12 липня 2019 року, 03 вересня 2019 року та 03 жовтня 2023 року, а саме в розділах 6, 8 «Відомості про притягнення

до юридичної відповідальності», про факти порушення стосовно нього справи про вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого частиною першою статті 130 КУпАП (керування транспортним засобом у стані алкогольного сп'яніння); 3) заперечення ОСОБИ_1 факту притягнення його до адміністративної відповідальності у засіданні Ради 30 травня 2024 року та обставин накладення на нього адміністративного стягнення у виді громадських робіт на строк 40 годин; 4) встановлення адміністративним судом у 2015 році порушень ОСОБОЮ_1 пунктів 49.2, 49.18 статті 49 Податкового кодексу України та припинення підприємницької діяльності за позовом контролюючого органу.

ВП ВС вказала, що суд першої інстанції дійшов обґрунтованого висновку про те, що обставини, які ВРП поклала в основу оскаржуваного рішення про відмову внести Президентіві України подання про призначення ОСОБИ_1 на посаду судді, є реальними, вони не є надуманими чи формальними. ВРП здобула і використала ці обставини в межах процедури добору, виявила і дослідила їх до ухвалення оскаржуваного рішення. Обставини, які вона встановила і які викликали сумніви щодо доброчесності, доведено до відома позивача. Рада ухвалила відповідне рішення з урахуванням пояснень позивача, у якому виклала аргументи, з яких слідують підстави і мотиви рішення про відмову внести кандидатуру позивача на призначення на посаду судді. Рішення ухвалено повноважним складом ВРП.

Див. постанову ВП ВС від 26 березня 2026 року у справі № 990/233/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/135386587>).

6.3. Про визнання правомірним рішення ВРП про відмову у внесенні Президентіві України подання про призначення кандидата на посаду судді у зв'язку вчиненням дій з метою перешкоджання здійсненню досудового розслідування та приховування можливої вини у порушенні правил дорожнього руху

ОСОБА_1 як прокурор з огляду на свої службові повноваження був обізнаний з нормами закону щодо арешту майна, проте після того, як слідчий прокуратури звернувся до слідчого судді з клопотання від 21 листопада 2016 року про накладення арешту на автомобіль «Hyundai Tucson», 17 лютого 2016 року під час досудового слідства, незважаючи на розписку від 11 листопада 2015 року про збереження автомобіля до ухвалення рішення у кримінальному провадженні, відчужив зазначений автомобіль на користь ОСОБИ_4 (батька на той час його майбутньої дружини та свідка у кримінальному провадженні) за ціною 1 гривня.

Такі дії ОСОБА_1 міг вчинити з метою перешкоджання здійсненню досудового розслідування та приховування можливої вини у порушенні правил дорожнього руху, що призвело до ДТП, та уникнення кримінальної відповідальності.

Після відчуження автомобіля ОСОБА_1 в деклараціях особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (далі – декларація),

за 2017, 2018, 2020 роки не вказував права користування цим транспортним засобом.

Водночас Департамент інформаційно-аналітичної підтримки Національної поліції України на запит ВРП надав відомості, відповідно до яких ОСОБА_1 01 лютого 2020 року звертався до служби «102» з повідомленням про те, що, поки він міняв колесо, із заднього сидіння автомобіля «Hyundai Tucson», було викрадено барсетку чорного кольору, у якій і були кошти.

ВП ВС погодилася з позицію ВРП, викладеною в оспорюваному рішенні, що саме поведінка ОСОБИ_1 (як прокурора, обізнаного із нормами кримінального процесуального законодавства) під час кримінального провадження, яка полягає в незбереженні речового доказу в первісному стані, відчуженні ним автомобіля після звернення слідчого з клопотанням про накладення арешту на цей автомобіль, у сукупності з наданими показаннями потерпілих у кримінальному провадженні та суперечливими поясненнями самого ОСОБИ_1 у стороннього спостерігача викликає обґрунтований сумнів у його доброчесності.

Див. постанову ВП ВС від 05 лютого 2026 року у справі № 990/18/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/134647901>).

6.4. Щодо визнання протиправним і скасування рішення ВРП про відмову у внесенні Президентіві України подання про призначення особи на посаду судді у зв'язку з визнанням необґрунтованими і помилковими висновків ВРП про нечітку громадянську позицію кандидата у зв'язку з поїздками до тимчасово окупованого Криму у 2019 році

ВРП з огляду на її конституційно-правовий статус найвищого органу суддівського врядування та носія державно-владних повноважень повинна втілювати всеохоплюючі стандарти доказування й детально аргументувати кожен свій висновок, оскільки саме акти цього органу мають вирішальне значення для кар'єри судді.

Натомість у цій справі загальний висновок ВРП про те, що ОСОБА_1 не має чіткої громадянської позиції у зв'язку з поїздкою до Криму у 2019 році, є абстрактним, безпідставним, по суті припущенням, оскільки ВРП не сперлася на об'єктивні дані про те, якою саме була громадянська позиція позивача на той час. Зокрема, матеріали справи не містять будь-яких доказів того, що позивач підтримував агресивні дії російської федерації проти України або співпрацював з окупаційною владою.

У цьому контексті визнано слушним висновок суду першої інстанції про те, що викладені ВРП в оскаржуваному рішенні мотиви щодо невідповідності позивача критеріям доброчесності та професійної етики з підстави відвідування Криму є необґрунтованими, суб'єктивними і такими, що зроблені фактично на підставі

припущень (сумнівів), без належних доказів, які доводили б недоброчесність позивача.

ВП ВС зауважила, що поїздка позивача до хворого племінника, щоб його провідати, підтримати, надати йому можливість поспілкуватися, сама собою не повинна викликати сумнів у доброчесності позивача як кандидата на посаду судді. Те, що племінник позивача перебував на тимчасово окупованій росією території, є об'єктивною обставиною, не залежною від волі позивача.

Див. постанову ВП ВС від 17 квітня 2025 року у справі № 990/334/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/127425386>).

7. Справи за позовами про оскарження рішень, дій чи бездіяльності Етичної ради

7.1. Щодо непоширення юрисдикції судів України на розгляд спорів з Етичною радою з приводу оскарження її рішень, дій чи бездіяльності (крім щодо оцінювання членів ВРП)

Законом № 1635-IX доповнено Закон № 1798-VIII статтею 9-1, частиною першою якої передбачено, що Етична рада утворюється з метою сприяння органам, що обирають (призначають) членів ВРП, у встановленні відповідності кандидата на посаду члена ВРП критеріям професійної етики та доброчесності.

Перелік органів, до компетенції яких віднесено вирішення питання про обрання (призначення) членів ВРП, визначено у статті 131 Конституції України.

Повноваження Етичної ради як органу, покликаного сприяти цим суб'єктам обрання (призначення) членів ВРП у питаннях встановлення відповідності кандидатів критеріям професійної етики та доброчесності, визначені у статті 9-1 Закону № 1798-VIII.

Зокрема, Етична рада для здійснення своїх повноважень ухвалює та оприлюднює на офіційному вебсайті ВРП обґрунтований висновок щодо відповідності кожного кандидата на посаду члена ВРП критеріям професійної етики та доброчесності, складає та оприлюднює список кандидатів, рекомендованих Етичною радою для обрання (призначення) на посаду члена ВРП; надсилає органу, що обирає (призначає) члена ВРП, висновок щодо кожного кандидата та список кандидатів, рекомендованих Етичною радою для обрання (призначення) на посаду члена ВРП (пункти 8, 9 частини двадцятої статті 9-1 Закону № 1798-VIII).

Крім цього, пунктом 4 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1635-IX встановлено, що Етична рада протягом шести місяців з дня затвердження її персонального складу одноразово здійснює оцінювання відповідності членів ВРП (крім Голови ВС), обраних (призначених) на посаду члена ВРП до набрання чинності цим Законом, критеріям професійної етики та доброчесності для зайняття посади члена ВРП.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Порядок та черговість оцінювання відповідності діючих членів та кандидатів у члени ВРП критеріям професійної етики та доброчесності визначаються Етичною радою з урахуванням можливості здійснення повноважень ВРП відповідно до Конституції України.

За результатами одноразового оцінювання Етична рада може ухвалити рішення про внесення до відповідного органу, що обрав (призначив) члена ВРП, мотивованої рекомендації про звільнення члена ВРП з підстав, визначених пунктами 3–5 частини першої статті 24 Закону № 1798-VIII.

За результатами розгляду мотивованої рекомендації про звільнення члена ВРП орган, що обрав (призначив) члена ВРП, може ухвалити таке рішення:

- 1) про задоволення рекомендації та звільнення члена ВРП з посади;
- 2) про відхилення рекомендації Етичної ради про звільнення члена ВРП.

З аналізу наведених норм випливає те, що Етична рада є допоміжним органом, який лише сприяє суб'єктам обрання (призначення) членів ВРП у встановленні відповідності кандидата на цю посаду критеріям професійної етики та доброчесності, не маючи у такому випадку повноважень ухвалювати остаточне рішення щодо призначення на цю посаду або звільнення з неї.

Остаточні рішення, які створюють правові наслідки для кандидатів на посаду членів ВРП, ухвалюються саме за результатами голосування з'їзду суддів України, з'їзду адвокатів України, всеукраїнської конференції прокурорів, з'їзду представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ, ВРУ (щодо обрання членів ВРП), а також Президентом України (щодо їх призначення). Відповідно таке рішення суб'єкта обрання чи призначення на посаду члена ВРП має правове значення винятково для особи, щодо якої воно постановлене, і може бути оскаржене в судовому порядку лише такою особою.

Висновки Етичної ради щодо відповідності або невідповідності кандидата на посаду члена ВРП критеріям професійної етики та доброчесності самі по собі не мають наслідком обрання / призначення на відповідну посаду, а є лише однією з умов для розгляду цих питань компетентним органом (етапом у процедурі обрання / призначення члена ВРП), тобто не зумовлюють самостійних правових наслідків, а відтак не можуть бути самостійним предметом судового розгляду.

З урахуванням послідовності (стадійності) прийняття рішення про обрання / призначення члена ВРП судовий контроль має здійснюватися щодо остаточного рішення, яке уповноважені приймати з'їзд суддів України, Президент України, ВРУ, з'їзд адвокатів України, всеукраїнська конференція прокурорів, з'їзд представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ. В іншому випадку може виникнути ситуація, за якої оцінка наявності або відсутності підстав для обрання / призначення кандидата на посаду члена ВРП буде надана до вирішення цього питання компетентним суб'єктом або всупереч волі органу, який сприяє обранню / призначенню членів ВРП.

Отже, аналіз наведених вище приписів законодавства України дав змогу ВП ВС дійти висновку, що спір з Етичною радою з приводу оскарження її рішень, дій або бездіяльності (крім як щодо оцінювання членів ВРП), зокрема оскарження

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

висновку щодо відповідності кандидата на посаду члена ВРП критеріям професійної етики та доброчесності, а також списку кандидатів, рекомендованих для обрання на цю посаду, не належить до юрисдикції судів України (у тому числі не підлягає розгляду за правилами адміністративного судочинства), а Етична рада у таких правовідносинах не є суб'єктом владних повноважень, який може бути відповідачем. Водночас до предметної юрисдикції адміністративного суду належать спори щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності Етичної ради у зв'язку з оцінюванням нею членів ВРП, як це визначено пунктом 5 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1635-IX і пунктом 3 розділу VII «Перехідні положення» КАС України у редакції Закону № 1635-IX.

Див. постанови ВП ВС від 11 вересня 2025 року у справі № 640/3649/22

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/130232819>);

від 03 липня 2025 року у справі № 990/147/25

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/128654047>);

від 20 березня 2025 року у справі № 990/111/23

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/126211723>);

від 07 листопада 2024 року у справі № 990/231/24

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/123313998>);

від 11 квітня 2024 року у справі № 990/106/23

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/118465128>);

від 23 листопада 2023 року у справі № 990/124/22

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/115238889>);

від 14 вересня 2023 року у справі № 990/20/23

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/113769373>);

від 20 липня 2023 року у справі № 990/34/23

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/112370216>);

від 01 грудня 2022 року у справі № 990/126/22

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/107834208>);

від 10 листопада 2022 року у справі № 990/120/22

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/107354807>).

7.2. Щодо обов'язку Етичної ради оприлюднювати інформацію у формі відкритих даних на офіційному вебсайті

Відповідно до статті 10-1 Закону № 2939-VI КМУ визначає Перелік наборів даних, що підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, вимоги до формату і структури таких наборів даних, періодичність їх оновлення. На виконання норми цієї статті КМУ прийняв Положення № 835.

Абзаци перший – третій пункту 3 Положення № 835 визначають, що розпорядники інформації згідно із цим Положенням завантажують у формі відкритих даних набір даних, визначений у переліку наборів даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, згідно з додатком. Перетворення (зокрема, вивантаження з баз даних та в разі потреби знеособлення) публічної інформації у публічну інформацію у формі відкритих даних є обов'язковим. Розпорядники інформації зобов'язані оприлюднювати у формі відкритих даних усю публічну

інформацію у формі відкритих даних, яка перебуває в їх володінні та стосується конкретного набору даних.

ВП ВС установила, що суд першої інстанції, відмовляючи у задоволенні позову, правильно вказав, що станом на час виникнення спірних правовідносин додатком до Положення № 835 такий суб'єкт, як Етична рада, не був зазначений, і, як наслідок, не передбачений перелік інформації, який належить оприлюднювати у контексті її діяльності відповідно до закону на час звернення з позовом.

Водночас під час апеляційного розгляду цієї справи КМУ 10 вересня 2025 року прийняв Постанову № 1151. Поміж усіх змін, які були внесені вказаною постановою, КМУ також виклав у новій редакції додаток до Положення № 835, а саме Перелік наборів даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних.

Так, до розпорядників інформації (відповідно до компетенції) віднесено, зокрема, Етичну раду, визначено набір даних, який підлягає оприлюдненню нею у формі відкритих даних, до якого входить: інформація про склад Етичної ради; інформація про членів Етичної ради – доповідачів, призначених для оцінювання діючих членів ВРП та кандидатів; порядки денні засідань Етичної ради, рішення Етичної ради, інформація про перебіг та результати встановлення відповідності кандидатів на посаду члена ВРП критерію професійної етики та доброчесності.

Водночас ВП ВС вказала, що визнання Етичної ради розпорядником інформації та зобов'язання її опубліковувати пов'язується саме з моментом прийняття КМУ Постанови № 1151. Крім того, такий обов'язок обмежується певним набором даних, визначеним у додатку до Положення № 835.

З огляду на викладене визнано правильним висновок суду першої інстанції про відсутність в Етичній раді, станом на час виникнення спірних правовідносин, обов'язку щодо оприлюднення інформації у формі відкритих даних на офіційному вебсайті.

Див. постанову ВП ВС від 05 лютого 2026 року у справі № 320/5034/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/133983608>).

8. Справи щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності Вищої ради правосуддя публічно-управлінського характеру

8.1. Щодо неможливості об'єднання в позовній заяві вимог до ВРП та до ВС

За пунктом 6 частини четвертої статті 169 КАС України позовна заява повертається позивачеві, якщо порушено правила об'єднання позовних вимог (крім випадків, в яких є підстави для застосування положень статті 172 цього Кодексу).

Як впливає зі змісту позовної заяви, у цьому зверненні до адміністративного суду ОСОБА_1 об'єднав кілька вимог до різних суб'єктів відповідальності. Одні з цих вимог стосуються ВРП та за правилами виключної підсудності належать до компетенції КАС ВС як суду першої інстанції, а інші вимоги стосуються ВС і вони не підсудні КАС ВС як суду першої інстанції.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

Оскільки позивач об'єднав в одне провадження кілька вимог, що підсудні різним судам, і немає законних підстав для їхнього роз'єднання в окремі провадження так, щоб після роз'єднання ВС як суд першої інстанції міг розглядати у самостійному провадженні позовні вимоги до ВС, які цьому суду за правилами виключної підсудності не підсудні, то суд першої інстанції ухвалив правильне рішення – про повернення позовної заяви особі, яка її подала.

Аналогічні висновки ВП ВС неодноразово викладала у своїх постановках, зокрема, від 02 жовтня 2019 року у справі № 9901/382/19, від 15 квітня 2020 року у справі № 9901/553/19, від 19 вересня 2019 року у справі № 9901/62/19, від 14 серпня 2019 року у справі № 9901/430/19, від 11 липня 2024 року у справі № 990/198/24, і такі висновки є сталими та незмінними.

Див. постанову ВП ВС від 26 березня 2026 року у справі № 990/331/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/135386589>).

8.2. Щодо стягнення з ВРП невикпаченої винагороди члена ВРП із часу відсторонення від посади та зупинення повноважень на підставі рішення Етичної ради до дня звільнення з посади у встановленому чинним законодавством порядку

Право на отримання діючим членом ВРП винагороди відповідно до статті 21 Закону № 1798-VIII є гарантією його незалежності та невід'ємною складовою його статусу. Чинним законодавством не передбачено жодних підстав для припинення нарахування та виплати винагороди діючому члену ВРП. Не може бути підставою для цього, зокрема, й відсторонення члена ВРП від посади та зупинення його повноважень у зв'язку з ухваленням Етичною радою відповідного рішення з підстав та в порядку, визначених пунктом 4 розділу II «Прикінцеві і перехідні положення» Закону № 1635-IX.

ОСОБА_1 як член ВРП має право на отримання відповідної винагороди до дня звільнення з посади у порядку, встановленому чинним законодавством. Факт ухвалення Етичною радою стосовно позивача рішення від 07 травня 2022 року не позбавив його статусу члена ВРП, складовою частиною якого є, зокрема, право на отримання винагороди, а мав наслідком лише відсторонення позивача від посади та зупинення його повноважень.

Наведене вище дало ВП ВС підстави визнати висновок суду першої інстанції, що позивач має право на отримання винагороди члена ВРП за період з 07 травня 2022 року (дата, з якої виплату винагороди припинено) до 22 серпня 2022 року (дата звільнення позивача з посади члена ВРП), правильним. Суд першої інстанції обґрунтовано відхилив довід ВРП щодо того, що позивач у цей час фактично не виконував повноваження члена ВРП через відсторонення від посади.

Оскільки з'їзд представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ, розглянувши 19 серпня 2022 року рекомендацію Етичної ради про звільнення ОСОБИ_1 з посади члена ВРП (рекомендація з'їзду була внесена

08 травня 2022 року), будь-якого рішення із цього питання не ухвалив та згідно з випискою з протоколу з'їзду головуючий зазначив, що відповідно до законодавства в такому випадку член ВРП вважається звільненим з посади після спливу тримісячного строку з дати внесення з'їзду рекомендації Етичної ради, то ОСОБА_1 вважається звільненим з посади члена ВРП на підставі закону.

Див. постанову ВП ВС від 20 березня 2025 року у справі № 990/317/23 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/126486067>).

8.3. Щодо відсутності підстав для визнання протиправними дій ВРП щодо нарахування члену ВРП у період із 18 квітня до 28 серпня 2020 року винагороди у розмірі, що не перевищує 10 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої на 01 січня 2020 року

Згідно зі статтею 21 Закону № 1798-VIII (у редакції, чинній на час виникнення спірних відносин) розмір винагороди члена ВРП встановлюється у розмірі посадового окладу судді ВС. Виплата винагороди членам ВРП провадиться за рахунок коштів Державного бюджету України.

18 квітня 2020 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» № 553-IX, яким були внесені зміни до Закону України від 14 листопада 2019 року № 294-IX «Про Державний бюджет України на 2020 рік» (далі – Закон № 294-IX).

Відповідно до цих змін Закон № 294-IX було доповнено статтею 29, якою встановлено, що у квітні 2020 року та на період до завершення місяця, в якому відміняється карантин, установлений КМУ з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, заробітна плата, грошове забезпечення працівників, службових і посадових осіб бюджетних установ (включаючи органи державної влади та інші державні органи, органи місцевого самоврядування) нараховуються у розмірі, що не перевищує 10 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої на 01 січня 2020 року. За таких умов у зазначеному максимальному розмірі не враховуються суми допомоги у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, допомоги для оздоровлення, матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань та оплата щорічної відпустки.

Керуючись наведеним правовим регулюванням і встановленими Законом України від 13 квітня 2020 року № 553-IX «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» (далі – Закон № 553-IX) обмеженнями, ВРП з дати набрання ними чинності 18 квітня 2020 року нараховувала і виплачувала позивачці винагороду члена ВРП у розмірі, що не перевищує 10 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої на 01 січня 2020 року.

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

28 серпня 2020 року КСУ Рішенням № 10-р/2020 (справа № 1-14/2020(230/20) визнав такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними) положення частин першої, третьої статті 29 Закону № 294-IX зі змінами.

У резолютивній частині зазначеного рішення вказано, що положення Закону № 294-IX зі змінами, Закону № 553-IX, визнані неконституційними, втрачають чинність з дня ухвалення КСУ цього Рішення.

Ураховуючи наведене, саме з дня ухвалення КСУ Рішення № 10-р/2020 втратили чинність визнані неконституційними положення Закону № 294-IX.

Як видно з матеріалів справи, з дня втрати чинності зазначеними положеннями Закону № 294-IX ВРП продовжила нараховувати позивачці винагороду члена ВРП у передбаченому Законом № 1798-VIII розмірі. Кошти, які не були використані внаслідок застосування положень статті 29 Закону № 294-IX, наприкінці 2020 року повернуті до Державного бюджету України.

Тому ВП ВС визнала обґрунтованими доводи апеляційної скарги про те, що у ВРП не було правових підстав для нарахування позивачці винагороди члена ВРП у період з 18 квітня до 27 серпня 2020 року без урахування вимог, чинних на той час положень частин першої і третьої статті 29 Закону № 294-IX у редакції Закону № 553-IX. У тексті Рішення КСУ № 10-р/2020 відсутні положення, які б дозволили зробити висновок про його поширення на правовідносини, які тривали в період дії статті 29 Закону № 294-IX, тобто це Рішення має пряму (перспективну) дію в часі.

Див. постанови ВП ВС від 19 лютого 2026 року у справі № 990/242/23

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/134833389>);

від 05 лютого 2026 року у справі № 990/233/23

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/133983606>);

від 11 грудня 2025 року в справі № 990/244/23

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/132746740>);

від 08 травня 2025 року у справі № 990/234/23

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/127424285>);

від 23 травня 2024 року у справі № 990/235/23

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/119493881>).

8.4. Щодо відсутності підстав для визнання протиправними дій ВРП стосовно розгляду заяви з питання внесення подання про звільнення члена ВРП з посади

Позивач звертався до Ради із заявою від 10 лютого 2024 року, в якій повідомляв про порушення (як на його думку) вимог щодо несумісності члена ВРП, та отримав відповідь (від 19 лютого 2024 року) за підписом Голови Ради про відсутність таких порушень.

ВП ВС визнала правильним висновок суду першої інстанції, що форму юрисдикційного захисту визначає (диктує) зміст порушеного права. Останнє визначається насамперед на основі нормативно-правового регулювання відносин,

з яких виник спір. Звернення громадян у порядку, який встановлений Законом № 393/96-ВР, не визначає надання заявнику певної «суб'єктності» у публічних правовідносинах, які стосуються формування і діяльності ВРП, зокрема в частині звільнення члена ВРП з посади.

Із цієї причини подання заяви як способу звернення громадянина до державного органу не змінює змісту цих правовідносин, як і не створює умов (ситуації), за яких (якої) – коли звернення не спричинить очікуваного (бажаного) результату – виникне право на захист «порушеного права» шляхом вимоги про «повторний розгляд звернення», під яким імпліцитно закріплена вимога (бажання) отримати правову оцінку суду щодо обставин, які викладені у зверненні ОСОБИ_1 від 04 березня 2024 року, стосовно невідповідності члена ВРП вимогам, визначеним у статті 6 цього Закону, а отже, наявності підстав для ухвалення рішення про її звільнення на підставі пункту 4 частини першої статті 24 Закону № 1798-VIII.

Див. постанову ВП ВС від 01 травня 2025 року у справі № 990/125/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/127423334>).

8.5. Щодо відсутності підстав для визнання протиправними пунктів 12, 13 та 14 Положення про Службу судової охорони

У справі позивач оскаржував норми пунктів 12, 13 та 14 Положення про Службу судової охорони у зв'язку із закріпленням у них, на його думку, необґрунтованих переваг для суддів, членів їхніх сімей та працівників суду в частині забезпечення їх охорони та безпеки.

В обсязі з'ясованих обставин цієї справи ВП ВС визнала необґрунтованими доводи ОСОБИ_1 щодо проявів дискримінації відносно нього, оскільки відсутні обставини, які б свідчили про відмінне ставлення до позивача за певною ознакою, яке б порушувало його права, і реалізація співробітниками Служби судової охорони своїх повноважень, наданих з метою забезпечення порядку та безпеки в органах судової влади, не може вважатися проявом дискримінації.

Зміст оскаржених норм Положення про Службу судової охорони свідчить про те, що реалізація Службою судової охорони наданих їй повноважень здійснюється не з огляду на приналежність особи до певної групи осіб за їх певними ознаками чи будь-які інші ознаки, а винятково з метою виконання покладених на державу функцій у сфері безпеки судочинства, адже належне функціонування судів та реалізація судочинства є неможливим без забезпечення належного рівня безпеки та громадського порядку в судах. Надані Службі судової охорони повноваження спрямовані на запобігання можливих порушень правопорядку в судових установах, захист суддів, працівників суду та учасників судового процесу від можливих посягань, а також на вжиття заходів оперативного реагування у разі виникнення непередбачуваних ситуацій.

Див. постанову ВП ВС від 12 лютого 2026 року у справі № 990/70/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/134160148>).

8.6. Щодо неможливості зобов'язати ВРП провести повторне голосування з питання призначення на посаду члена ВККС

ВРП оскаржуваним рішенням без обґрунтування і наведення мотивів, тобто всупереч вимозі статті 95 Закону № 1402-VIII, припинила участь позивачки у конкурсі на зайняття вакантної посади члена ВККС, чим порушила її право на розгляд її кандидатури спільно з іншими кандидатами з переліку, наданого конкурсною комісією. Посада за таких умов залишилась вакантною.

Однак під час розгляду цієї справи у суді першої інстанції 06 лютого 2025 року було оголошено новий конкурс на посади членів ВККС, а 12 серпня 2025 року ВРП ухвалила рішення «Про призначення ОСОБИ_1 на посаду члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України». Тобто на час ухвалення рішення у цій справі вакансія була заповнена.

Суд першої інстанції вважав завершення конкурсу, у якому брала участь позивачка, перешкодою для задоволення позову, оскільки це не дозволить відновити порушене право позивачки у спосіб, який вона обрала, а саме шляхом зобов'язання ВРП провести повторне голосування з питання призначення її на посаду члена ВККС у конкурсі, що закінчився.

ВП ВС виснувала, що суд першої інстанції ухвалив по суті правильне рішення, у якому констатував, що оскаржене позивачкою рішення не містить мотивів відмови у її призначенні на посаду члена ВККС, однак суд не може відновити порушене право позивачки у спосіб, який вона обрала, а саме шляхом зобов'язання ВРП провести повторне голосування з питання призначення її на посаду члена ВККС або відповідно до частини другої статті 9 КАС України шляхом зобов'язання ВРП здійснити повторний розгляд її кандидатури разом з іншими кандидатами на цю посаду, оскільки вона не є вакантною.

Див. постанову ВП ВС від 08 квітня 2026 року у справі № 990/56/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/135623900>).

8.7. Щодо оскарження бездіяльності ВРП стосовно нерозгляду звернення щодо перевірки правомірності встановлення головою районного суду самому собі щомісячної доплати за вислугу років

Позивач у своєму зверненні до ВРП серед іншого зазначив, що, видаючи наказ від 30 листопада 2016 року, яким встановлено голові Барвінківського районного суду Харківської області щомісячну доплату за вислугу років у розмірі 80 % посадового окладу як такому, що має стаж роботи станом на 30 листопада 2016 року більше 35 років, ОСОБА_2 діяв в умовах реального конфлікту інтересів.

Крім того, статтями 135, 137 Закону № 1402-VIII, на які посилається ОСОБА_2 у своєму наказі від 30 листопада 2016 року, не передбачені повноваження голови суду на встановлення собі щомісячної доплати за вислугу років.

Листом від 05 червня 2025 року за підписом заступника Голови ВРП повідомлено заявника про те, що ВРП, діючи в межах конституційно визначених повноважень, не має права надавати правову оцінку діям голови суду під час виконання ним адміністративних повноважень, а також надавати оцінку законності виданого ним розпорядчого документа поза межами дисциплінарного провадження.

КАС ВС рішенням від 19 серпня 2025 року в задоволенні позову відмовив. Суд першої інстанції встановив, що ВРП, з'ясувавши, що вирішення питань, про які йшлося у зверненні ОСОБИ_1, не входить до її повноважень, в установленому законом порядку переслала звернення за належністю до територіального управління ДСА в Харківській області, про що повідомила заявника. За таких обставин суд дійшов правильного висновку про те, що Рада не допустила протиправної бездіяльності.

ВП ВС не погодилася з доводами апелянта про неправильне застосування судом першої інстанції норм матеріального права та порушення норм процесуального права і вказала, що цей суд проаналізував положення Конституції України та законів, що визначають повноваження ВРП. З урахуванням цих повноважень та положень Закону № 393/96-ВР, які регламентують порядок розгляду звернень громадян, КАС ВС правомірно відмовив у задоволенні позову, належним чином обґрунтувавши своє рішення.

Див. постанову ВП ВС від 20 листопада 2025 року у справі № 990/266/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/132556414>).

8.8. Щодо відсутності підстав для зобов'язання ВРП вжити заходів стосовно видалення відеотрансляції засідання Ради на відеохостингу YouTube

12 листопада 2024 року суддя подала до ВРП клопотання (заперечення), у якому, посилаючись на пункт 6.1 Регламенту ВРП, просила провести 21 листопада 2024 року засідання Ради без здійснення відеотрансляції.

За результатами голосування (за задоволення клопотання судді проголосували 2 члени Ради, проти – 9), яке відбулося відповідно до абзацу сьомого пункту 10.4 глави 10 Регламенту ВРП, Рада ухвалила відмовити в задоволенні цього клопотання судді.

Позивачка не погодилася з правомірністю такої відмови ВРП у задоволенні її клопотання з огляду на помилкове ототожнення Радою закритого режиму розгляду дисциплінарної справи з розглядом дисциплінарної справи без здійснення відеотрансляції.

На основі аналізу норм Закону № 1798-VIII і Регламенту Ради ВП ВС виснувала, що розгляд дисциплінарної справи відбувається у відкритому засіданні, перебіг

якого транслюється в режимі реального часу на YouTube-каналі Ради та/або офіційному вебсайті Ради. Така трансляція не проводиться у випадках, передбачених частиною другою статті 49 Закону № 1798-VIII, або в разі ухвалення Радою відповідного рішення на підставі вмотивованого клопотання, зокрема, судді або його представників.

Водночас у цьому випадку така можливість перебуває у залежності від прийняття Радою відповідного рішення. Крім того, оскільки Рада є колегіальним органом, таке рішення приймається більшістю голосів її членів.

Водночас за результатом голосування Ради клопотання позивачки не набрало більшості голосів її членів, а отже, в його задоволенні було відмовлено.

Див. постанову ВП ВС від 12 березня 2026 року у справі № 990/396/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/135124577>).

8.9. Щодо відсутності підстав для визнання неправомірними дій ВРП про надання скаржниці відповіді на запит про доступ до публічної інформації шляхом відкриття доступу за інтернет-посиланням до всіх матеріалів дисциплінарного провадження за її дисциплінарною скаргою

Згідно з пунктом 27.2 глави 27 Регламенту справи (матеріали) для ознайомлення надаються: особам, справи (матеріали) стосовно яких є предметом розгляду ДП чи Ради (кандидати на посаду судді, судді, прокурори), та їхнім представникам; особам, за зверненням (скаргою, заявою тощо) яких здійснюється розгляд справ (матеріалів), та їхнім представникам; особам, які мають право витребувати справи під час виконання службових повноважень у порядку, передбаченому чинним законодавством.

Відповідно до пунктів 27.13 та 27.14 глави 27 Регламенту заяви про ознайомлення зі справами (матеріалами) в електронному вигляді надсилаються через модуль «Електронний кабінет» в ЄСІТС або на електронну адресу Ради, визначену для подання електронних звернень (e-zapyt@hcj.gov.ua), з використанням кваліфікованого електронного підпису, або засобами поштового зв'язку з долученням до заяви носія інформації.

До заяви додаються копії документів, що посвідчують особу та повноваження заявника відповідно до чинного законодавства.

У заяві зазначається електронна адреса заявника для листування, надсилання в електронному вигляді справи (матеріалу).

У разі наявності технічної можливості справи (матеріали) надаються заявникам в електронному вигляді (надсилаються через модуль «Електронний кабінет» в ЄСІТС, або на електронну адресу, або засобами поштового зв'язку на носіях інформації рекомендованою кореспонденцією чи надається дистанційний доступ до справи (матеріалу), розміщеної (розміщеного) у хмарному сховищі).

ОСОБА_1 надіслала інформаційний запит на електронну адресу Ради 12 лютого 2024 року. Як можна зрозуміти з його змісту, вона, керуючись положеннями законів № 2657-XII та № 2939-VI, просила надати їй точну, повну та достовірну інформацію з переліком документів, які є в дисциплінарній справі, відкритій за її дисциплінарною скаргою, та надати їх копії. Інформацію просила надати на вказані нею поштову та електронну адреси.

ВРП, керуючись положеннями Регламенту, які дозволяють у разі наявності технічної можливості надавати заявникам в електронному вигляді справи (матеріали), зокрема, через дистанційний доступ до справи (матеріалу), розміщеної (розміщеного) у хмарному сховищі, у відповіді на запит ОСОБИ_1 повідомила заявницю про надання їй такого доступу до всіх наявних документів, які є в матеріалах дисциплінарного провадження за її скаргою, за прямим інтернет-посиланням на матеріали дисциплінарного провадження для авторизованого входу.

Наведені обставини та законодавче регулювання дали ВП ВС підстави погодитися із висновком суду першої інстанції, що надання позивачці відповіді на запит про доступ до публічної інформації шляхом відкриття доступу до всіх матеріалів дисциплінарного провадження за її дисциплінарною скаргою свідчить про розгляд інформаційного запиту по суті.

ВП ВС не погодилася з доводами апеляційної скарги про те, що мала місце неправомірна відмова в наданні відповіді по суті інформаційного запиту.

Див. постанову ВП ВС від 17 липня 2025 року у справі № 990/2/25

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/129023039>);

від 28 листопада 2024 року у справі № 990/193/24

(<https://reyestr.court.gov.ua/Review/123434359>).

8.10. Щодо визнання протиправною бездіяльності ВРП стосовно неприйняття рішення за зверненням зборів суддів про вжиття заходів для забезпечення їх незалежності та авторитету правосуддя

Зміст надісланого до ВРП звернення суддів ОАСК засвідчує, що в ньому повідомлялось про порушення ВККС, на думку заявника, вимог законодавства під час підготовки та проведення цим органом оцінювання на відповідність займаній посаді судді та кваліфікаційного оцінювання у зв'язку з накладенням дисциплінарного стягнення.

Зокрема, зазначалось, що ВККС під час підготовки та проведення оцінювання на відповідність займаній посаді судді та кваліфікаційного оцінювання у зв'язку з накладенням дисциплінарного стягнення не вжила заходів щодо розробки та затвердження тестових запитань відповідно до Порядку проведення іспиту та Методики встановлення його результатів у процедурі кваліфікаційного оцінювання, затвердженими рішенням ВККС від 04 листопада 2016 року № 144/зп-16 та не відклала у зв'язку із цим іспит, а також не забезпечила безпечних

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

умов перебування учасників іспиту з огляду на ракетні обстріли та воєнний стан в Україні, намагалася провести іспит за відсутності атестата відповідності системи захисту інформації.

Покликаючись на наявність у ВРП повноважень вживати заходів щодо забезпечення авторитету правосуддя та незалежності суддів, у тому числі шляхом внесення подання до відповідних органів чи посадових осіб про виявлення та притягнення до встановленої законом відповідальності осіб, якими вчинена дія або допущена бездіяльність, що порушує гарантії незалежності суддів або підриває авторитет правосуддя, голова ОАСК просив ВРП перевірити викладені у зверненні факти порушення вимог чинного законодавства ВККС та внести до цього органу відповідне подання.

ВП ВС погодилася з висновком суду першої інстанції про те, що подане до ВРП звернення зборів суддів ОАСК від 24 липня 2024 року за підписом голови цього суду ОСОБИ_1 за своїм змістом та вимогами відповідає ознакам зверненням суддів про необхідність вжиття заходів з метою забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя у розумінні абзацу першого підпункту 24.1 пункту 24 глави 24 розділу II Регламенту, у зв'язку із чим його належало розглянути в порядку, встановленому главою 24 розділу II Регламенту, та відповідно до повноважень Ради, закріплених у пункті 7 частини першої статті 131 Конституції України, пункті 9 частини першої статті 3, статтях 73, 74 Закону № 1798-VIII.

Отже, ВП ВС дійшла висновку, що зазначене звернення підлягало автоматизованому розподілу між членами Ради, а член ВРП, визначений таким розподілом, мав підготувати його до розгляду, що передбачало перевірку з метою встановлення (підтвердження) фактів вчинення дій або допущення бездіяльності, що порушує гарантії незалежності суддів або підриває авторитет правосуддя (абзац четвертий підпункту 24.3 пункту 24 глави 24 розділу II Регламенту).

Див. постанову ВП ВС від 22 січня 2026 року у справі № 990/280/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/133908582>).

8.11. Щодо неналежності до повноважень судів позову судді про встановлення відсутності компетенції ВРП та її ДП стосовно розгляду дисциплінарних спорів

ОСОБА_1 у своєму позові порушував питання про встановлення «відсутності компетенції» як ВРП загалом, так і її дисциплінарних органів (ДП), зокрема щодо розгляду дисциплінарних скарг, доки склад ВРП зі «щонайменше п'ятнадцяти членів» утворюватимуть ті, кого призначено / обрано на цю посаду, а більшість складу ВРП становитимуть (номіновані на посаду члена ВРП) судді, зокрема й судді у відставці.

Водночас відповідно до положень частини першої статті 19 КАС України вирішення адміністративними судами справ з приводу компетенції суб'єктів владних повноважень можливе винятково у публічно-правових спорах між суб'єктами владних повноважень з приводу реалізації їхньої компетенції у сфері управління, у тому числі делегованих повноважень. Саме під час вирішення таких спорів

між суб'єктами владних повноважень суд у разі задоволення позову згідно з пунктом 5 частини другої статті 245 КАС України може прийняти рішення про встановлення наявності чи відсутності компетенції (повноважень) суб'єкта владних повноважень.

З огляду на викладене ВП ВС визнала правильним висновок суду першої інстанції про те, що цей спір, учасником якого є особа, яка у спірних правовідносинах не наділена управлінськими повноваженнями (функціями), не може позиціонуватися як спір про встановлення компетенції (як і спір про встановлення факту «некомпетентності» суб'єкта владних повноважень на здійснення своїх повноважень, визначених законом, що в цій канві міркувань має ту саму сутність, що й «компетенційний спір»), адже це не відповідає завданню адміністративного судочинства та не охоплюється юрисдикцією адміністративного суду.

Див. постанову ВП ВС від 15 січня 2026 року у справі № 990/438/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/133382327>).

8.12. Щодо відсутності підстав для визнання неправомірною бездіяльності ВРП під час проведення конкурсу на зайняття посади керівника служби дисциплінарних інспекторів, його заступника та дисциплінарного інспектора конкурсною комісією

ОСОБА_1 звернувся до КАС ВС з позовом до ВРП, у якому просив визнати неправомірною бездіяльність Ради під час проведення конкурсу на зайняття посади керівника служби дисциплінарних інспекторів, його заступника та дисциплінарного інспектора (далі – Конкурс), скасувати Конкурс та зобов'язати відповідача оголосити новий конкурс, проведення якого повністю покласти на ВРП.

На обґрунтування позову зазначав, що ВРП незаконно самоусунулася від виконання своїх конституційних обов'язків, незаконно делегувала свої повноваження з проведення Конкурсу незрозумілому допоміжному органу, який називає себе конкурсною комісією та переважно складається з осіб, які не є держслужбовцями, не є працівниками Секретаріату ВРП, не є громадянами України, підібрані за непрозорою процедурою, відносяться до громадського сектору, не проходили спеціальної перевірки і не надавали зобов'язань щодо нерозголошення інформації (у тому числі таємної чи такої, що складає державну таємницю), яка їм стала / стане відома у процесі проведення конкурсу.

КАС ВС рішенням від 09 грудня 2024 року відмовив у задоволенні адміністративного позову ОСОБИ_1.

ВП ВС з огляду на положення частини четвертої статті 29-4 Закону № 1798-VIII, відповідно до яких конкурс на зайняття посади заступника керівника служби дисциплінарних інспекторів, дисциплінарного інспектора проводить конкурсна комісія, утворена ВРП у складі голови та членів комісії, погодилася з висновком суду першої інстанції про те, що наведені вище нормативні положення підтверджують той факт, що Конкурс проводиться не ВРП, а спеціально утвореною конкурсною комісією.

ВП ВС погодилася із судом першої інстанції, що саме на етапі співбесіди з переможцями Конкурсу, визначеними конкурсною комісією, та етапі призначення

Дайджест судової практики ВП ВС у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП

переможців Конкурсу на вакантні посади заступника керівника служби дисциплінарних інспекторів, дисциплінарних інспекторів у процес відбору вступає ВРП, до того часу Конкурс проводить конкурсна комісія.

Див. постанову ВП ВС від 03 квітня 2025 року у справі № 990/205/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/127077657>).

8.13. Щодо відсутності підстав для визнання протиправним та нечинним рішення ВРП про зміну територіальної підсудності судових справ Дружківського міського суду Донецької області

Предметом адміністративного спору у справі було рішення ВРП у частині зміни територіальної підсудності Дружківського міського суду Донецької області, яке, на думку ОСОБИ_1, у цій частині є протиправним, позаяк ухвалене з порушеннями, які зазначені в позовній заяві, та порушує його права й інтереси.

З матеріалів справи випливає, що ухваленню оскаржуваного рішення передували дослідження та оцінка наявних матеріалів подання Голови ВС, уточнень до нього, листи керівника суду відповідного інстанційного рівня, інші документи, об'єктивна, загальновідома інформація про загострення обстановки на лінії бойового зіткнення, зміст якої, серед іншого, диктував необхідність винесення рішень, необхідних для забезпечення здійснення правосуддя. За ухвалення цього рішення одностайно проголосували всі 14 членів Ради, які були присутні на засіданні. Рішення містить фактичні обставини та покликання на норми закону, які регулюють питання зміни територіальної підсудності судових справ, а також наявні відповідні висновки.

З огляду на наведене ВП ВС визнала правильним висновок суду першої інстанції про необґрунтованість доводів позову про те, що оскаржуване рішення є немотивованим і безпідставним, оскільки, як видно зі змісту цього рішення, у ньому наведені фактичні обставини, відповідні висновки та їхнє нормативне обґрунтування.

ВП ВС виснувала, що з доводів позовної заяви та апеляційної скарги можна побачити, що позивач ОСОБА_1 по суті не погоджується з рішенням зборів суду, на яких (зборах) судді більшістю голосів вирішили звернутися з поданням про зміну територіальної підсудності справ Дружківського міського суду Донецької області. Суть його незгоди полягає в тому, що за таке рішення голосували винятково судді, які були відряджені з Артемівського міськрайонного суду Донецької області, а думка суддів Дружківського міського суду Донецької області, які погоджуються продовжувати працювати у місті Дружківка Донецької області, під час зборів суддів чи під час розгляду питання зміни підсудності справ на засіданні Ради фактично була знехтувана.

Див. постанову ВП ВС від 03 квітня 2025 року у справі № 990/408/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/127123472>).

8.14. Щодо непідсудності ВС позову працівника секретаріату ВРП про захист права на отримання надбавки за вислугу років у розмірі, встановленому Законом № 889-VIII

У жовтні 2024 року ОСОБА_1 звернулася до суду з позовом, у якому просила: визнати протиправним та скасувати наказ керівника секретаріату ВРП від 12 січня 2024 року «Про встановлення надбавки за вислугу років» у частині встановлення ОСОБИ_1 з 01 січня 2024 року надбавки за вислугу років на державній службі у розмірі 30 відсотків посадового окладу; зобов'язати ВРП здійснити перерахунок та виплату ОСОБИ_1 надбавки за вислугу років державної служби з 01 січня 2024 року відповідно до частини першої статті 52 Закону № 889-VIII, а саме на рівні 3 відсотків посадового окладу державного службовця за кожний календарний рік стажу державної служби, але не більше 50 відсотків посадового окладу, з урахуванням раніше виплачених сум.

Волинський окружний адміністративний суд ухвалою від 16 жовтня 2024 року задовольнив клопотання представника відповідача і передав адміністративну справу за позовом працівника секретаріату ВРП про захист права на отримання надбавки за вислугу років у розмірі, встановленому Законом № 889-VIII, на розгляд до КАС ВС як суду першої інстанції.

КАС ВС ухвалою від 13 листопада 2024 року відмовив у прийнятті справи до свого провадження та повернув її до Волинського окружного адміністративного суду для продовження розгляду.

Коли ухвалював рішення про повернення справи до Волинського окружного адміністративного суду для продовження її розгляду, КАС ВС вказав, що у правовідносинах, які виникають між працівниками ВРП та секретаріатом Ради [стосовно, приміром, належних для роботи умов та їх матеріально-технічного забезпечення або видання наказів у межах наданих повноважень з питань, котрі стосуються платні державних службовців чи працівників ВРП], Рада виступає як роботодавець і в таких відносинах вона виконує функції, не пов'язані безпосередньо з повноваженнями ВРП як органу суддівського врядування. Такі правовідносини впливають з організаційного забезпечення діяльності ВРП, яка (діяльність), однак, не є тотожною діяльності Ради зі здійснення повноважень [визначених для неї Конституцією України як спеціальному органу державної влади в системі правосуддя] (постанови ВП ВС від 12 грудня 2019 року у справі № 9901/481/19 та від 12 жовтня 2023 року у справі № 990/156/23).

ВП ВС визнала правильним висновок, якого дійшов КАС ВС щодо непідсудності ВС як суду першої інстанції.

Див. постанову ВП ВС від 30 січня 2025 року у справі № 140/10981/24 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/125063538>).

8.15. Щодо неналежності до повноваження судів позову суб'єкта подання скарги про визнання протиправною відмови ВРП порушити дисциплінарне провадження стосовно дисциплінарного інспектора ВРП

За обставинами справи оскаржуване позивачем рішення від 04 вересня 2025 року визначає права та обов'язки конкретної особи – дисциплінарного інспектора, тобто є актом індивідуальної дії.

ВП ВС у своїх постановах неодноразово наголошувала, що право на оскарження індивідуального акта суб'єкта владних повноважень надано особі, щодо якої цей акт виданий або прав, свобод та інтересів якої він безпосередньо стосується. Це кореспондується з тим, що захисту адміністративним судом підлягає фактично порушене право особи в публічно-правових відносинах із суб'єктом владних повноважень під час здійснення ним визначених чинним законодавством владних управлінських функцій, а не відновлення законності та правопорядку в публічних правовідносинах.

Положення частини першої статті 78 Закону № 889-VIII визначають, що рішення про накладення дисциплінарного стягнення може бути оскаржено державними службовцями до суду.

Отож і нормами Закону № 889-VIII передбачено право на судове оскарження винятково для державних службовців щодо прийнятих стосовно них рішень про накладення дисциплінарного стягнення, а не для скаржників, які ініціювали розгляд дисциплінарної справи.

Позивач хоч і наділений правом подати скаргу на дії або бездіяльність дисциплінарного інспектора Ради та ініціювати в такий спосіб дисциплінарне провадження, але не є безпосереднім учасником правовідносин, які виникають у зв'язку з вирішенням питання про притягнення цієї посадової особи до дисциплінарної відповідальності.

Подання дисциплінарної скарги не є і не може бути способом захисту прав скаржника в інших правовідносинах, факт притягнення чи непритягнення дисциплінарного інспектора Ради до дисциплінарної відповідальності не призводить до зміни обсягу прав і обов'язків скаржника в матеріальних чи процесуальних правовідносинах, учасником яких є скаржник.

Спір, за вирішенням якого звернувся позивач, не підлягає судовому розгляду.

Див. постанови ВП ВС від 21 травня 2026 року у справі № 990/61/26 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/136978484>);
від 09 квітня 2026 року у справі № 990/472/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/136004944>).

8.16. Щодо неналежності до юрисдикції адміністративних судів позову про визнання протиправним та скасування висновку секретаріату ВРП про результати спеціальної перевірки кандидата на посаду члена ВРП

Суд установив, що у зв'язку з тим, що позивачка виявила бажання взяти участь у конкурсі на зайняття посади члена ВРП, стосовно неї проведено спеціальну перевірку відповідно до Закону № 1700-VII.

За результатами такої перевірки складено довідку від 26 червня 2025 року про результати спеціальної перевірки щодо ОСОБИ_1, яка претендує на зайняття посади, яка передбачає зайняття відповідального або особливо відповідального становища, або посади з підвищеним корупційним ризиком, відповідно до якої виявлені відомості, які не відповідають установленим законодавством вимогам для зайняття ОСОБОЮ_1 посади, яка передбачає зайняття відповідального або особливо відповідального становища, або посади з підвищеним корупційним ризиком.

Надалі секретаріат ВРП склав висновок про результати спеціальної перевірки кандидата на посаду члена ВРП, в якому зазначено про виявлення інформації, що перешкоджає зайняттю ОСОБОЮ_1 посади, яка передбачає зайняття відповідального або особливо відповідального становища, або посади з підвищеним корупційним ризиком.

Отримавши висновок про результати спеціальної перевірки стосовно ОСОБИ_1, Етична рада ухвалила рішення про відмову в допуску до співбесіди на посаду члена ВРП кандидатці ОСОБИ_1.

ВП ВС визнала правильним висновок суду першої інстанції, що за своїм змістом та функціональним призначенням висновок секретаріату ВРП є службовим документом інформаційно-аналітичного характеру, який відображає результати спеціальної перевірки та використовується у подальшій процедурі оцінювання кандидата. Такий документ не містить самостійного владного волевиявлення, не адресований безпосередньо кандидату як обов'язковий до виконання припис і не спрямований на остаточне врегулювання правовідносин між кандидатом та суб'єктом владних повноважень.

ВП ВС виснувала, що суд першої інстанції правильно ухвалив, що позов не належить розглядати в порядку адміністративного судочинства, та, правильно застосувавши норму пункту 1 частини першої статті 238 КАС України, закрити провадження у справі.

Див. постанову ВП ВС від 30 квітня 2026 року у справі № 990/593/25 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/137216096>).

Дайджест судової практики Великої Палати Верховного Суду у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності Вищої ради правосуддя. Рішення, внесені до ЄДРСР з 1 січня 2025 року до 1 липня 2026 року / Упоряд.: Ступак О. В., Константа О. В. Київ, 2026. – 93 с.

Застереження: видання містить збірник основних правових висновків ВП ВС, наведених у справах щодо оскарження рішень, дій, бездіяльності ВРП. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у ЄДРСР.

Стежте за нами онлайн

 supreme.court.gov.ua

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 @supremecourt_ua

 x.com/supremecourt_ua

 so.supreme.court.gov.ua